

30K-3

2600

БАЛЫШАВІК БЕЛАРУСІ

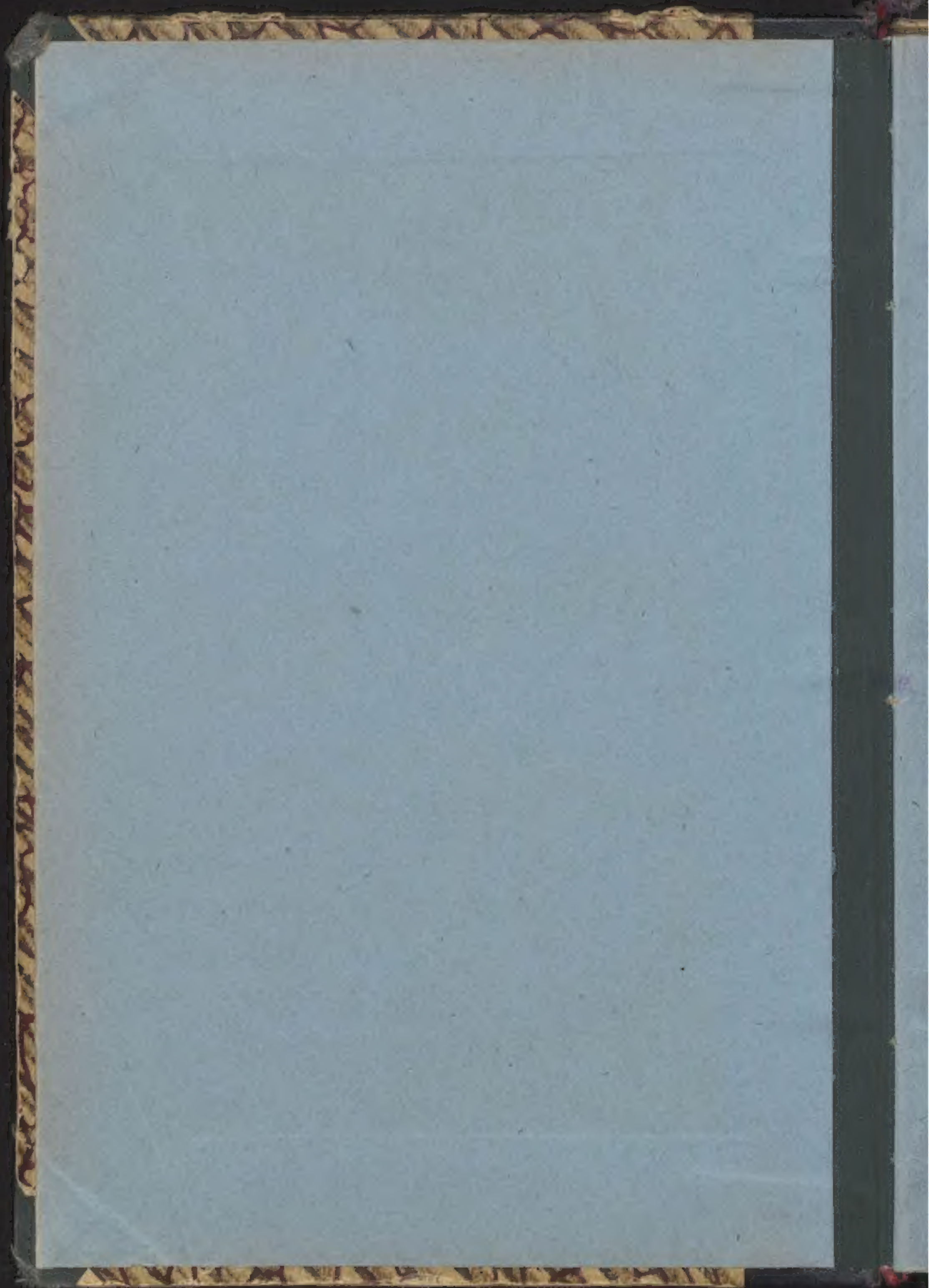
№ 7—8

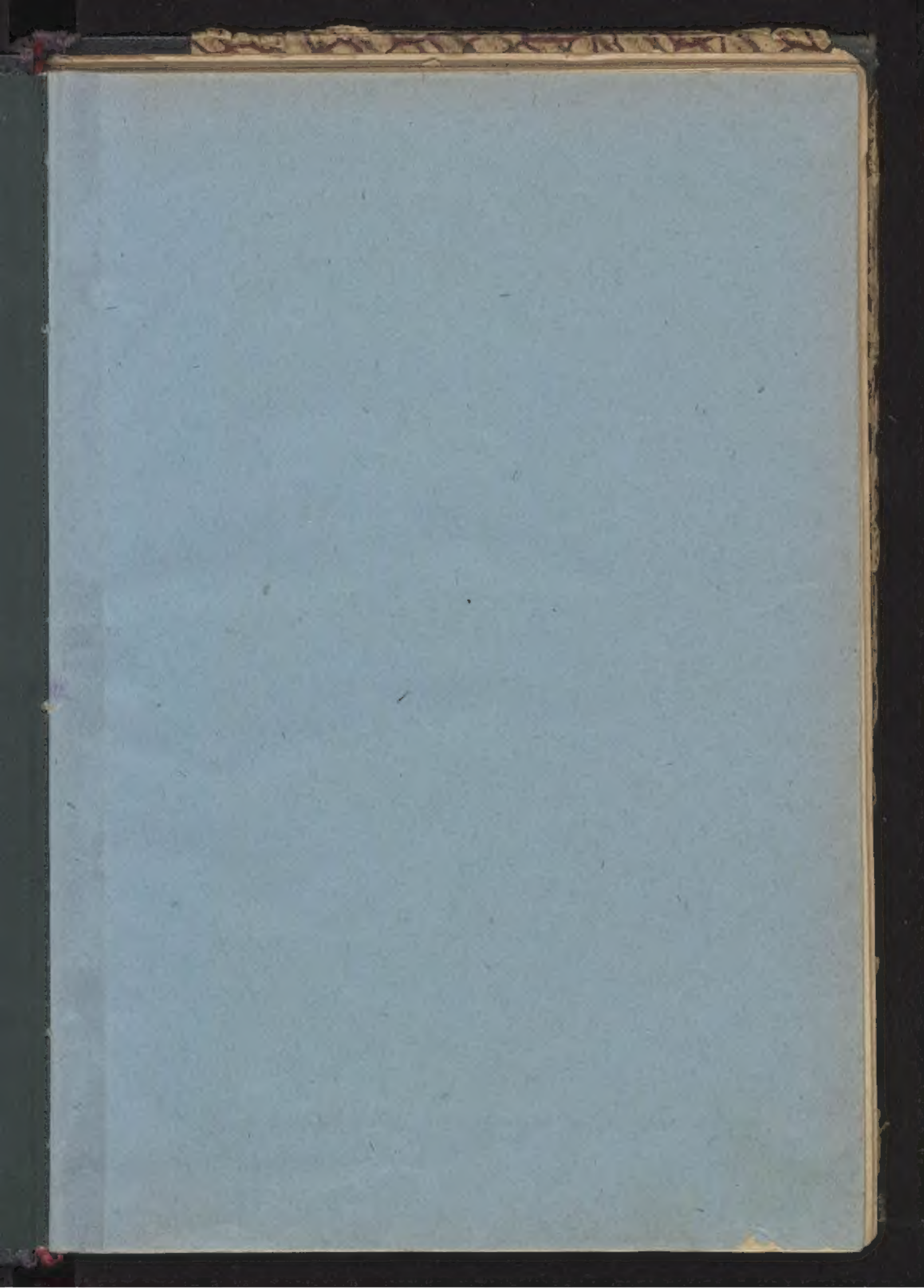
ЛІПЕНЬ—ЖНІВЕН.

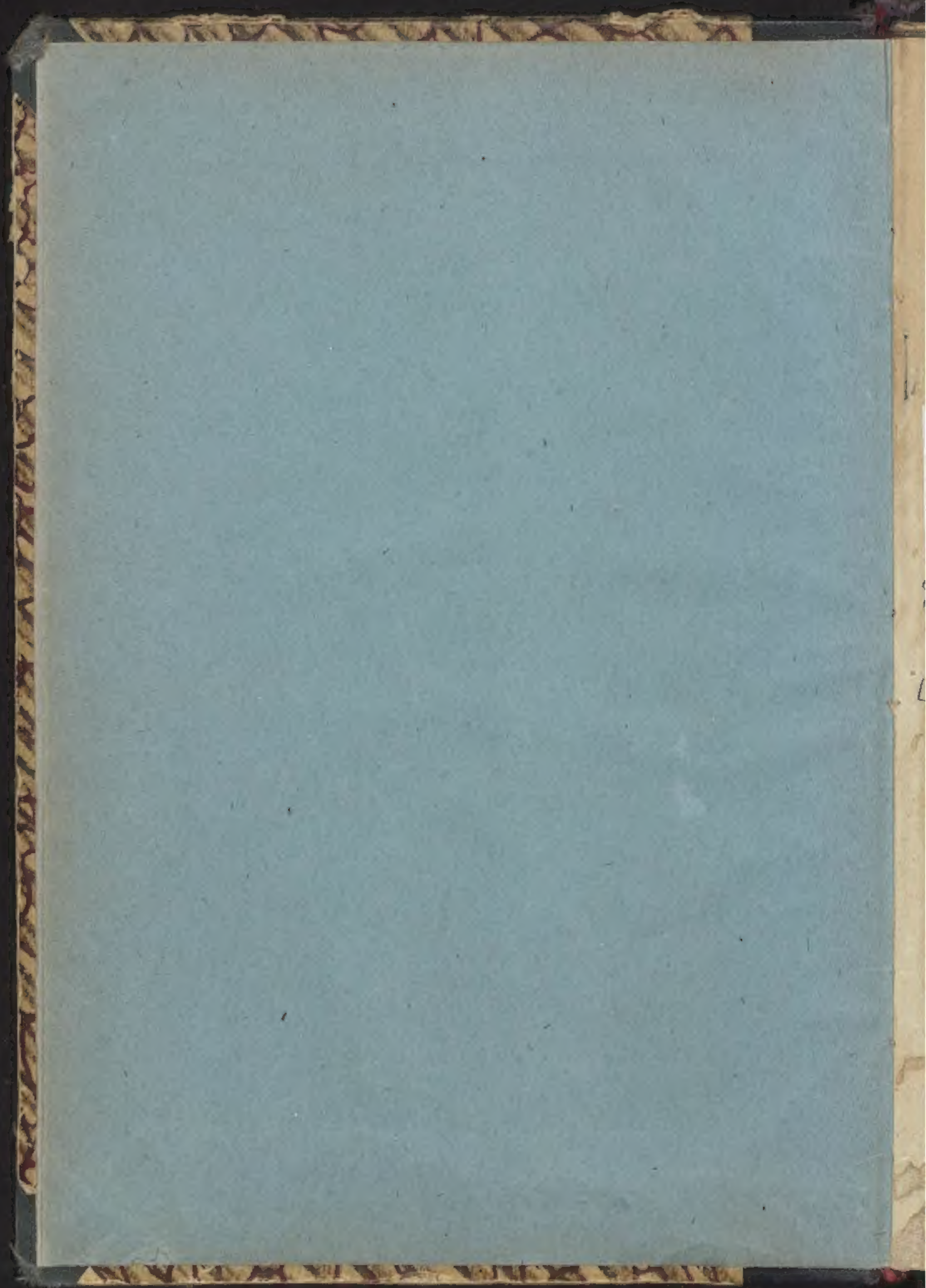
№ [7-12]

ЕНСН

1925

30K-3

2600

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПАЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 7—8

ЛІПЕНЬ—ЖНІВЕНЬ

М Е Н С К — 1929

40 05
18492

18492

Надрукавана ў друкарні
Беларускага Дзяржаўнага
—) Вываенства (—
Заказ № 3443.—1.500 экз.
Галоўлітбел № 2299.

My.

Адозва пленуму ЦК КП(б)Б да ўсіх членаў КП(б)Б.

Верасьнеўскі пленум, які вырашыў шэраг актуальнейшых пытанняў соцыялістычнага будаўніцтва БССР, стварае пераломны момант ва ўсёй рабоце КП(б)Б на фронце рашучага наступу на капіталістычныя элементы гораду і вёскі, рашучага правядзеньня выразнай клясавай лініі ва ўсіх галінах соцыялістычнага будаўніцтва, па лініі бязьлітаснай барацьбы з правай ідэолёгіяй і практыкай, барацьбы з усялякімі скажэньнямі генэральнай лініі партыі і смелага разгортваньня бальшавіцкае самакрытыкі.

Папярэднія вынікі 1928-29 г., зацьверджаныя пленумам контрольныя лічбы народнай гаспадаркі і культуры БССР на 1929-30 г. сьведчаць аб поўнай рэальнасьці нашага пяцігадовага пляну. Яны паказалі, што мы ня толькі выканалі намечаныя пяцігадовым плянам контрольныя лічбы мінулага году, але і перавысілі іх у шэрагу галін прамысловасьці і сельскае гаспадаркі. Гэта абвяргае ўсе прароцтвы прыхілістаў на чале з Бухарыным аб нерэальнасьці нашых плянаў, прароцтвы, якія выцякаюць з нявер'я ў сілы пролетарыяту ісьці рашучым тэмпам да пабудовы соцыялізму і цалкам сьцьвярджае правільнасьць генэральнае лініі партыі.

Пленум падагуліў вынікі вялізарнага росту ў галіне калектывізацыі вёскі і наметіў далейшыя задачы будаўніцтва калгасаў і саўгасаў.

Вялізарнае імкненьне бядняцка-серадняцкіх мас вёскі да калектывізацыі яскрава выявілася ў тым, што рост калгасаў за апошні год амаль у тры разы выперадзіў нашы плянавыя меркаваньні. Наша задача сёньня—арганізацыйна ахапіць магутны калгасны рух працоўнага сялянства, узмацніць яго матар'яльную і тэхнічную базу.

Гэтыя посьпехі сталі магчымы дзякуючы энтузіязму шырокіх рабочых мас, іх волі да пабудовы соцыялізму, дзякуючы шырока разгорнутаму соцыялістычнаму спаборніцтву, вынікі якога таксама падагуліў пленум.

Пленум заклікае усю КП(б)Б на чале рабочых мас яшчэ шырэй разгортаць соцыялістычнае спаборніцтва, зьвярнуць асаблівую ўвагу на зьніжэньне сабекошту, павышэньне якасьці прадукцыі, узмацненьне работы па рацыяналізацыі вытворчасьці.

Трэба абвясьціць рашучую барацьбу тым партыйным, профэсійным і гаспадарчым органам, якія плятуцца ў хвасьце, якія ня здольны стаць на чале соцыялістычнага спаборніцтва.

Шырокае разгортваньне работы пралетарыяту і партыі ў справе выкананьня генэральнага пляну соцыялістычнае рэканструкцыі і наступу на капіталістычныя элементы гораду і вёскі, пры ўмовах абвастрэньня клясавага змаганьня і няўхільных цяжкасьцяў рэканструкцыі—прад'яўляюць да авангарду пралетарыяту—Камуністычнай партыі—

шэраг вельмі сур'ёзных патрабаванняў у справе ўзмацнення яе клясавае баяздольнасці, у справе правядзення ў рабоце ўсёй партыі цвёрдай і выразнай бальшавіцкай лініі і бязлітаснага змагання з усякага роду ўхіламі ад ленінскай лініі партыі, у справе ўцягнення найбольш шырокіх мас пралетарыяту і працоўнага сялянства ў сацыялістычнае будаўніцтва.

З гэтага пункту погляду разглядаліся і вырашаліся пленумам пытанні праверкі і чысткі шэрагаў партыі, вярбоўкі рабочых ад варштату, батракоў і сялян-беднякоў і рэгуляванне сацыяльнага складу партыі.

Пленум, намеціўшы шэраг практычных задач на аснове выканання генэральнай лініі партыі, бязбоязна ўскрыў шэраг канкрэтных праяў правага ўхілу, скажэнняў лініі партыі на шэрагу важнейшых вучастках работы (Наркамзем, саматужна-прамысловая каапэрацыя, Наркамасъветы і інш.).

Адным з галоўных недахопаў, адзначаных пленумам, з'яўляецца незаўсёды выстарчальная і сваечасовая барацьба з правым ухілам і канкрэтнымі носбітамі правага ўхілу.

Пленум рашуча асудзіў работу Наркамзему Беларусі, які на працягу гадоў праводзіў права-опартуністычную лінію, лінію на кулацкі хутар, спрыяўшую росту і ўзмацненню кулацкіх элементаў вёскі і затрымліваючы рост калектывізацыі вёскі (максымальная і мінімальная нормы пры землянадзяленьні, усямернае падтрыманне арганізацыі хутароў і інш.). Гэта лінія Наркамзему ў зямельнай політыцы і ва ўсёй практыцы праводзілася і пасля таго, як партыя на XV з'ездзе з усёй сілай паставіла пытанне аб калектывізацыі сельскае гаспадаркі, аб рашучым наступе на капіталістычныя элементы гораду і вёскі. Шматгадовыя памылкі ў зямельнай політыцы былі ўскрыты да канца пленумам. Партыя адкідае і адкіне ў бок тых, хто будзе парашкаджаць сацыялістычнай рэканструкцыі гаспадаркі. Пленум заклікае КП(б)Б на рашучы бой з кулаком, з хутарскімі формамі, з усімі ідэалёгамі хутарскай гаспадаркі.

Ня менш рашуча пленум асудзіў мінулае кіраўніцтва Беларускай Саматужна-прамысловай каапэрацыі, дзе таксама праводзілася правая ўхіленцкая лінія, якая прывяла да засьмечання сампрамккапэрацыі кулацкімі і нэпманскімі элементамі.

Адзначаючы, што мінулае кіраўніцтва Наркамасъветы не забяспечыла цвёрдай клясавай лініі на культурным фронце, не дала рашучага адпору варожым нам ідэалёгіям, вельмі слаба займалася работай па выхаванню і падрыхтоўцы новых пралетарскіх кадраў, Пленум заклікае ўсю КП(б)Б да больш рашучага змагання на культурным фронце з варожымі нам ідэалёгіямі, заклікае да ўмацнення работы па выхаванню і падрыхтоўцы новых пралетарскіх кадраў, да забеспячэння чоткай клясавай лініі.

Кожны член КП(б)Б павінен памятаць аб лёзунгу: „ўся КП(б)Б на чале культурнага будаўніцтва“. Партыя павінна яшчэ ў большай меры ўзмацніць тэмп беларусізацыі, каб найхутчэй аўладаць кіраўніцтвам на фронце культуры.

Пленум з усёю бальшавіцкаю цвёрдасцю заяўляе, што ўсе паказаныя недахопы ў рабоце паасобных органаў з'яўляюцца вынікам таго, што ў арганізацыі ня былі створаны належныя ўмовы для разгортвання смелай бальшавіцкай самакрытыкі. Самакрытыка ў нас ня была ўзята на бальшавіцкую вышыню, у нас часта крытыкавалі „взира на лица“. Самакрытыка ў многіх выпадках была недастаткова дзейнай.

Трэба ўлічыць вопыт Ленінграду, Баку, Ніжняга Ноўгараду, улічыць наш уласны вопыт з справай Наркамзему, Белсампрамсаюзу і інш., каб добра зразумець, да чаго можа дасюць адсутнасць належнае пастаноўкі смелае бальшавіцкае самакрытыкі. Ленінградская арганізацыя ў гэтай справе паказала бальшавіцкі прыклад смелага, бязбожнага прызнання сваіх памылак.

Узяўшы бальшавіцкую нянавісць усяе партыі, усяе рабочае масы, пакіраваць гураганні агонь на скрыўляючых генэральную лінію партыі, супроць канкрэтных носьбітаў правага ўхілу—зьяўляецца баявой задачай сёньнешняга дня.

Толькі бязлітасная самакрытыка, толькі адкрытае прызнанне сваіх памылак забяспечыць сваёчасовае выкрыццё скажэнняў лініі партыі і далейшы поступ уперад па шляху сацыялістычнага будаўніцтва.

Цэнтральнай праблемай, якая стаіць сёння асабліва моцна перад КП(б)Б, зьяўляецца праблема кадраў. Чыстка шэрагаў партыі, выкрытыя скажэнні лініі партыі, прарывы, якія мы мелі на паасобных важнейшых вучастках нашага будаўніцтва (зямельная політыка, ідэолёгічны фронт і інш.) паказалі, што частка кадраў, у тым ліку кіруючых кадраў, ня здольна выконваць новыя, больш складаныя задачы рэканструкцыйнага перыяду, ня здольна праводзіць генэральнай лініі партыі, ня здольна ва ўмовах складанага нацыянальнага пераплёту на Беларусі праводзіць чоткую ланіскую лінію ў нацыянальным пытанні.

Ня можа быць такога становішча ў партыі, каб камуніст ішоў поруч з нацыянал-дэмократам, зьяўляўся правадніком нацыянал-дэмакратычнай ідэолёгіі, каб паміж камуністам і нацыянал-дэмократам часамі сьціраліся межы.

Гэтую частку кадраў, а таксама і тых, што разлажыліся, зрасьліся з варожымі нам элементамі, мы павінны замяніць новымі людзьмі, якія здольны выконваць лінію партыі.

Сьмялей вылучайце новыя моцныя пралетарскія бальшавіцкія кадры. Рашучым тэмпам узмацняйце пралетарскую праслойку нашых кіруючых кадраў.

Пры высокіх тэмпах росту народнай гаспадаркі мы назіраем нізкія якасныя паказчыкі ўсяе нашае работы. Мы яшчэ не прыстасавалі апараты нашых партыйных, савецкіх, профсаюзных органаў да належнага выканання задач рэканструкцыйнага перыяду. Наша задача паскорыць тэмпы ўсяе нашае работы, зрабіць нашы апараты больш гібкімі, больш чоткімі ў рабоце. Мы павінны так перабудаваць работу партыйных арганізацый, каб яны не разьменьваючыся на дробязі, узмацнілі кіраўніцтва ўсяе работы па сацыялістычнай рэканструкцыі ў вузлавых яе пунктах, у асноўных важных яе частках.

Менш штамдаў, агульных рэзолюцый, больш жывога, непасрэднага кіраўніцтва.

Праводзячы ў далейшым яшчэ больш жорсткую барацьбу з правай ідэолёгіяй і праявамі правага ўхілу ў практычнай працы, пленум катэгорычна асуджае пазыцыю Бухарына і яго прыхільнікаў, якія, не ўважаючы на ўсе рашэнні партыі і апошняга пленуму Выканкому Камінтэрну, цвёрда стаяць на сваёй опартуністычнай лініі, нічога агульнага ня маючай з ланізмам. Пленум катэгорычна патрабуе ад бухарынскай групы зараз-жа адмовіцца ад усіх сваіх памылак ад свае антыланіскае лініі, у выпадку-ж невыканання гэтага патрабавання ўжыць рашучыя меры супроць Бухарына і яго прыхільнікаў і ажыццявіць паставу красавіковага Пленуму ЦК УсеКП(б).

Пленум, лічачы на гэтым этапе асноўнай і галоўнай правую небяспеку, таксама заклікае ўсю КП(б)Б з усёю рашучасьцю змагацца з рэцыдывамі троцкізму, з усялякімі „левымі“ наскокамі тыпу Стэна—Шацкага.

За смелае разгортваньне бальшавіцкай самакрытыкі!

За бязьлітасную барацьбу з правым ухілам, прымірэнцтвам, што зьяўляецца галоўнай небяспекай і скажэньнямі генэральнай лініі партыі.

За бальшавіцкае загартаваньне партыйных шэрагаў!

За смелы наступ сталёвымі ленінскімі шэрагамі ўперад, да поўнай пабудовы соцыялізму!

Верасьнёўскі пленум ЦК КП(б)Б.

Я. Гамарнік.

За генэральную лінію партыі і рашучае разгортваньне бальшавіцкай самакрытыкі.

Месяцы два таму назад расійскія эмігранты-меншавікі ў „Соц. Вестнике“ так характарызавалі політычнае становішча Савецкага Саюзу: „Політычнае зацішша пануе ў Расіі, але наўрад-ці яно перажыве лета. Пад прыкрыццём цішыні нарастае абурэнне сялянства. Шырокай хваляй разьліваецца незадавальненне непралетарскага насельніцтва гораду, накіпляецца злосьць у рабочых масах. На восень палітычны баромэтр яснага надвор'я, як быццам, не прадракае“.

Так вызначае політычнае надвор'е меншавіцкі баромэтр, так, або амаль так, вызначалі і вызначаюць становішча і права-ўхіленскі і троцкіскі баромэтры.

Аб чым гаворыць і хлусіць меншавіцкі баромэтр, які абслугоўвае ў асноўным і правых ухілістых, і троцкістых? Папершае, аб „політычным зацішшы“, якое нібы мела месца ўлетку. Аб чым балбоча меншавік? У Савецкім Саюзе і ў нас у Беларусі ўвесь мінулы год і сучасны перыяд напоўнены бурлівым політычным жыццём. Скрозь і ўсюды, у горадзе і ў вёсцы, на ўсіх вучастках будаўніцтва ідзе шалёная клясавая барацьба. Усюды з баямі супроць клясавага ворага прабівае сабе шлях да сацыялізму пралетарыят, апіраючыся на сялянскую беднату і ўмацоўваючы саюз з сярэдняком. Усе сілы старога сьвету, усе прадстаўнікі і абаронцы капіталізму—кулак, нэпман, царкоўнік, буржуазны спэц—аказваюць шалёнае супраціўленьне нашаму наступленьню. Шкодніцтва, супраціўленьне здачы хлеба дзяржаве, кулацкі тэрор супроць калгасаў і саўгасаў, „тонкая“, варожая нам ідэалёгічная работа, націск клясавага ворага праз дробную буржуазію на асобныя праслойкі рабочае клясы і партыі—методы іх зьвярынай супроць нас барацьбы. Увесь мінулы год, усе лета і пачатак восені напоўнены жорсткай клясавай барацьбой.

Другое паказаньне меншавіцкага баромэтра—„Пад прыкрыццём цішыні нарастае абурэнне сялянства. Шырокай хваляй разьліваецца незадавальненне непралетарскага гораду“. Якое непрадападобнае глуства, політычная напісьменнасьць, праўда, вартая меншавікоў і ўсіх блізкіх ім па духу. Толькі політычна сьляпы і глухі ня бачыць шалёнай клясавай барацьбы, асабліва ў вёсцы. Аб якім адзіным сялянстве і аб „абурэньні“ яго балбочуць глупцы? У вёсцы ідзе жорсткая клясавая барацьба. Кулак ня толькі „абурэецца“ пралетарскай дыктатурай, а люта ўсімі сіламі, і дубінай, і зброяй, і рублём, і запасамі хлеба супраціўляецца нашаму наступленьню, часта пераходзячы ў контратаку. А цісьне кулака, цясьніць яго, змагаецца супроць яго, усе рухаючыся наперад, батрак, бядняк і асноўная сярэдняклясная маса вёскі пад кіраўніцтвам пралетарыяту і яго партыі. Саюз рабочае клясы з пра-

цоўнай масай вескі за гэты год яшчэ больш умацаваўся умацоўвальца. Калгасы, саўгасы, контракцыя, рост усіх элементаў вытворчай змычкі—усё ўмацоўваюць гэты саюз.

Непралетарскае насельніцтва гарадоў таксама не адзіна. Нэпман, служба царкоўнага культу, ня злоўлены яшчэ шкоднік на вытворчасці і ў савецкім апарце, частка інтэлігенцыі з устралаўска-кулацка-нэпманаўскай ідэлогіяй, усе яны ўзмацняюць сваю барацьбу, супраціўленне супроць наступаючага пралетарыяту. Працоўныя і масы гораду, сумлены савецкі служачы, асноўная маса працоўнай інтэлігенцыі як у горадзе, так і ў вёсцы, усё мацней збліжаюцца з савецкай уладай і на сучасным этапе сацыялістычнай рэканструкцыі і рашучага выкарчавання карэньняў капіталізму, усё больш уцягваюцца на баку пралетарыяту, у клясавую барацьбу.

Трэцяе паказаньне меншавіцкага баромэтру—„накапляецца злосьць у рабочых масах“. Супроць каго злосьць, запытаемся мы ў меншавіцкае сволачы. Так, рабочая кляса з усёй злосьцю ненавідзіць усіх сваіх клясавых ворагаў. Яна выкніла за межні свае краіны імаг якіх сваіх ворагаў, у тым ліку і меншавікоў, і Троцкага. Яна змагаецца ў сваіх радах з клясавым чужым націскам на асобныя праслойкі яе. Яна рашуча змагаецца супроць троцкісцкіх пастрояў і падтрымлівае партыю ў яе барацьбе супроць бухарынцаў. Яна з усёй сілай падтрымлівае генэральную лінію партыі. Так, злосьць супроць клясавых ворагаў і поўнае падтрыманьне кампартыі, аднавіць справе пралетарскай рэвалюцыі выклікалі матушчыя сацыялістычныя спаворніцы, дзень індустрыялізацыі, дзень абароны краіны. Апошні год быў годам далейшага ўзмацнення сувязі партыі з рабочай клясай, ўзмацнення яе ў партыі рабочага ядра, значным ростам уплыву партыі ў рабочай клясе.

У цэлым характарызуючы сучаснае політычнае становішча, як ў Саюзе палкам, так і ў нас, у Беларусі, мы маем усе падставы сказаць, што рашучае наступленне на капіталістычныя элементы дае нам у выніку на сёньнешні дзень ўзмацненне пралетарскае дыктатуры, ўзмацненне саюзу рабочае клясы з асноўнай працоўнай масай вескі.

Чаму, спыніўшыся на характарыстыцы нашага політычнага становішча, мы лачым пагрэбным выціснуць на свет з цывілае, сьмярдзячае меншавіцкае атмасфэры меншавіцкі баромэтр. Таму што маюць да яго блізкае дачыненне і троцкісцкі, і права-ўхіленцкі баромэтры, таму што, разабраўшы яго „паказаньні“, мы тым самым у асноўным, галоўным адказваем і троцкістым, і правым ўхілістам.

Такія політычныя вынікі, такое становішча сучаснага дня, у такіх політычных абставінах мы падыходзім да новага гаспадарчага году. Якія-ж політычныя пэрспэктывы? Усе мы дасканала разумеем, што політычнае становішча ўнутры краіны залежыць ад гаспадарчага становішча і ад міжнароднага становішча Саюзу.

Але ўсё-ж на падставе панярэдніх гаспадарчых і політычных вынікаў мінулага году па Саюзе і па БССР і на падставе плянавых гаспадарчых намячэньняў на 1929-30 год і з улікам сапраўднага міжнароднага становішча мы можам намяціць політпэрспэктывы. Асноўнае, што нам забяспечана пры правядзеньні правільнай лініі партыі, пры ўртаваньні адукола яе рабочае клясы—гэта далейшае пераможнае наступленне на капіталістычныя элементы. Гэта нямінуча выкліча далейшае завастрэньне клясавай барацьбы, да чаго мы павінны быць гатовы і да чаго партыя гатова. Троцкістыя цьвярдзілі і цьвердзяць, што партыя ня бачыць клясавай барацьбы, што у навунасьці „працэс тэрмідо-рыянскага перараджэньня“, што кулак і нэпман нібы націскаюць на

пралетарскую дыктатуру. Ад гэтага недарэчнага паклёпу вымушаны былі пад напорам фактаў і фактаў жыв. і рэчэснасці адмовіцца асноўныя, роцкісцкія кадры, амаль усе рабочыя, што трапілі ў сетку Троцкага, і толькі падтрымліваюць яшчэ гэты паклёп цяпер у нашай краіне толькі некалькі вузлуцаў, што засталіся івардзія, верныя Троцкаму.

Першыя ухілістыя ія барацьба завастрэння класавай барацьбы, не разумеюць яе, растлумачваюць завастрэнне яе недахопамі механізму нашага апарату. Адным словам, нясуць у гэтым пытанні усякую ліберальную падірочнасць. Яны хацелі б прабыць як-небудзь спакойней, мірна, без шуму класвай барацьбы, без завастрэння яе. Партыя-ж разумее, што нашае наступленне на капіталістычныя элементы выклікае і будзе выклікаць на бліжэйшым этапе завастрэнне класвай барацьбы. Сый гэты з правых ухілістых сарабану прыпісваць партыі такую нібы ўстаноўку, што чым бліжэй мы будзем падыходзіць да соцыялізму ў нашай краіне, тым больш ніякі будзе завастрэнне класвай барацьбы. Ясна, што гэта паклёп, што адносіны партыі да класвай барацьбы нікога агульнага ія маюць з гэтым паклёпам. Партыя лічыць і кожны член партыі павінен гэта зразумець, што на бліжэйшым этапе, пры нашым наступленні на капіталістычныя элементы завастрэнне класвай барацьбы няўхільна.

З гэтай устаноўкай мы падыходзім да бліжэйшага году, году, які мяняецца адрэзам гэтага будучага соцыялізму, на якім няўхільна завастрэнне класвай барацьбы. Таму наш асноўны палітычны вывад: мы павінны быць гатовы ў 1929-30 годзе да далейшага рапучага наступлення супроць класвага ворага, павінны быць гатовы да падняцця яго супраціўлення, павінны быць гатовы да завастрэння класвай барацьбы.

Мы таксама гаворым меншавіком і ўсім тым, што да іх набліжаюцца: „Не чакайце ні ўвосень, ні зімою, ні ў гэтым годзе, ні ў якім годзе, ніколі наогул яснага для сябе надвор'я“.

Асноўнае, што мы можам з ўсёй пэўнасцю цяпер констатаваць, гэта тое, што тэмпа будучага, вызначанага гэта для першага году пяцігодкі, у асноўным пераўзыходзіць, і мы маем усе падставы прэагавіць кантрольныя лічбы на будучы год са значным перавышэннем, асабліва ў сацыялістычным сектары, чым гэта выйшла для другога году пяцігодкі. Усе дачы і дачы галасы, якія патрабуюць выканаць плян пяцігодкі ў чатыры гады. Гэта лепшы адказ правым ухілістам, якія проціставілі ў перыяд XVI партканіфэрэнцыі пяцігодны, у рэальнасці якое яны ня верылі, сваю прапанову аб двухгоддзі. На С'юзе мінулы год даў у галіне сельскага гаспадаркі агульны рост пасевных плошчы, пры скарачэнні пасеву кулакамі, за кошт росту пасевных плошчы бядняцка сяр. і сялянскае гаспадаркі. У вёсцы магутна разгортаецца сацыялістычная рэканструкцыя, расце і магутнасць сацыялістычнага сектара калгасы і саўгасы. Вось што піша, напрыклад, „Фосшэ-Цэн уні“: „Які контраст паміж сярэднявяковымі метадамі сельскае гаспадаркі, якія ажываюцца расійскімі сялянамі, і арганізацыяй саўгасаў, якія настолькі пратрэсваюць, што могуць зьявіцца прадметам заідрасы для Амерыкі. Расійцы зразумелі, што сяляны мае патрэбу ня толькі ў сельска-гаспадарчай літаратуры, але і ў тым, каб яго навучалі, як трэба скарастоўваць зямлю. Таму былі створаны кааперацыйныя гаспадаркі, дзе ўведзены самыя сучасныя спосабы апрацоўкі зямлі. За апошнія гады узніклі аграрныя ўстановы, якія могуць зьявіцца прадметам для першых дачы для Паддзячэння і Амерыкі“.

Бухарын на чале правых ухілістых гаворыць аб дэградацыі сельскае гаспадаркі, змагаецца супроць нашага тэмпу калектывізацыі

і саўгаснага будаўніцтва, яго вучань Прышчэпаў веў да апошняга дня свайго прабывання на пасту Наркамзема лінію на кулацкі хутар, змагаўся супроць калектывізацыі, а „Фосішэ Цэйгунг“ прымушаны гаварыць аб сярэднявяковых мэтадах сельскае гаспадаркі ў нашай індывідуальнай сельскай гаспадарцы і аб тым, што Амэрыцы і Нямеччыне трэба пазайздросьніць арганізацыі нашых саўгасаў і калгасаў.

У 1929-30 г. 100 машынатрактарных станцый магутна рушаць наперад справу калектывізацыі і саўгаснага будаўніцтва Лезунг—з сялянскага коніка на электрычнага коня—ператвараецца партыяй у масавую канкрэтную справу.

У галіне прамысловасці 1928-29 г. дае рост на 24 проц. супроць 1927-28 г. Паводле пляну вызначаўся рост на 21,4 проц., дабіліся 24%. На 1929-30 г. вызначаецца рост прамысловай прадукцыі на 35 проц. Капітальныя ўкладанні ў прамысловасць праектуюцца ў размеры 3 з палов. мільярдаў рублёў, г. зн. павялічэнне амаль у два разы супроць мінулага году. У электрабудаўніцтве ў 1929-30 г. мы дасягнем 60 проц. амэрыканскага гадавога электрабудаўніцтва. Бюджэт мы зводзім з перавышэннем даходаў на 700 мільёнаў руб. супроць пляну і гэта пры недаборы па надаходным падатку, з прычыны таго, што ў Наркамфіне былі моцныя права-ухіленцкія настроі, а на месцах у органах Наркамфіну была права-ухіленцкая практыка. На будучы год бюджэт дасягне 10 мільярдаў. Можна было б падаць яшчэ кучу лічбаў, якія характарызуюць высокія напружаны тэмпы нашага сацыялістычнага будаўніцтва, тэмпы, якога ня ведае швэдыя, капіталістычная краіна. Але і гэтага хопіць. Гаспадарчымі вышкамі мінулага году дашчэнтку разбываюцца ўсе права-ухіленцкія прадраканні, макрае месца застаецца ад „Заметак экономістага“ і, як мыльная бурбалка, лопаюцца ўсе наступныя пабудаваныя Бухарына Зразумела, пры усім гэтым магутным тэмпе, наступальным руху есць шмат яшчэ вузкіх месц, шмат недахопаў.

Яксныя паказальнікі, як зьніжэнне сабекошту праміроудукцыі, і якасць прадукцыі, праектаваныя кантрольнымі лічбамі на 1928-29 г., ня выкаранены. Рост рэальнай зарплаты таксама не дасягнуў узроўню праектаванага кантрольнымі лічбамі, бо перасяк бюджэтны індэкс. Наш гандлёвы апарат працуе яшчэ надзвычайна дрэнна і вельмі многа недахвагаў тавараабаротнага абароту залежыць ад кепскай арганізацыі рынку. Вельмі многа мы губляем з-за таго, што далёка не на ўсіх вучастках нашай работы, далёка не ва ўсіх звеньях нашых арганізацый забяспечана выразная клясавая лінія.

Мы таксама, як і ўнесь Саюз, перавыканалі ў асноўным памяцэнне кантрольных лічбаў мінулых гадоў і на будучы год праектуем больш высокія, чым гэта вызначана пяцігодкай, тэмпы. У галіне калектывізацыі сельскае гаспадаркі мы дабіліся ў гэтым годзе значных поспехаў. Нашы пляны пазначыліся пераменшанымі, недаўлічваючымі вялікай цэні бядняцка-серадняцкіх мас да аграмаджання сваіх гаспадарак, да сацыялістычнай іх рэканструкцыі. За гэты год вырасла шмат новых калгасаў, адбылося узбуйненне іх, з'явіліся калгасы ў некалькі тысяч гектараў. Рух у гэтым годзе разгарнуўся з такою сілаю таму, што партыя на XII з'ездзе рэзка паставіла пытанне аб калектывізацыі, як рашаючым шляху, асабліва ў Беларусі, уздыму бядняцка-серадняцкае сялянскае гаспадаркі, таму, што ў Наркамземе пасля XII-га з'езду партыі, пасля змены кіраўніцтва быў узят курс на калектывізацыю і земляўпарадкаванне бядняцкага году было ў значнай ступені ужо падпарадкавана стымуляванню калектывізацыі. Але адначасова трэба адзначыць, што з боку нашых апаратаў гэта былі толькі

першыя крокі на шляху разгортвання калектывізацыі і часамі яшчэ вельмі нясьмелыя крокі. Над многімі яшчэ висела і висіць хутарская ідэалёгія. Беднота і сярэдніякі яшчэ вельмі часта сустракаюць у сваім імкненні да калектывізацыі гаспадаркі нядабаныя, бюрократычныя адносіны, а часамі і рэзкае супраціўленне, права-ухіленцкія адносіны на справе з боку пазасобных партарганізацый і савецкіх устаноў.

Трэба забяспечыць выразную класавую лінію партыі ў зямельных органах. Трэба да канца выгнаць з іх прышчэпаўскую ідэалёгію і практыку. Трэба умацаваць зямельныя органы, трэба ўліць у іх моцных бальнавікоў і спецыялістаў, якія будуць сумленна праводзіць лінію партыі ў сацыялістычнай рэканструкцыі сельскае гаспадаркі. Трэба, каб уся партыя уцягнулася ў справу калектывізацыі, каб уся партыя усвядоміла усё гіганцкае выключнае, рашаючае для Беларусі, значэнне калектывізацыі сельскае гаспадаркі. Супроць кулацкае гаспадаркі за калгас пад гэтым баявым лозунгам, сьцягам трэба сабраць усю партыю, рабочую класу і бядняцка сярэдніякія масы вёскі. Няхай усе партарганізацыі павернуцца тварам да кампартыі руху.

На будучы год мы запраэктавалі высокі тэмп калгаснага будаўніцтва, і мы вытрымаем яго, калі напружым усе свае сілы, калі паставім на службу гэтай справе усе нашы апараты, калі прывядзем у рух усе адпаведныя вагары.

Другое пытаньне—гэта якасныя паказальнікі нашай прамысловасці. Гэта пытаньне увязана з пытаньнем аб сацыялістычным спаборніцтве. Мы ў бягучым годзе ня выканалі плянавых намечаньняў па якасных паказчыках. Я лічу асноўнай прычынай гэтага невыкананьня слабую увагу да гэтага пытаньня—з боку партарганізацыі, камсамоў, прафсаюзаў і гаспадарчых органаў. Разгорнутае сацыялістычнае спаборніцтва, якое ахапіла фабрыкі і заводы, узяла якасныя паказчыкі, але прафсаюзы і гаспадарчыя органы яшчэ да гэтага часу ня сталі на чале гэтага магутнага руху мас, плятуцца часта ў хвасце, бюрократызуюць гэтую вялічэзную ініцыятыву рабочае класу. Сацыялістычнае спаборніцтва павінна стаць у цэнтры увагі прафсаюзаў. Дрэніны той прафсаюз і той гаспадарчы орган, якія ня умеюць стаць на чале сацыялістычнага спаборніцтва. Дрэніная тая партарганізацыя, якая ня умее стаць на чале гэтага руху, арганізаваць яго, кіраваць ім, узяць яго усё вышэй, зрабіць яго асноўным мэгам сацыялістычнага будаўніцтва. На будучы год запраэктаваны высокія якасныя паказчыкі прамысловасці, і мы павінны іх выканаць поўнасьцю, а дзеля гэтага трэба зараз-жа ўхапіцца ўсёй сілай за гэтае зьвязно. Я ня буду сьпіняцца на шэрагу такіх важнейшых пытаньняў, як жывелагадоўля, якая тэкста павінна стаць у цэнтры увагі нашай работы, на пытаньні аб саміпрамкацыі, да якога трэба ўзмацніць нашу увагу, і шэрагу іншых пытаньняў.

Каб забяспечыць высокія тэмпы ва ўсім сацыялістычным будаўніцтве, каб выканаць кантрольныя лічбы на 1929-30 г., каб усямерна падняць усе якасныя паказчыкі нашай работы, трэба ў першую чаргу падняць якасныя паказчыкі ўсёе партработы. Рэканструкцыйны перыяд, які высоўвае перад намі патрабаваньне працаваць па іншаму, павоўнаму, іншым тэмпам ставіць і перад партарганізацыямі заданьне перабудаваньня ўсёе свае работы прыстасоўна да новых умоў і задач, ставіць з усёй вострасьцю пытаньне аб якасных паказчыках партработы. Гэта адносіцца ў першую чаргу да пытаньня аб тэмпе партработы.

Тэмпы партработы яўна невыстарчальны. Мы часта спазьняемся ў паставоўцы пытаньня, у прыпрацоўцы яго, у ахопе кіраўніцтвам

вузгавых пытанняў, у наглядзе за правядзеннем у жыццё сваіх дырэктыв. Трэба ўзмацніць тэмпы партработы, са павіннен поўнасьцю адпавядаць высокаму тэмпу ўсяго сацыялістычнага будаўніцтва. Куды варта ітак партком, такая партарганізацыя, якія адстаюць ад агульнага тэмпу, якія прапускаюць важнейшыя пытаньні? Трэба перавесці і партпарты і ініцыятыўныя вытворчасці. Каб узяць тэмпы нашых партработы, павялічыць яе, ўзмацніць кіраваньне сацыялістычным будаўніцтвам, трэба так рэагаваньне партработы, каб уменне сваячасовы ўхваліць і втэжэйнае зьвязна ланцуга. Ці умеем мы заўсёды вызначаць у сваіх месцовых умовах гэта асноўнае зьвязна, а вызначышы ўхваліць рукі і зубы і яго? Трэба проста сказаць, што ў большасці выпадкаў мы ўмеем. Бярэмся за ўсё, цямнем ланцуг, але не хаваемся за асноўнае зьвязна. Наглядзеце ітаны работы парткомаў, там цэлая куча пытаньняў і вельмі партрэбных і мала партрэбных і такіх, без якіх можна ібываць, а канцэнтраваньне увагі на зьвязных для сучаснага прывяду пытаньняў ітаны. Аб чым гавораць абавязаны партарганізацыі? У першую чаргу, аб гэтым, аб тым, што партарганізацыя кдзіцца на ўсё, бача, за ўсё бярэцца і сярод усіх зьвязных работ ня можа вылучыць асноўных.

На гэтым пытаньні трэба канцэнтраваньне увагу, трэба, каб ітаны работ парткомаў на будучы год складаліся менавіта пад гэтым кутом погляду. Наганяе аб ітаны, аб павярхоўнай прапрацоўцы пытаньняў партамітэама. Гэта нывядзімае зло ў нашай рабоце. Тое або ітаны пытаньне ўводзіць тэй або ітаны ўстаноўкай ці асобай у парткамітэт, і як часта важнейшыя пытаньня вырашаюцца на аснове давер'я, чыго хочеш, а ітаны глыбокай прапрацоўцы пытаньня. Вось для яскравага прыкладу пытаньне аб зямельных нормах Беларусі. Зараз для усіх зусім ясна, што гэтыя нормы апаўдзала партрэбамі сучасна. Як жа гэтыя нормы прымаўся, іх жа зацвярджаў ЦК, яны-ж суварэталі лінні партыі?

А адбывалася гэта та, што цяперашні прафэсар (узьведзены у прафэсары ці не ітаны куды ітаны нормы), а раней аграном Кісьлякоў на паставе даных на 80 сялянскіх гаспадарках склаў нормы. Парткамітэама іх прадставіў у партаргані, і іх на аснове "давер'я" прапэамалявалі. Тады, сьцьвярджаюць, гісторыя гэтага пытаньня аб нормах. Вось та чыго можа прывесці ітаны, а ітаны самая дакладная прапрацоўка пытаньня.

Да перагляду зямельных норм у гэтым годзе мы падыйшлі ітаны ітаны. Мы ўжылі і ўжываем усе меры да таго, каб прапрацоўка гэтага пытаньня была пастаўлена ітаны пачэжную вышынню, каб яны поўнасьцю адпавядалі ітаны ітаны у сельскай гаспадарцы. Я не маю аб ітаны таксама пытаньня аб ітаны ітаны, што даюцца партарганіама, пытаньня аб рэзольюцыях. Гэта пазывае ітаны важнейшае пытаньне. Вазьмеце боітанысьць рэзольюцыя, яны доўгія, агульныя, яны не паказваюць асноўнага зьвязна работы. Мы ітаны слухалі даклад Гураўскага парткому, у расе надзвычайна дрэнна была пастаўлена работа, або, правільней, ня было ніякай работы. У расе ітаны шматнага ктатасу, а вось рэзольюцыя парткому аб задачах калектывізацыі ўхвалена на 7 старонках. Або ўспомніце рэзольюцыю Віцебскага абругому, якую нядаўна падавала "Зьвязда".

І так больш увагі якасным паказчыкам усяе партработы!

Мы ўжо вышэй казалі аб поўным прывядзе ўсё бухарынскае права ўхваленскае лінні перад партым ітаны ітаны нашата эканамічнага, палітычнага разьвіцьця. Уся партыя павінна праправаваць ад Бухарына і яго аднадумцаў неадкладна і катэгорычна адмаўленьня ад сваё

антыпартыйнае ліні, а ў выпадку неўканання гэтай патрабавання партыі, бліжэйша пленум ЦК Ус.КП(б) павінен узяць у адносінах Лухіціні поўнасьцю адказныя і паставы крэсавікоў та пленуму. Але, неспадзята аднаводна дэхарніа, уся партыя павіна ўсямерна ўмацніць барацьбу з гэтаўні і на сучасным этапе небысьпекай раваі небысьпекай. Цяперашні пленум павінен зусей рэзкасьцю паставіць гэты пытаньне перад КП(б)Б. Вывучэння ў апошні час зусей поўнасьцю праваўленчым права ўхвалу на практыцы ў гэтым дэрату організацы на розных вучастках работы (земельныя органы, сапраўжыя працяг і інтэрніш) павіны ўзмацніць іх ухвалу да гэтай пытаньня, ўмацніць нашу барацьбу з праваўленьямі правага ўхвалу на практыцы. У нас ня мала, як кажа тав. Сталін, алілюшчыкаў, г.зн. людзей, якія галасуюць за тую партыі, на словах гавораць права ўхвалу, а на справе праваўленьне праваўхваленцкую лінію. Трэба такіх алілюшчыкаў умець знайсці, выцягнуць з габінэтаў за вушка ды на сонейка, а на іх месца на адруючую работу паставіць моцных, вытрыманых бальшавікоў.

Усім мерам ўмацняючы барацьбу супроць права ўхвалу, як павіны небысьпечна павяр, ды трэба амацацца і пра барацьбу супроць „левых“ наскоку, супроць усякага рэвалюцыйна троецызму. Троцкізм ўжо даўно і поўнасьцю, як контр-рэвалюцыйны і павяр, выкрыты. Троцкі, як клясавы вораг, выкнуты за межы рабочае дзяржавы. Троцкізм у нашай краіне зараз прастаўлен маторнай маленькай групою вузаўдаў. За ініцыяту, пад крылом капіталізму, арыгінат ім троецызму на чале з Троцкім, таксама прастаўляюць маленькую інтэлігентную групу, якая спрабуе змацацца супроць камунізму, супроць Саветскага Саюзу. У гэтым выданьні выданым за ініцыяту першым бюлетэні расійскіх троецкіх, яны пішуць: „Кастрэчэнкавая рэвалюцыя перажывае глыбокі крызіс. Самым рэзкім выразьнем яго зьяўляецца шаленая барацьба супроць бюрократыі, супроць пралетарскага крыла партыі супроць так званай апазіцыі, якая нясе непрымыслимую барацьбу за марксызм і Кастрэчэнка, за сусьветную рэвалюцыю“.

Зраджыкі, якія прадалі сябе цалкам буржуазіі, гавораць аб „барацьбе за марксызм, за Кастрэчэнка, за сусьветную рэвалюцыю, гавораць аб сабе адным з крылату сацыял-дэмакратыі, „як аб пралетарскім крыле партыі“. Троцкі, буніцыны фразер прабуе і тут рыкчыць фразою сябе зраджыцтва, прыкчыць гучную фразою амерыканскія даляры. Троцкісцкі бюлетэні нападае і на Радэка, Сыміну і Права ражэскага і на гэтых, якія адійшлі ад троецызму. Ён піша: „Пасобныя таварышы з выдохымі імёнамі лістаюцца або адыходзяць. У грандыёзную эпоху, як наша, людзі ануштошваюцца або заблытаюцца“. Вось і та ўжо саарауды значынь заблыта пра крылоўскую балку: ці ня лепш Троцкаму на сябе абярнуцца? Ён заблытаўся і рынуўся, і стаў нашым клясавым ворагам. Троцкізм, выкрыты і разьбіты, але перад партыяй усе-ж застаецца задача барацьбы на два фронты з асноўным, галоўным агнем супроць правага ўхвалу. Выступленьне Шлікіна і Стэна, гэты „левы“ наскок на партыю зноў напамінае аб неабходнасьці змацацца на два франты.

Якая-ж самая патрэбная умова мабілізацыі усіх сіл партыі на барацьбу з ухваламі, з правым ўхвалам, найбольш зараз небысьпечным, з выкрыўленьямі клясавае лініі, з усякім разлажэньнем.

Галоўная, патрэбная умова, і та сьмелае разгортваньне бальшавіцкай самакрытыкі. Там, дзе няма яе, дзе яна слабая, там у гнілой атмасфэры сямейнасьці, бюрократызму, падхальства могуць расквітаць скажэньні клясавае лініі, практыка правага ўхвалу, любое разлажэньне, там можа арудаваць клясавы вораг. А калі у такое цемнае

царства трапіць прамень святла пралетарскае самакрыткі, мы выкрываем усякія агідныя справы.

З усёю рашучасцю мы павінны прызнаць, што на Беларусі яшчэ далека ня поўна разгарнулі смелую, масавую, не уважваючы на асобы, самакрытыку. Мы яшчэ да гэтага часу самакрытыку не зрабілі мэтадам, тонам усяе работы. Самакрытыка ў нас часта нясмелая, не адважваецца закрануць „вялікіх людзей“. А да чаго прыводзіць адсутнасць шырокае смелай самакрыткі, мы бачым на прыкладзе леташніх „спраў“ у Віцебску, Мазыры, Воршы, на прыкладзе Наркамзему, Сампрамсаюзу і г. д., а таксама на прыкладзе нават такіх лепшых перадавых арганізацый, як Ленінградская і Бакінская.

Уся КП(б)Б да самае рашучае, смелае, бязьлітаснае, масавае, не уважваючы на асобы, самакрытыкі. Трэба яскравым праменем самакрыткі асвятліць усе куткі нашай работы. Самакрытыка зробіць нашу КП(б)Б яшчэ і яшчэ мацнейшай, яшчэ больш згуртаванай, больш баяздольнай у барацьбе за сацыялізм.

Мы чысцім цяпер партыю, чысцім савецкі апарат, робім іх клясава яшчэ больш баяздольнымі для далейшай барацьбы супроць капіталістычных элементаў, для вырашэння асноўных задач сацыялістычнага будаўніцтва на першым цяжкім, крутым этапе рэканструкцыйнага перыяду. Партыя павінна ўзмацніць увагу да гэтых чыстак, якія маюць рашаючае значэнне для паспяховай нашай сацыялістычнага наступлення. Пытанне аб чыстцы партыі намі ўвязана з пытаннем аб росце партыі. Трэба сыгналаваць усёй партыі, што дырэктыва XII-га з'езду аб вырбоўцы ў партыю рабочых, батракоў, сялян беднякоў-калгаснікаў выконваецца слаба. Вырбоўчая сіла чысткі таксама вельмі слаба выкарыстана.

Апошняе пытанне, на якім трэба спыніцца, і якое, па-нашаму, зьяўляецца гвіздом усіх пытанняў у сучасны момант у Беларусі, самым вострым і самым важным, гэта пытанне аб кадрах пазоў і ў прыватнасці і ў асаблівае аб кіруючых кадрах партыі.

Як у свой час, у пачатку НЭП'у, у пачатку адбудоўчага перыяду Уладзімер Ільіч з усёй сілай ставіў пытанне аб людзях, аб кадрах, так і зараз у пачатку перыяду рашучай сацыялістычнай рэканструкцыі з усёй вострасцю стаіць пытанне аб кадрах, аб людзях, якім па сіле гэтыя новыя задачы, якія здольны выразна праводзіць лінію партыі.

На Беларусі гэтае пытанне набывае асаблівую вострасць у момант таго, што пры вельмі слабой у мінулым прамысловасці малая была і пралетарская праслойка партыйных кадраў. Сярод іх значны процант выходцаў з дробна-буржуазных партый—„Сацыялістычнай Грамады“, „Бунду“ і інш. Спецыяльная праверка кадраў, праведзеная камісіяй ЦКК УсеКП(б), а таксама праверка іх на рабоце ў працы некалькіх год і асабліва ў апошні перыяд абвастрэньня клясавай барацьбы ў краіне, паказвае, што некаторая частка кіруючых кадраў не спраўляецца з пастаўленымі перад партыяй задачамі, ня здольна з усёю выразнасцю праводзіць лінію партыі. Сярод гэтае нягоднае для кіраўніцтва часткі кадраў ёсць на словах алілюйшчыкі, а на справе правыя ўхілістыя або прымірэнцы, ёсць людзі, якія ня маюць моцнай сувязі з партмасамі і рабочай клясай, якія лічаць сваёю асноўнаю задачай сувязь з невялікаю групоўкаю штэлігенцыі, ёсць і такія адзіночкі, для якіх сьцёрліся межы паміж камуністамі і нацыянал-дэмакратызмам. Усё гэта ставіць з вялікай сілай перад КП(б)Б задачу замены нягоднай часткі кадраў новымі сьвежымі пралетарскімі сіламі. За гады сав. улады, асабліва апошніх гадоў, значна вырас пралетарыят Беларусі, вырасла пралетарская праслойка і ў КП(б)Б, і перад намі

стаіць зараз задача рашучага вылучэння новых і новых кіраўнікоў з ліку моцных, звязаных з масамі, якія карыстаюцца іх давер'ем, бальшавікоў. Адцясьніць змяніць нягодную частку кадраў трэба, не ўважаючы на асобы і на мінулыя заслугі. Партыя патрабуе, каб кіруючыя ёю кадры складаліся з моцных бальшавікоў, каб яны ішлі на чале партыі, каб яны заўсёды і ўсюды былі на першай лініі агню ў барацьбе супроць клясавога ворага. Партыі не патрэбны гора-кіраўнікі, якія плятуцца ў хвасьце, якія стараюцца ўхіліцца ад клясавых боёў. У КП(б)Б ёсць цяпер вялікія рэзэрвы, адкуль трэба смела вылучаць новых і новых кіраўнікоў, папаўняючы і асьвяжаючы асноўныя кіруючыя кадры.

Г. Валь.

Барацьба з фашызмам і важнейшыя праяў- леньні правае небясьпекі ў кампартыі Польшчы.

Ужо VI Конгрэс Комінтэрну падкрэсьліў асаблівае значэньне кампартыі Польшчы, як партыі, якая стаяла на адным з важнейшых пастоў сусьветнае пролетарскае рэволюцыі. На Польшчы асабліва сканцэнтравана ўвага міжнароднага капіталу. Фашысцкая Польшча непа-срэдня падрыхтоўвае вайну супроць Савецкага Саюзу. У Польшчы клясавыя і нацыянальныя супярэчнасьці дасягнулі палітычнай вялікага напружаньня. Дз гэтага трэба дадаць, што буржуазная Польшча агу-ляюцца адным з самых слабых аб'ектаў у ланцугу імпрэялістыч-ных дзяржаў, што капіталістычная стабілізацыя ў Польшчы яшчэ больш гнілая, нямоцная і хісткая, чым у іншых буйных капіталі-стычных краінах і што, наогул, прычыны гэтага пролетарская рэво-люцыя тут лягчэй можа прарваць гэты ланцуг.

Нарэшце, выключнае значэньне надзе КПП яе багатае рэволюцый-нае мінулае, практыка 2-гадзіннага пачынальня, практыка першае расі-скае рэволюцыі 1905 году і якой наша партыя стаяла пачале гэрое-нае барацьбы польскага пролетарыату, які змагаўся адным фронтам з расійскай рабочня клясай супроць царызму і буржуазіі. КПП нале-жаць баявыя традыцыі СДП Польшчы і Л. авы, якая уваходзіла ў РСДРП і якая за выключэньнем разгалосыў з бальшавікамі на некаторых павасобных пытаннях (сялянскае і нацыянальнае асабліва)—на ўсіх гістарычных паваротах была разам з бальшавікамі і была самая блі-кая да бальшавікоў. КПП належаць гістарычныя заслугі СДП і Л., якая правяла баялітасную і няпримірную барацьбу з сацыял-пат-рыятызмам ППС, польскай рэвалюцыйна-рэформізму і сацыял-шо-візму, які зрабіўся цяпер сацыял-фашызмам. КПП зьяўляецца адной з старэйшых організацый III Інтэрнацыяналу і мае выпрабаваныя партыйныя кадры, якія ня мае ныводная нішая заходня-эўрапейская кампартыі. Усе гэта ускладае на яе яшчэ большую адказнасьць і за політычную лінію і за штодзённую работу.

Пасьля вялікае опартуністычнае памылкі, зьвязанае партыйным кіраўніцтвам у часе фашысцкага перавароту і істуджэта, у КПП раз-гарэлася вострая фракцыйная барацьба, якая у выніку ледзь не пры-вяла (у 1928 г.) да расколу партыі. Дзякуючы рану таму ўмяшаньню Комінтэрну, які дапамог партыі разабрацца ў складанай абстаноўцы, створанай фашысцкім пераваротам, і які заклікаў да консолідацыі ўсёе партыі на аснове прызнаньня ўсёх дапушчальных памылак, з якой-бы групы яны ні выходзілі і іх перамаганьня шляхам бальшавіцкае самакрытыкі,—КПП здолела перансьці да новых задач, што стаялі перад ёю. Партыя ўсвядоміла гэтаюную крыніцу свайго майскага паражэньня, якім зьяўлялася ія зьнішчэнная опартуністычная тэорыя

„двух этапў рэволюцыі“, што адводзіла дробнай буржуазіі самастойную палітычную ролю тэорыя, якая і рывяла яшчэ раней, у часе рэвалюцыйных падзей 1923 г. да таго, што КПП паплялася ў хвасьце падзей і ў хвасьце ППС.

Увосень 1928 г. ВККІ, згодна асобным паўнамоцтвам, зацьверджаным VI Кангрэсам Комунарнага і польскім пытаньні, зьвярнуўся з адкрытым лістом да членаў КПП. У гэтым лісьце ВККІ даў дакладны аналіз памылак, зробленых абедзьвюма групамі ў партыі, б. большасцю і б. меншасцю; вызначыў важнейшыя задачы партыі на трэці перыяд у абстаноўцы паляўненьня рабочэ клясы і прызваў, што галоўнай небясьпекаю, што пагражае партыі ў даны момант, зьяўляецца правая опартуністычная небясьпека і прымірэнства да яе.

Адкрыты ліст быў цалкам падтрыманы партыйнымі масамі. Дзякуючы яго ўстаноўцы, удалося значна тамакчыць вострасьць фракцыйнае барацьбы. ЦК партыі праводзіў за апошні перыяд нягледзячы на палітычную лінію, хаця ў асобных пытаньнях рабіў памылкі, якія потым выпраўляў. Але за самы апошні час узьніклі новыя разнагалосьсі, якія набылі вельмі сур'ёзныя памеры. Гэта абвешчэньне выростае на базе асноўных пытаньняў сёньняшняга дня, перш за ўсё на базе разыходжаньняў у пытаньні аб ацэнцы расколу ў ППС і так званай афіцыйнай ППС (на абароне прыхільнікамі групы т. в. Костржэвы опартуністычнага погляду на ППС), у пытаньні аб самакрытыцы, барацьбе супроць прыхільнікаў памылак. Але ў значнай ступені яно яшчэ карыстаецца старым фракцыйным падзелам.

Каб разабрацца пэўна ў сутэсьці новых унутрыпартыйных разнагалосьсяў, трэба спыніцца на некаторых новых момантах у становішчы фашысцкае Польшчы і польскага рабочага руху.

Гаспадарчы змрок польскага фашызму і вайна супроць СССР.

Перыяд фальшывага „роскрыту“ фашысцкае стабілізацыі, выкліканы пераходам сьпіраваных аб'ектыўных прычын, у першую чаргу доўгай забастоўкай ангельскіх гарнізоў, належыць ужо да мінулага. Апошнія месяцы прынеслі вельмі прыкметнае абвешчэньне крызіснага стану гаспадарчага жыцьця Польшчы, якое адзначае ня звычайны часовы перапад прамысловой кон'юнктуры, але крызіс капіталістычнае гаспадаркі ў цэлым, які ўсё больш зацягваецца і ўсё больш паглыбляецца, а таксама і далейшы моцны ўзрост асноўных унутраных і замежных суадносін фашысцкае стабілізацыі. Фашысцкі перазарот адзначае ня толькі спробу стабілізацыі польскага капіталізму, але і быў (кажучы словамі т. Мануільскага), конвульсія, якая сьцьвярджае момант знішчэньня капіталістычнае гаспадаркі ў цэлым.

Наперакор пэрспэктывам „залатога дажджу“, які павінен быў паліць „няудзяную глебу“ польскага капіталізму, найбольш вострасьцю адзначаецца сёньня якрая трэцюю крызіс, які падрывае ўстойлівасьць польскае валюты. Іпарка ўзрастае колькасьць абпротэставаных вексалеў, з 45 млн. зл. у жніўні 1928 г. да 79 млн. у лютым 1929 году. Працэнт абпротэставаных вексалеў у польскім банку ў лютым быў роўны 5,61 проц., летась у сярэднім быў роўны 2 проц., а ў перыяд вялікага крызісу ў лютым 1926 г. быў роўны—4,91 проц. Курс акцый зьніўся на працягу апошняга году ад 107,3 да 92,1 проц. Прыватная „вучотная норма“ расьце: у студзені—19 1/2, у лютым—25,5, у сакавіку—29 Скараціліся зьберажэньні. Паступова памяншаецца залаты фонд у Польскім банку, адбываецца адліў чужаземнае валюты (за першыя 3 месяцы на 150 мил. злотых) пры выразным росьце запазычанасьці.

Зьніжэньне курсу польскае пазыкі у ПАЗ Штатах Амэрыкі раёбурае надзеі на больш значны прыліў амэрыканскіх капіталаў у Польшчу, якой прыдзецца заплаціць за замежныя пазыкі сёлета 199 міль. зл. Адсюль скарачэньне дзяржаўных інвэстыцый. З месяца на месяц павялічваецца пасыўнасьць гандлёвага баянсу, дасягнуўшы ў лютым 97,562 тыс. зл., у красавіку — 107 міль., супроць 29 міль. у сьнежні 1928 г.

У апублікаваным нядаўна дакладзе амэрыканскага фінансавога дарадцы ў Польшчы Дэюі на першы квартал сьлежняга году паказваецца на паяўнасьць крызісу ва ўсіх галінах прамысловасьці і цяжкіе становішча грашовога рынку.

Крызісны стан выступае больш яскрава ў тэкстыльнай прамысловасьці і ў іншых галінах, якія ня грунтуюцца на ваеннай кон'юнктуры. Дэюі паказвае, што заказы ў лёгкай індустрыі скараціліся на 50 проц. Нават у мэталюргічнай прамысловасьці надыйшоў заняпад кон'юнктуры. Продукцыя жалеза паменшылася на 21 проц., сталі на 14 проц., у адной В. Сілезіі продукцыя мэталюргічных заводаў паменшылася на 7 проц. Зьнізілася таксама дзенная продукцыя вугалю ў адным лютым параўнальна са студзенем на 7 проц.

Хутка расьце беспрацоўе. Афіцыйная колькасьць беспрацоўных павялічылася з 64 тыс. у кастрычніку 1928 г. да 184 тыс. у сакавіку 1929 г. Але за красавік і май гэтыя лічбы значна павялічыліся ў зьвязку з масавымі рэдукцыямі. У адной толькі Лодзі зараз сьць 30 тыс. беспрацоўных. Буйныя і сярэднія прадпрыемствы часткова закрываюцца або скарачаюць рабочы тыдзень. Толькі 15 проц. лодзінскіх рабочых, занятых поўны тыдзень.

У вёсцы расьце беднасьць асноўных сялянскіх мас, зруйнаваных з прычыны пазямельнага голаду, падаткаў, якія нязвычайна павялічыліся, і неўраджаяў, якія абхапілі значныя часткі Польшчы. Ва многіх мясцох, асабліва ў Заходняй Беларусі і Заходняй Украіне пануе голад.

Фашысцкая політыка на вёсцы, разьлічаная на ўмацаваньне кулацка-памешчыцкіх гаспадарак, праводзіцца цалкам за кошт бядняцкіх і асабліва сярэдняцкіх мас сялянства. Разбурэньне дробных сялянскіх гаспадарак набывае ўсе больш вострыя формы. Бядняцкія гаспадаркі пазбаўляюцца зямлі пры камасацыі (ліквідацыя пераспалосіцы), пазбаўляюцца часта пры ліквідацыі сэрвітутаў (вобшчыннага зямельнага карыстаньня) — адзінай апоры існаваньня (выгану), становяцца ахвярамі памешчыка і кулака, якія паднімаюць цэны на дровы, корм для жывёлы, хлеб, які купляецца асабліва ўвесну і г.-д. Фашысцкая аграрная політыка б'е таксама па асновах масы сярэдняцтва, якое бяднее і гаспадарка якога зьяўляецца дэфіцытнай.

Польская вёска кожны год выкідае масы безьзямельных і беспрацоўных сялян, якія не знаходзяць, у такой меры, як раней, выхаду ў эміграцыі, з прычыны закрыцьця гэтага клапану ў З. Штаты.

Выключна цяжкае становішча соцень тысяч польскіх батракоў, якія працуюць ва ўмовах самае дзікае эксплёатацыі і эканомскага бізуна на панскіх фальварках.

Такое беднае становішча сялянскіх мас прыводзіць да значнага звужэньня рынку масавага спажываньня. Да абмежаваньня ёмкасьці ўнутранага рынку збыту вядзе таксама заняпад цэн сельска-гаспадарчых produkтаў і абвостраная конкурэнцыя на замежным рынку, якая затрымлівае экспарт сельска-гаспадарчых і прамысловых тавараў. Становішча абвастраецца яшчэ тым, што польская прамысловасьць адсталая ў адносінах да прамысловасьці перадавых капіталістычных краін, ня гледзячы на рацыяналізацыю, якая праводзіцца за кошт пагаршэньня ўмоў працы і жабрацкае заробтнае платы, і політыку

дэманіа, усё больш выпіхваецца з замежных рынкіў. Гэта вострая супярэчнасць фашысцкае стабілізацыі загання польскі капіталізм у глыб, з якога ён шукае выхаду ў узмацненне экспансі на усход, у імперыялістычнай палітыцы шаленае падрыхтоўкі вайны супроць СССР і захвату Літвы для мэт гэтае вайны.

Жорсткая рэчаіснасць разбурае сцвяверджанні буржуазных эканомістаў і апалегатаў фашысцкага перавароту, якія балбочуць у зьвязку з кон'юктурным пашырэннем унутранага рынку ў першыя гады стабілізацыі, аб аутаркіі польскае капіталістычнае гаспадары і аб яе будучым росквіце.

Тут да рэчы ўспомніць аб разгалосках у нашай партыі ў пытанні аб стабілізацыі. Тав. Фідлер, прыхільнік б. меншасці, даў у 1927 г. у сваёй брашурцы няправільны аналіз эканамічнага развіцця Польшчы, у прыватнасці развіцця апрацоўчае прамысловасці, лічычы яе прызначанай на пазбелі, а самую Польшчу ператвараў у нейкага роду атарны гінтэрлянд Нямеччыны (б. меншасць на IV з'ездзе КПІІІ прызнала яго пункт погляду памылковым).

Але асабліва актуальным і небяспечным у даны момант узмоцненай падрыхтоўкі вайны супроць СССР з'яўляецца погляд т. Брандз (рыхільніка б. большасці), які разам з т. Ко-гржэвай яшчэ ў лясках 1926 г. выхавуў аднабаковы і няправільны прогност росквіту стабілізацыі, які абыймае Польшчу пад "залатым дажджом" амэрыканскіх пазык, і які ў брашурцы, выданай ужо ў 1928 г., абараліў опартуністычнае сцвяверджанне (цалком усцрыняе б. большасцю), якое зводзіцца да пераацэнкі фашысцкае стабілізацыі, у прыватнасці мацымасці аутаркічнага развіцця ўнутранага рынку Польшчы, *недаацэньваючы* тым самым гінтэрлянд Польшчага фашызму да экспансі ў сусветныя дзверы на *усход*, што роўназначна з *неацэньваючы* непасрэднае падрыхтоўку вайны супроць СССР. Тав. Бранд да гэтага часу ня даў самакрытыкі сваёй памылкі.

З агульных крысненых зьявішч трэба яшчэ паказаць на цяжкія вынікі падатковае палітыкі фашызму. Польскі бюджэт, сярэднім бо-жэт вайны павялічыўся сёлета на 1 мільярд злотых параўнальна з 1927-28 г. Падатковы прэс'дасягае апошніх межаў, яшчэ больш разбурваючы працоўныя масы гораду і вёскі. Ужо цяпер 20 проц. агульнае сумы падаткаў выдасягае шляхам экзэкцыі, якія выклікаюць глыбокі рух сярод сялянства і нават (адзначаючы пакуць-што) сялянскія бунты, асабліва на Заходняй Украіне.

Гэткая-жа агульная бядой з'яўляецца дарагоўля, якая абагнала ўвесь фашысцкі рэжым на 60 проц. рос зароботнае платы. Яна ёсць таксама п. павялічэнніх плацежах горадское тробіце буржуазныя выклікаючы незадавальненне і няпэўнасць становішча. Гакія вынікі грохгадовага гаспадарання фашысцкага рэжыму ў Польшчы.

На новым рэвалюцыйным уздыме.

На глебе эканамічнага крызісу ўсё больш яскрава выяўляецца няўстойлівы, гнілы і надзвычайна супярэчлівы характар гэтае стабілізацыі. Ужо выяўляюцца азначны новыя рэвалюцыйныя хвалі, якая парстае ў горадах і вёсках. Грогскіх вынікам фашысцкае стабілізацыі з'яўляюцца змяншэнне працоўных мас. Навічмарнае узмацненне эканамічнага рабочае класа шляхам рацыянізацыі, зьніжэнне зароботнае платы, падаўжэнне рабочага дня, рост тэрору і беспрацоўя, фашысцкая прамысловая і эканамічная палітыка на фашысцкіх прэфектурах, да поўнага пратрушэння пролетарскае класавае барацьбы, вяртання

адпор рабочае клясы і прывяло да ўзмацнення забастовачных барацьбы і вулічных дэманстрацый.

Першай яскравай праявай процэсу палявання рабочых мас была бліскучая перамога Кампартыі Польшчы, якая кіруе антыфашысцкім рабоча-сялянскім блёкам, на выбарах у сойм у сакавіку 1928 г., калі за антыфашысцкія сьпісы было падана 800.000 галасоў, наперакор лютаму тэрору фашыстых і сацыял-фашыстых. Другім, і самым важным этапам, які адзначае ўжо пачатак контрнаступальных баёў польскага пролетарыяту, была магутная лодзінская забастоўка. Генэральная забастоўка у Лодзі была моцным ударам па ўсёй фашысцкай сыстэме моцнага прыгнечаньня і эксплуатацыі. З часу лодзінскае забастоўкі ня было такога шырокага забастовачнага руху, які абхапляў-бы адначасова значныя пласты прамысловых рабочых, аднак у цэлым радзе мясцовасьцяў выбухаюць адна за адной забастоўкі, якія цягнуцца выключна доўга, вызначаюцца выключнай упартасьцю і гэроізмам рабочых. Прытым характарнай рысай сучасных забастовак зьяўляецца тое, што на некаторых фабрыках выбухаюць ужо політычныя забастоўкі супроць званьнення рабочых, супроць прыняцьця на завод фашыстых і г. т. Ужо 4 месяцы упарта бастуюць тэкстыльшчыкі ў Варшаве, баставалі чыгуначнікі ў Львове, забаставалі рабочыя хэмікі ў Кракаве, нарастае буйная забастоўка гарнякоў і мэталістых у Дамброве і Верхняй Сілезіі. У Сілезіі ўжо абвешчаны лекаўт 25 тыс. рабочых мэталюргічнае прамысловасьці. Адбываюцца дэманстрацыі беспрацоўных у Варшаве, у Познані, Лодзі, у Львове і інш. гарадох. Паляваньне рабочых выявілася на выбарах фабрычных дэлегатаў сярод варшаўскіх мэталістых на муніцыпальных выбарах у Чэлядзі (Дамброўскі басэйн), у Баранавічах, Грозьне і інш. У Варшаве на дэлегатацкіх выбарах адкрытыя фашысты мелі дзе-які посьпех толькі на ваенных фабрыках, дзе больш за ўсе тэрарызуюць рабочых.

Мацнейшым выяўленьнем подвышанае наступальнае актыўнасьць працоўных мас былі першамайскія дэманстрацыі. 1-га мая, якое посьціць у Польшчы асабліва баявы характар, набывае сёлета выключнае па свайму размаху значэньне. Сёлета ня толькі рабочыя масы буйных пролетарскіх цэнтраў цанюю крыві заваявалі вуліцу, але упяршыню камуністычныя дэманстрацыі ахапілі ў такой колькасьці масы бядняцкага сялянства карэннае Польшчы. Дзесяткі тысяч сялян, асабліва ў Люблінскай акрузе, паішлі у гарады, прабываючы сабе шлях праз шэраг паліцэйскіх кардонаў. Яны ішлі са сваімі ўласнымі чырвонымі сьцягамі над лезунгамі рабоча-сялянскага ўраду, барацьбы супроць падрыхтоўкі вайны супроць Саветаў, барацьбы супроць фашысцкае дыктатуры і за рабоча-сялянскі саюз. Баявыя сялянскія дэманстрацыі ў дзень 1-га мая адбываюць процэс глыбокіх зьмен клясавых сіл у польскай вёсцы і побач з сялянскімі бунтамі супроць падаткаў, побач з забастоўкамі сельска-гаспадарчых рабочых у Зах. Украіне сыгналізуюць новую фазу рэвалюцыйнага ўздыму на вёсцы. Глыбокі рух, што ахапіў зах.-украінскую і зах.-беларускую вёску, зьяўляецца адначасова сымптомам ажыўленьня рэвалюцыйна-вызваленчае барацьбы супроць окупацыі польскага імперыялізму. Акрамя памяненых сялянскіх бунтаў, мелі месца яшчэ ўвосень леташняга году значныя дэманстрацыі прыгнечаных украінцаў у Львове, якія зноў аднавіліся. Украінскі нацыянальна-вызваленчы рух, які ажыў, беларускі спрабуюць задушыць масавымі украінскімі і яўрэйскімі пагромамі. Узмацненьне нацыянальна-рэвалюцыйнае барацьбы ў окупаваных краінах адбываецца побач з узмацненьнем клясавай барацьбы ў самой беларускай і украінскай вёсцы, дзе кулацкія верхавіны, а таксама буржуазія гарадоў

аб'ядноўца з польскім фашызмам для супольнага адпору рэволюцыйнай хвалі, якая увесь час узрастае і для патрыятычнай вайны супроць Савецкага Саюзу.

Абвастрыліся супярэчнасці капіталістычнае стабілізацыі, абвастрыліся класавы барацьбы ва ўсёй Польшчы, пачыненне рабочых і сялянскіх мас сялянства, уздым рэволюцыйна-вызваленчага руху прыгнечаных народаў пацвярджаюць цалкам і поўнасьцю прыводзяць аналізу III перыоду, данага VI Кангрэсам Комуністычнага Інтэрнацыяналу.

Фашысты на вярце.

Непарывна звязаны з крызіснымі зьявішчамі фашызмае стабілізацыя і уздым рэволюцыйнага руху нарастаюць *політычнага крызісу фашызму*. Трэба асабліва адзначыць з ужываньне соцыяльнае баявы фашызмае ўплыву і аўтэрытэты. Вязьніцка змагаючыся супроць рэволюцыйнага руху, ставячы ставку на разьвіццё капіталістычнага земляробства, праводзячы сваёасаблівую аграрную палітыку сталінскага тыпу, падтрымліваючы створэньне сельскагаспадарчых арганізацыяў, апускаючы гэтым таварыствам крэдыты, фашысцкі ўрад прыцягнуў на свой бок поўнасьцю памешчыкаў і кулакоў, але адначасова палітыкай дэмагогіі і шуканства, дробных падачак і потху ўносіў хістаньне ў асноўную сялянскую масу сярэднякоў, а часткова нават і вясковае беднаты. Атрымалася нават зрошчваньне сярэдняцкіх верхавінак з кулацтвам, якому з другога боку адпавядае аб'ядненьне асноўнага пласту сярэднякоў і беднаты, якое прагрэсуе. Такім чынам, пад уплывам аграрнае палітыкі, падтрымліваючы распастаньне сялянскіх мас і растуць класавыя супярэчнасці, узмацаваныя ратыкацыяй багракоў, беднаты і асноўнае масы сярэдняцтва. Агульны эканамічны крызіс значна пераахвастае фашызму правядзеньне пастарому палітыкі ашуканства і падачак, а прымушае яго яшчэ мацней выцскаць адаткі і душыць супраціўленьне сялян. Фашызм усё больш выкрываецца ў вачох сялянскіх мас як урад капіталісты, памешчыкаў і кулакоў, і можа на весцы моцна абанірацца толькі на гэтых апошніх. Тое, што сялянскія масы пахіснуліся ўлева, ня можа не адбіцца і на вярце фашызмае дыктатуры, на польскай арміі, на сваім соцыяльным сьлаве пераважна сялянскай V армію дэмануша бутэе прасякаць рух, што дохавіў польскую вёску (што асабліва павялічыў удзел кампартыі і КСМ у іх антываеннай рабоце).

Расчароўваюцца ў фашызме зруйнаваныя пласты гарадзкое дробнае буржуазіі, якая заўсёды працягвае пры крызісных зьявішчах асаблівую няўстойлівасьць і хістаньні. Зьдзіўляюча ўжо памяншэньне левых галасоў, паданых за адкрыта фашысцкія сьпісы ў рознага роду выбарах апошніх гадоў, у той час, калі яшчэ аж да сакавіка леташняга году, фашызм атрымліваў найбольшую колькасьць галасоў.

У самым лагэры фашызму заўважаны некаторыя хістаньні, выкліканыя ў першую чаргу тымі зацудзеньнямі, якія ён перажывае. З яго лагэру чуцны першыя галасы трывогі. Галоўнае праўленьне згоднае сялянскае партыі „Вызваленьне“ ў адной з сваіх апошніх рэзолюцыяў прымушае канстатаваць: „Вера сялянства ў лепшую будучыню Польшчы пад уладаю маршала Пілсудзкага і яго акружэньня зьнікла“. Фашысцкі дэпутат Росэвіч проста гаворыць: „Прысьці можа нечаканна момант, у якім ні боскія, ні чалавечыя законы ня утрымаюць сялянскае стыхі“. Пілсудчыкі не памыляюцца, калі гавораць: „Адсюль відаць прадвесьніцаў буры, што надыходзіць“.

Фашизм шукае выхаду ў разгортваньні сваёй сыстэмы, ва ўдасканаленьні свайго апарату і узмацненьні тэрору. перабудоўваецца фашысцкі ўрад, у які ўвайшла — кіраўнічая т. зв. палкоўніцкая група. Урад падрыхтоўвае проект фашысцкае канстытуцыі, які аформлівае максимальную канцэнтрацыю ўлады для барацьбы з рэволюцыйным рухам і для вайны супроць Савецкага Саюзу; фашысцкі ўрад пашырае арганізацыйную сетку новае ППС і канфэдэрацыі працы, насаджае свае ячэйкі у буйных, асабліва взенных фабрыках, пагалоўна выкідаючы з іх рэволюцыйных рабочых і ўсё больш ужывае мэтоды фізычнага зьнішчэньня рабочых. Адначасова фашизм узмацняе мэтоды ашуканства мас, шырока рэкламуючы політыку арб.траву, новы проект страхавых законаў, „пазыкі працы“, дапамога галадаючым і г. д.

Але фашызму ўжо больш цяжка манэўраваць; выклікаючы, прауда яшчэ частковыя ілюзіі, ён ня можа затрымаць агульнага працэсу радыкалізацыі мас, якія усьвядомяць на уласнай скуры клясавую сутнасьць т. зв. рабочай, сялянскае і нацыянальнае політыкі фашызму. Абвастрэньне курсу фашызму ва унутраной і замежнай політыцы вядзе непасрэдна да далейшага абвастрэньня агульнага крызісу і разьвязваньня рэволюцыйных сіл ў горадзе і вёсцы.

Манэўры ППС і правыя памылкі на мясцох.

У такім становішчы надзвычайна каштоўную паслугу аказвае фашызму яго верны аплот Польская Соцыялістычная Партыя. Праводзячы летась раскол у ППС, фашизм забіваў двух зайцаў разам: стварыў сваю адкрытую „рабочую“ партыю з групы Явароўскага, прадастаўляючы старой, афіцыйнай ППС адыгрывань ролю „оппозыцыйнай“ у адносінах да фашызму партыі для больш пасьпяховага ашуканьня рабочых мас. Роля ППС і іншых згодніцкіх партый у агульнай сыстэме фашызму заключаецца менавіта ў тым, каб пры дынамізе радыкальна-дэмакратычнае фразэолёгі адцягваць масы ад барацьбы супроць фашысцкай дыктатуры і прыдушаць усякае праяўленьне клясавай барацьбы. Правадыры ППС запэўняюць масы, што іх „оппозыцыя“ прымусяць фашысцкую дыктатуру ўступіць месца парлямэнцкай дэмакратыі. Іх ілжывыя праекты „паляпшэньня“ канстытуцыі, „гаспадарчай дэмакратыі“, новае зямельнай рэформы і „тэрыторыяльнае аўтаноміі“ для „крэсаў“ накіраваны фактычна да захаваньня і умацаваньня існуючага рэжыму, павінны стварыць выгляданасьць барацьбы за „дэмакратыю“. Удала карыстаючыся расколам, ППС запэўняе масы, што „ачысьціўшыся“ ад пілсучыкаў (адкрытых)—явароўшчыкаў, яна цяпер сапраўды змагаецца за інтарэсы рабочых. І трэба прызнаць, што ППС, праводзячы гэтую політыку ашуканства, дабілася ўжо некаторых посьпехаў. Яна павялічыла досыць значную колькасьць сваіх галасоў ў розных мясцох на апошніх выбарах у гарадзкія думы, больнічныя касы і фабзавкомы (асабліва ў правінцыяльных гарадках Заходняй Украіны

Беларусі, у Вэрэяй Сілезіі і нават у Дамброўскім вугальным басэйне. Яе частковыя посьпехі сьведчаць аб небяспецы перахвату рэволюцыйных настрою некаторых частак мас, што ідуць улева у першую чаргу мас расчараваных у фашызьме, якія ад яго адыходзяць, але якія яшчэ няспелыя для камунізму. Падобнае зьявіцца мела месца, між іншым, на нядаўніх выбарах у Саксоніі, дзе саксонская с.-д. якая гуляе „левай“ радыкальнай фразай, увяла ў аблуду значныя пласты рабочых.

Але, з другога боку, задачу ашуканства рабочых мас для ППС зрабіла больш лёгкай гэя акалічнасьць, што яна ня была з самага пачатку (у часе і пасьля расколу з явароўшчыкамі) досыць моцна выкрыта

компартыяй, якая ў некаторых сваіх зьвэнчаках сама паддалася наццеску ілюзій мас адносна ілжывага алявеньня ППС і ілжывай барацьбы паміж ёю і фашызмам. Паргыйныя арганізацыі ня усюды і не адразу узялі рашучы курс на барацьбу з афіцыйнай ППС, як самай небяспечнай у даны момант, не адразу накіравалі галоўны ўдар менавіта супроць гэтай ППС, лічачы, у лепшым выпадку, абедзьве групы ППС адкрыта фашысцкую і замаскаваную аднолькава небяспечнымі. Пласобныя арганізацыі або члены партыі пайшлі нават на недапушчальную, опартуністычную тактыку адзінага фронту з верхавінамі ППС. Такі выпадак меў месца ў Петракове, дзе райком партыі склікаў разам з пэпэсаўцамі нараду для ўзгадненьня сьпісу кандыдатаў на выбары ў гарадзкую думу. У адносінах да таварышоў, якія супраціўляліся гэтай тактыцы, райком ужываў вострыя рэпрэсіі, аж да выключэньня з партыі. У даным выпадку праявілася адкрытая правая опозыцыя, якая ўжывае фракцыйныя мэтады барацьбы.

У Варшаве некалькімі таварышамі быў складзены праскі адкрытага лісту праўленьню работнікаў больнічных кас. Ліст прапануе пэпэсаўцам правесці супольна энэргічную барацьбу супроць фашызму і выступіць адзіным фронтам супроць адкрыта фашысцкай ППС групы Явароўскага, што адкалолася ад ППС.

У той-жа Варшаве сур'ёзную опартуністычную памылку дапусьціла профсаюзная комфракцыя іл. аднэй профсаюзнай канфэрэнцыі. На гэтай канфэрэнцыі соцыял-фашыстыя, каб ачысьціцца перад масамі і скінуць з сябе адказнасьць за расстрэлы рабочых іх уласнымі баявымі дружынамі, запрапанавалі рэзолюцыю супроць фашысцкіх дружын. Нашы таварышы, замест таго, каб зараз-жа выкрыць гэты падлы манэўр пэпэсаўскіх соцыял-забойцаў і галасавалі супроць іх прапановы, устрымаліся ад галасаваньня, хаця на тым-жа сходзе запрапанавалі сваю рэзолюцыю. Акрамя таго, быў такі факт, што камуністыя пісалі профсаюзную лістоўку разам з пэпэсаўцамі супроць явароўшчыкаў і нашыралі лістоўкі ППС супроць явароўшчыкаў. У Дамброўскім басэйне адзін з райкомаў паслаў дэлегацыю на нараду, скліканую падстаўленай пэпэсаўцамі яўрэйскай згодніцкай партыяй Поалей-Цион. У даным выпадку, хаця камуністыя потым і пайшлі з нарады, яны, аднак, сваёй першапачатковай прысутнасьцю аслабілі выкрыцьцё манэўраў соцыял-фашызму. У той-жа акрузе, паводле наставовы Дамброўскага райкому ў прысутнасьці двух членаў акруговага камітэту, выступаюцца камуністычныя кандыдацы ў сьпісы пэпэсаўскага саюзу на выбарах ў фашысцкія суды працы. Тут няправільныя адносіны да „судоў працы“ і спроба адзінага фронту з соцыял-фашысцкімі правадырамі ППС. У Верхняй Сілезі ў некаторых раёнах частка камуністскіх зламаўшы дырэктыву партыі, далучылася да дэманстрацыі ППС у дзень 1-га мая.

Такія опартуністычныя памылкі, што вынікаюць з недаацэнкі контррэвалюцыйнае ролі ППС і соцыял-фашызму, а таксама леталіцкія тэндэнцыі ў адносінах да соцыял-фашысцкае прафсаюзнае бюрократыі, няправільнае разуменьне тактыкі адзінаства і невыстарчальнае ўсьведамленьне ролі самастойнага кіраўніцтва забастовачным рухам, па сваім характары правыя памылкі, дапуськаліся пласобнымі арганізацыямі і членамі партыі, незалежна ад іх ранейшых фракцыйных дзяленьняў. Ясна, што такія памылкі не маглі ня спрыяць шэрагу выбарных посьпехаў ППС. Гэтыя памылкі асабліва небяспечныя ў даны момант, калі ў зьвязку з нарастаньнем крызісу фашызму, ёсьць адзнакі некагортага ажыўленьня ў масах дэмакратычных ілюзій, якія з вялікім посьпехам скарыстоўваюцца ППС і іншымі згодніцкімі партыямі. Яны

пацвярджаюць цалкам цвёрджаньне VI Конірэсу і адкрытага лісту ВККІ аб тым, што галоўнай небясьпекай ў цяперашні час зьяўляецца правая небясьпека і прымірэнства да яе.

Недаацэнка контр-рэволюцыйнае ролі соцыял-фашызму.

У такіх умовах пытаньне аб адносінах мас да соцыял-фашысцкае ППС ставіцца цэнтральным політычным пытаньнем. Сур'езныя правыя памылкі ў партыі, што вынікаюць з недацэнкі контр-рэволюцыйнае ролі соцыял-фашызму, мелі сваю ідэалёгічную крыніцу ў няправільных поглядах кіруючых таварышоў з б. большасьці: Костржэвы і Стэфанскага на адносіны фашызму да згодніцкіх партый і на раскол у ППС.

Сутнасьць гэтых поглядаў заключаецца ў разглядзе згодніцкіх партый як сілы, несумяшчальнае з фашызмам. Тав. Костржэва яшчэ ўвесну леганіяна году высунуў погляд, поўнасьцю ўхвалены б. большасьцю, што фашызм толькі на развалінах усіх буржуазных і згодніцкіх партый можа стварыць сваю монопольную фашысцкую партыю, да чаго ён няухільна імкнецца. Тав. Костржэва ў сваім артыкуле, зьмешчаным у цэнтральным органе КПП („Чырвоны Сьцяг“), пісаў:

„Хто ня ведае, чым зьяўляецца фашызм, можа пазнаць яго на падставе аднаго такога лезунгу, які Мусоліні праводзіць у жыцьцё ў Італіі з такім посьпехам, што на арэне барацьбы засталася, акрамя фашысцкай партыі, толькі адна організацыя, якой фашызм ня ў стане зламаць—компартыя. Адна надклясавая партыя—гэта вырастоўчы пояс буржуазіі, якая тоне“.

Далей ход думак т. Костржэвы прыблізна наступны: польскі фашызм ліквідаваў „праграму дэмакратычнага разьвіцьця“ соцыял-згодніцкіх партый; яны апынуліся насцьля перамогі фашызму „перад разьбітым карытам“ сваіх „дэмакратычных“ лезунгаў, якія ілжыва паказвалі масам шлях да соцыялізму“, яны „дапамаглі фашызму ліквідаваць іх праграму“ („дэмакратычную“—Г. В.), а цяпер дапамагаюць яму ліквідаваць сябе саміх“ Насцьля такіх разважаньняў зьяўляецца ў артыкуле Костржэвы драматычная сцэна, якая нагадвае вядомую сцэну з рымскага цырку ў романа Сянкевіча „Камо градешы?“

„Ave Caesar morituri te salutant!“—паміраючы, віншуюць цябе Цэзар!—гэты вокліч паміраючых рымскіх нявольнікаў лепш за ўсё характарызуе ролю тых нявольнікаў, якіх выхаваў сабе капіталізм у асобе згодніцкіх партый. Яны існавалі і жылі для абароны капіталізму, памруць дзеля яго патрэб, пад пагрозай сьмерці з яго боку (падкр. мною—Г. В.), абараняюць і служаць яму“.

Такім чынам выходзіць, што ППС ня суджана загінуць разам з капіталізмам пад ударамі пролетарскае рэвалюцыі, а што яе ліквідуе сам капітал. Але польская рэчаіснасьць менш за ўсё нагадвае сцэну з рымскага цырку, а польскі капіталізм—міфічнага Хроноса, які зьядае уласнае дзіця. Сьцьвярджаюць, што ППС суджана загінуць ад рукі фашызму, гэта значыць ня бачыць працэсу зрошчваньня яе з дзяржаўным і гаспадарчым апаратам буржуазіі, гэта значыць не разумець тае асаблівае небясьпекі, якая пагражае пролетарскай рэвалюцыі менавіта з боку соцыял-фашызму.

Мы ўжо ўпам'янулі аб перараджэньні соцыял-патрыятычнае, рэфармісцкае ППС у соцыял-імпэрыялісцкую і соцыял-фашысцкую партыю. Асабліва шпаркі тэмп набыло гэта зусім законамернае разьвіцьцё ў пэрыод „незалежнае“ польскае буржуазнае дзяржавы, у імпэрыялістычнай політыцы якой ППС адыграла і адыгрывае самую актыўную ролю. Яна была і ёсьць галоўным пачынальнікам у падрыхтоўцы вайны

супроць савстаў, яна была і ёсць важнейшай прыладай імперыялістычнага наступлення на жыццёвы ўзровень польскае рабочае класы і важнейшай апорай фашызму ў барацьбе супроць рэволюцыйнага руху пролетарыяту, бядняцкіх мас сялянства і прыгнечаных нацыянальнасцей. ППС была урадавай партыяй польскае буржуазіі ў самыя надружаныя часы класовае барацьбы і актыўна падтрымлівала ўсе буржуазныя ўрады. Яна днамагла фашызму прыйсці да ўлады, дала яму правадыроў і кіраўнічыя кадры і актыўна падтрымлівала і сеньня праводзіць політыку фашысцкае дыктатуры. ППС увойдзе зноў ва ўрад, як толькі буржуазія будзе мець у гэтым патрэбу. Менавіта ў перыяд фашысцкае дыктатуры завяршылася развіццё ППС у сацыял-фашысцкую партыю. У сацыял-фашысцкай політыцы ППС знаходзіць найвышэйшае выяўленьне злучэння рэформізму з буржуазна-дзяржаўнай уладай.

Але сацыял-фашысцкая політыка ППС развіваецца на зьмененні сацыяльнай аснове і у той-жа час змяняе у далейшым склад ППС. Сацыяльнае прапаставаньне ППС ўсё больш перасоўваецца ў бок рабочае арыстакратыі, профсаюзнае бюрократыі, дзяржаўных службоўцаў, комунальных урадаўцаў і пасадовых асоб і дробных уласнікаў. ППС ня толькі звязана тысячамі нитак з дзяржаўным апаратам, але адначасова падкармліваецца буржуазіяй у розных і шматлівых гаспадарчых арганізацыях, фінансавых саветах і т. д. Дзёўнікі кантролю прадукцыі і гаспадарчае дэмакратыі, што высоўваецца ППС за апошні час, ня толькі выяўляюцца гонкім сродкам ашукаства рабочых мас, але і выяўленьнем паскоранага працэсу зручвання ППС з буржуазным апаратам. ППС гэта гэта партыя буржуазіі зусім сумяшчальна неабходны зьвязчак у сыстэме фашысцкае дыктатуры.

У той час, калі кампартыя павінна весці і вядзе барацьбу з ППС не на жыццё, а на смерць, прыходзіць да партыі і сьцьвярджае, што фашызм сам ліквідуе ППС, гэта адзначае на справе *не дапамагаць партыі ў барацьбе з ППС, а разброіваць яе.*

Цалкам усцерыняю гэтую няправільную ўстаноўку тав. Стэфанскі, які паслядоўна развівае погляд т. Костржэвы. Ужо пасля расколу ў ППС тав. Стэфанскі піша у „Чырвоным Сьцягу“, што фашызм прымушаны зрабіць змах на аснове *добра буржуазнае ідэалогіі ППС, не пакідаючы ад яе каменя на каменні.* Паводле думкі Стэфанскага „спаваньне пасадовых згодніцкіх партый як ідэалогічна, так і політычна і арганізацыйна таксама не сумяшчальна з фашызмам. Адсюль адбываецца ў тав. Стэфанскага „атака фашызму“ супроць ППС, рашучае супраціўленьне ППС фашызму, абарона яго сваёй самастойнасці і г. д. Нарэшце, адсюль атрымліваецца сьцьвярджаньне Стэфанскага, што *опазыцыйная фразэалогія ППС на меры нарастаньня рэволюцыйнага руху ўсё больш будзе праяўляць двухбаковы востры характар, што адным сваім лязом яна будзе ўдараць па асновах фашысцкае дыктатуры.*

У праграме Комінтэрну асаблівая увага зьвяртаецца на небяспэку для пролетарыяту з боку „опазыцыйнае“ с. д., якая гуляе часамі рэволюцыйнай фразай. А ў т. Стэфанскага выходзіць, што на глебе „нарастаньня рэволюцыйнага руху“ польскія сацыял-збяднякі будуць небяспечныя і для фашызму. Аб'ектыўна ППС выступае ў Стэфанскага ў ролі сілы, што змагаецца *на два фронты*, супроць камунізму і супроць фашызму. Ясная справа, што *такую* ППС (якую сябе прадстаўляюць Костржэва і Стэфанскі) фашызм павінен ліквідаваць.

Чаму-ж гэта выходзіць менавіта так, лепш за ўсё скажа сам Стэфанскі:

„Перамога фашызму ў Польшчы,—піша ён,—была ліквідацыяй парляманцкае дэмократыі... а разам з ёю ліквідацыяй ранейшае ролі політычных партый, галоўная дзейнасць і праграмы якіх вырасталі і грунтаваліся на буржуазнай дэмократыі... Адсюль вынікае барацьба Пилсудскага супроць партый, адсюль разлажэнне і распад усіх старых політычных партый, на руінах якіх (усё таксама як у тав. Костржэвы.—Г. В.) вырастае і разрастаецца адна нібы надклясавая фашысцкая партыя.

... Гэты процэс, наперакор хвастаўству правадыроў, ня толькі ня мог абыйсці ППС, але наадварот *менавіта у ППС ён павінен дабрацца да фундамэнтаў яе дробна-буржуазнае ідэалёгіі, не пакідаючы ад яе каменя на камені*“ (падкрэслена—Г. В.).

Зусім відавочна, што пазыцыя т. т. Костржэвы і Стэфанскага карэнным чынам супярэчыць тэй ацэнцы с.-д., якую даў VI Конгрэс і праграма Комінтэрна, і асабліва шкодна у сваіх прыктычных выніках.

Яна ня бачыць процэсу органічнага зрошчэння згодніцкіх партый з фашызмам (за апошні час гэты фашызм асабліва яскрава выступае у Пымеччанае) і сілу іх унутранае сутнасці і мэтавае політыкі фашызму і як адлюстраванне гэтага процэсу—органічнае перарастанне пэўна-соцыялістычнае ідэалёгіі ППС у фашысцкую ідэалёгію. Яны пераацэньваюць унутраныя сярэчкі ў фашысцкім лягеры, бачыць у іх барацьбу двух нясумяшчальных ідэалёгіяў і арганізацыйных сыстэм, у той час, калі ўвесь фронт барацьбы фашызму і соцыял-фашызму накіраваны супроць рэвалюцыйнага руху.

І т. Костржэва і т. Стэфанскі ня ўлічваюць асаблівае няўстойлівасці запішвання і падвычайнага абвострэння унутраных супярэчнасцяў капіталістычнае стабілізацыі (у прынятнасці палявання рабочых мас) у Польшчы як фактараў, якія тармозяць стварэнне монопольнае партыі фашызму італьянскага тыпу. У адзнаку ад італьянскага фашызму, польскі фашызм прышоў да ўлады напярэдадні III перыяду, калі уся міжнародная абстаноўка значна абвострылася, асабліва барацьба капіталістычных дзяржаў супроць Савецкага Саюзу. Стварэнню сыстэмы італьянскага тыпу перашкаджаюць з другога боку канкрэтныя умовы Польшчы, якая мяжуе з Сав. Саюзам і якая прыгнятае акупаваныя краіны і пацямнае фашызму грэба абанірацца у іх на разлічаную сетку замаскаваных фашысцкіх агентур і. Нарэшце, у карэннай Польшчы пры няўнасыці старога рэвалюцыйнага руху пратэтарыату і моцнае, масавае кампартыі, фашызм ня можа не абанірацца на ППС і іншыя згодніцкія партыі, праводзячы праз іх опозыцыйную дэмологію і нават антыфашысцкую фразэалёгію сваю політыку.

Рэцыдыў дробна-буржуазнае „тэорыі“ тав. Костржэвы.

Але памылковыя погляды т. т. Костржэвы і Стэфанскага зусім ня выпадковыя, яны ня выкліканы звычайнай дэзоріентацыяй (якая ахапіла часткова шэрагі звяенчак партыйнае арганізацыі) у момант, калі ППС праявіла сапраўдную манэўраздольнасць і кінула зноў пыл у вочы мас.

Концэпцыя, што проціставіць дробна-буржуазную ідэалёгію ППС ідэалёгіі фашызму, як і уся опартуністычная устаноўка у пытанні аб ролі ППС і згодніцкіх партый вынікае з *не пераможаных поглядаў*

1) Такой замаскаванай агентурай зьяўляецца на Заходняй Украіне—Сельроб, правіца, групка рэнэгатаў камунізму Васільківа і Тур'янскага і г. д. У Зах. Беларусі групы рэнэгатаў беларускага нацыянальна-рэвалюцыйнага руху. Янка Станкевіч, Астроўскі, Луцкевіч і г. д. Сярод яўрэйскіх рабочых—Бунд, Поалей-Цыон і інш.

т Костржэвы і б. большасці на самастойную ролю *дробнае буржуазіі*, якая да фашысцкага перавароту нібы спрабавала рэалізаваць сваю „праграму дэмакратычнага разьвіцця“.

У гэтым месцы да рэчы ўспомніць, што гаварылася па пытанні аб ролі дробнае буржуазіі і ў лістападаўскіх тэзісах, запрапанаваных ЦК групай тав. Костржэвы, у преекце, які ўспрыняў цалком асноўную думку Костржэвы і яе артыкулу ў „Большавіку“.

„Пэрыод, які надыхоў пасля 1918 г., быў пэрыодам *спроб рэалізацыі праграмы мірнага выпраўленьня капіталізму* (падкрэслена—Г. В.).

Аб гэтым „мірным выпраўленьні капіталізму“ лепш за ўсё сьведчаць дзесяткі тысяч рабочых, зьбітых урадам катэў нямецкіе рабочае клясы — Эбэрта — Носке; масавыя расстрэлы польскіх рабочых урадам Дашынскага — Морачэўскага, урадаў, якія нібы рэалізуюць праграму *дробнае буржуазіі*. Усе гэтыя нібы-соцыялістычныя ўрады былі фактычна ўрадамі замаскаванае буржуазнае дыктатуры, якія на справе умацавалі ўладу буйнае буржуазіі, што пахіснулася ў першы пэрыод пасляваеннага крызісу капіталізму.

Але тав. Костржэве, наперакор абураючым фактам, трэба пацьвердзіць тэзіс аб процілегласці дзвюх праграм, буржуазіі і шэйдэманна-пэпэсаўскіх урадаў, якія нібы рэалізуюць *другую* праграму, менавіта праграму дробнае буржуазіі, якая па думцы тав. Костржэвы ў пасляваенны пэрыод „трэці раз“ выступіла на авансцэну гісторыі ў якасьці *самастойнае політычнае сілы*. (У часе Вялікай Францускай Рэвалюцыі дробная буржуазія адыгрывала фактычна самастойную ролю; яна ў зьліччы сваёй рэвалюцыйнай партыі — якобінцаў адсекла галовы прадстаўніком буйнае буржуазіі — жырондыстам).

Лічачы прыход да ўлады ў пасляваенныя гады крызісу капіталізму нібы-соцыялістычных урадаў *аналёгічнымі з прыходам да ўлады дробнае буржуазіі*, як клясы, тав. Костржэва і б. большасць натуральным чынам павінны былі зрабіць вывад, што пасляваенны пэрыод быў пэрыодам:

„спроб і банкруцтваў розных дробна-буржуазных рэфармісцкіх утопій“ (рэформісцкая політыка соцыял-дэмакратыі, гэта па думцы аўтара тэзісаў, ня ёсць рэальная політыка зрошчваньня арыстакратычных верхавінак рабочае клясы з гаспадарчым і дзяржаўным апаратам буржуазіі, а утопія — Г. В.), і экспэрымэнтаў, да гэтага ліку належыць улада народу, поўная дэмакратыя ў межах капіталізму“ (з лістападаўскіх тэзісаў б. большасці).

Вось адкуль вынікае у т. Костржэвы і цяпер нясумяшчальнасьць ідэалёгічная, політычная і організацыйная соцыял-дэмакратыі з фашызмам, які зьяўляецца вышэйшай формай дыктатуры буйнае буржуазіі ў сучасным пэрыядзе крызісу монопалістычнага капіталізму. Вось чаму тав. Стэфанскі лічыць, што фашызм *менавіта ў ІІІС павінен дабрацца да фундаментаў яе дробна-буржуазнае ідэалёгіі, не пакідаючы ад яе каменя на камені*“.

Цяпер становіцца яшчэ больш зразумелым, чаму фашызм павінен ліквідаваць ІІІС і чаму з таго часу калі перамог фашызм, згошчаныя апынуліся перад разьбітым карытам сваіх лезунгаў і агалошаных „дэмакратычных“ ідэалаў, якія ілжыва паказвалі масам, як шлях да *соцыялізму*“ (падкрэслена — Г. В.).

Хай ня вельмі здзівіцца чытач, калі даведасца, што толькі што цытаванае месца з леташняга артыкулу тав. Костржэвы зьяўляецца ачыль літаральным паўтарэньнем нявынішчаных ёю опартуністычных поглядаў. Вось што гаварылася ў лістападаўскіх тэзісах б. большасці:

„Політычная рэпрэзэнтацыя дробнае буржуазіі (чытай „ППС і іншыя згоднікі“—Г. В.) апынулася перад разьбітым карытам і, ясная справа, не магла рабіць рэволюцыі за рэалізацыю лезунгаў і імкненьняў, у ажыццяўленьне якіх сама перастала верыць“ (падкрэслена Г. В.).

Тут гаворыцца яшчэ больш: выходзіць, што згоднікі ня толькі апынуліся перад „разьбітым карытам“, але не маглі „рабіць рэволюцыі“ таму, што перасталі „верыць у ажыццяўленьне сваіх лезунгаў і імкненьняў“. А ці не захочуць яны, спытаецца чытач, пайсьці на рэволюцыю (супроць фашыскае дыктатуры) калі „зноў“ „павераць“ у ажыццяўленьне сваіх „ідэалаў“, або ці ня штурхнуць іх масы ў бок рэволюцыі ў пэрыод абвостранае клясавае барацьбы, калі будынак фашыскае дыктатуры пачне лопаць? Ці не апынуцца яны зноў у якасьці прадстаўніцтва дробнае буржуазіі, якая, выходзячы з устанавкі гав. Костржэвы „чацьверты“ раз, можа зьявіцца „на арэне гісторыі“ як самастойная політычная сіла?

І ці не таму выходзіць у т. Костржэвы, што фашызм павінен ліквідаваць ППС паколькі яна ня толькі ня сумяшчальна з фашызмам, але у перспектыве можа абрушыцца супроць яго? Вось куды расійская канцэпцыя тав. Костржэвы, якая да гэтага часу ня толькі не правяла самакрытыкі сваіх старых поглядаў на пытаньні аб дробнай буржуазіі, але працягвае іх зноў, перашкаджаючы тым самым партыі барацьбу з манэўрамі фашызму і яго згодніцкіх партый, у першую чаргу ППС.

Тав. Костржэва трэба было-б пажадаць, каб яна сама хутчэй „апынулася перад разьбітым карытам“ сваіх уласных поглядаў і дробнабуржуазных ілюзіяў і памятаць аб тым, што IV зьезд нашае партыі рашуча адхіліў яе пункт погляду, паказаўшы на тое, што „падкрэсліваньне самастойнасьці дробнае буржуазіі зьвязана з яе практычнай пераацэнкай, з чаго могуць таксама атрымацца няправільныя тактычныя вывады“ (падк.—Г. В.) і асабліва памятаць аб пастановах V Конгрэсу Комінтэрну, які вызначылі ролю соцыял-дэмакратыі як грэцкае партыі буржуазіі.

Апошнія апасеньні зьезду, на жаль, апраўдаліся цалкам. Партыя у цэлым, на гледзячы на рашэньні фракцыйнага падзел, павінна павесыць самую рашучую барацьбу супроць опартуністычных поглядаў на пытаньні аб дробнай буржуазіі, у прыватнасьці на пытаньні аб ППС, калі ня хоча пры маічным новым павароце апынуцца зноў у хвацьце дробнае буржуазіі. Да таго часу, пакуль партыя ў корані ня зьнішчаны погляды, якія ўжо ня раз уведзілі яе ў аблуду, яна не гарантавана перад магчымасьцю рэцыдыву, новага выданьня старых памылак.

Пакуль няма яшчэ у нас неасрэднае рэволюцыйнае сітуацыі, пролетарыяты яшчэ не перайшоў да шырокага разгорнутага наступленьня, але ён зьбірае ўжо сілы для такога наступленьня, месцамі пераходзіць ужо да наступленьня, за ім ідуць масы рэволюцыйнага сялянства і прынечаных меншасьцяў, зьяўляюцца першыя шчыльныя у сыстэме фашыскае дыктатуры. У такіх умовах кампартыя павінна бачыць усю перспектыву; загадзя прадугледзіць манэўры буржуазіі, якая зноў можа спрабаваць скарыстаць згодніцкія партыі, галоўным чынам ППС, у якасьці громаадводу новае рэволюцыйнае буры.

Менавіта сёньня партыя павінна павялічыць у дзесяць раз сваю барацьбу з ППС, павесыць рэволюцыйны авангард да самае ўпартае атакі супроць соцыял-фашыстскіх (не паслабляючы барацьбу з адкрытым фашызмам (на заводах, у прафсаюзах, у вёсцы) у гэтай апошняй галоўным чынам супроць сялянскіх згодніцкіх партый „Вызваленьне“,

(Сельроб, правіца і г. д.), бязьлігасча выкрываць іх „канстытуцыйныя“ манэўры, дабіваючыся няўхільнага і сьмелага канчатковага прыдушэньня іх ўплыву. Партыя павінна весьці так барацьбу, каб рашаючыя пласты рэволюцыйнага пролетарыяту і сялянства пераканаліся ў тым, што соцыял-фашызм гэта іх закляты і сьмяртэльны вораг.

Тав. Валецкі і „ненадзейныя“ правадыры ППС.

Асцёпіла шкоднымі ў такіх умовах зьяўляюцца погляды тав. Валецкага, які дакаціўся так далека, што лічыць правадыроў ППС „ненадзейнымі“ для фашызму ў *выпадку вайны супроць СССР*.

У адным артыкуле (які быў абвергнуты Камітэтам КПП) тав. Валецкі такім чынам „вытлумачвае“ прычыны расколу ў ППС.

„Калі ў мірны час фашызм і мог-бы задовольвацца паслугамі такога тыпу лекаеў, якімі зьяўляюцца ў сваёй большасьці „правадыры“ ППС, калі ў мірны час, у пэрыод падрыхтоўкі вайны, яны „ідэева“ (толькі „ідэева“—а масавыя расстрэлы рабочых баявымі дружкамі ППС, а прыдушэньне забастовак?—Г. В.) ня дрэнна і спрыяюць гэтай падрыхтоўцы... *то ў час ваенны, які тоіць у сябе небясьпекі і нечаканасьці, на вернасьць гэтых опартуністых і політыканаў спадзявацца зусім не прадстаўляеца мэтазгодным. Гэта меркаваньне, як адзін з рашучых мотываў падрыхтаванага расколу ў ППС, было ясна выказана яшчэ за некалькі тыдняў да расколу ў інтэрв'ю міністра Морачэўскага, якое ў свой час прагрымела“* (падк.—Г. В.).

Паўтараючы ў далейшым балбату Морачэўскага, якую ён бярэ зусім сур'ёзна, „што менавіта ў трагічны момант бальшавіцкага „нашэствія“ на Польшчу у радох ППС пачала праяўляцца здрада, якая маскавалася ў ідэолёгію марксызму“, Валецкі робіць вывад:

„Пісудзкі добра ведаў, што для прымушэньня гэтых людзей (пэпэсаўцаў—Г. В.) павялічыць сваю стараннасьць у дзесяць раз у цікаваньні Савецкага Саюзу досыць будзе выказаць няпоўнае да іх у гэтых адносінах давер'е. Але ўсё-ж калі справа становіцца сур'ёзнай (у выпадку вайны—Г. В.), ён лічыць за лепшае мець на адказных пастох сваіх людзей“. (падк.—Г. В.).

Зьдзіўлены чытач вачом ня верыць. *Правадыры ППС—ня зусім надзейныя людзі?* Тыя самыя правадыры ППС, якія арганізавалі разам з польскай буржуазіяй супроцьсавецкую вайну 1919-20 г.: тыя самыя правадыры ППС, якія ўваходзілі ва ўрад ваенны супроць Саветаў, тыя самыя правадыры ППС, якія забівалі і мучылі ў засьценках польскае аховы і турмаў сотні польскіх рабочых, што абаранялі Савецкую краіну; тыя самыя правадыры ППС, якія ў далейшым забіваюць рэволюцыйных рабочых і актыўна ўдзельнічаюць у падрыхтоўцы новага крыжовага паходу капіталу супроць Савецкага Саюзу, які будзе соцыялізм, і правадыры ППС, самыя шаленыя і заядлыя ворагі пратэтарскае дыктатуры і савецкае улады, яны раптам аказваюцца ненадзейнымі для буржуазіі ў выпадку гэтае вайны. Пры гэтых сёньня да рабочых мас і паўтараць гэтыя нячужаныя і недарэчныя цьверджаньні і азначала-б уводзіць масы ў шкодную аблуду.

Цэнтральная задача кампартыі ня толькі ў Польшчы, але і ў рэшце капіталістычных краін у барацьбе супроць падрыхтоўкі вайны заключаецца ў даны момант менавіта ў тым, каб выкрыць актыўную ролю соцыял-фашыстых і ўсяго II Інтэрнацыяналу, якія падрыхтоўваюць, арганізуюць разам з імперыялізмам новую вайну супроць Савецкага Саюзу. Але хто як т. Валецкі прыходзіць у партыю і кажа масам:

соцыял-дэмократы ненадзейныя або ня зусім надзейныя для буржуазіі, гэта, бач, „опартуністыя“ (у адносінах да буржуазіі) і „політыканы“, на якіх у часе вайны, у час „небясьпечны“ абапёрціся нельга, той на справе разбroyвае партыю і рабочую клясу ў барацьбе супроць соцыял-дэмократы, а тым самым у барацьбе супроць фашызму і супроць вайны.

Памылковыя погляды т. Костржэвы, Валецкага і Стэфанскага, нямінуца вядуць да недаацэнкі контр-рэвалюцыйнай ролі і небяспекі, соцыял-фашызму (як галоўнае небяспекі ў сучасны момант), *прад-стайляюць* ідэалогічнае аформленьне правых памылак на мясцох і най-больш *яскравое праяўленьне правае небяспекі ў КПП*, абарона якіх можа прывесць да аформленьня правае опартуністычнае пляцформы і правае фракцыі ў нашай партыі.

Важнейшыя правыя памылкі ў сялянскім і нацыянальным пытаньні.

Сур'ёзныя правыя памылкі былі таксама данушчаны і праяўляюцца ў сялянскім і ў нацыянальным пытаньні. ЦК партыі спазьніўся са зьменаю тактыкі у адносінах да земляробчых (камэрцыйных, крэдытных і інш.) арганізацый. ЦК партыі выдаў адозву, якая заклікае бядняцкія масы да заявяваньня гэтых арганізацый. Гэта спазьненне было вынікам недаацэнкі тэмпу процэсу зрошчання гэтых арганізацый з апаратам фашысцкае дыктатуры.

Другой памылкай ў рабоце партыі на вёсцы, выпраўленай студзеньскім пленумам ЦК, было выстаўленьне патрабавання бяспроцаных крэдытаў для бядняцкіх і серадняцкіх сялян. Патрабаваньне бяспроцаных крэдытаў, хаця ў сваёй форме вымуляе імкненьне да абароны інтарэсаў беднаты і сераднякоў, у канкрэтных цяперашніх умовах польскае вёскі на справе аб'ектыўна выказвае ілюзію адносна паліпшэньня становінча пры данаможэ дзяржаўных крэдытаў, умяшчэньне ілюзіі да памешчыцка-кулацкае фашысцкае політыкі, замест таго, каб выкрыць апошнюю.

Памылка гэтая тым больш небяспечная, паколькі крэдытная політыка ўраду зьяўляецца адным з важнейшых зьвеньчакоў фашысцкае сыстэмы на вёсцы. Патрабаваньне крэдытаў ў даны пэрыод, гэта адзін з важнейшых лезунгаў, якім апэруюць згоднікі і вёсцы, імкнучыся, з аднаго боку, да таго, каб адцягнуць увагу шырокіх сялянскіх мас ад рэвалюцыйнае барацьбы за зямлю, а з другога боку—абараняючы інтарэсы заможных пластоў вёскі, якіх заахвочвае крэдытная політыка ўраду. Опартуністычнай памылкай было таксама выстаўленьне лезунгу частковае конфіскацыі памешчыцкае зямлі і конфіскацыі збожжа, які сее ілюзіі аб тым, што без зьвяржэньня панаваньня капіталісты і памешчыкаў магчыма хаця-б частковая конфіскацыя і падзел памешчыцкае зямлі.

Першыя памылкі ў вясковай рабоце праявіліся таксама ў няправільным разуменьні задач сялянскіх камітэтаў—у прысваеньні ім функцый органаў мірнае, творчае работы. Ва ўсіх гэтых памылках праявіўся націск заможных пластоў вёскі на некаторыя зьвеньчакі нашае партыі.

Трэба адзначыць небяспечную, нідзягал опартуністычную памылку, зробленую беларускім таварышам С. Сталевічам, прыхільнікам б. памешчыці, які ў сваім артыкуле, зьмешчаным ў „Полымі“, няправільна высьветліў процэсы, што адбываюцца ў заходня-беларускай вёсцы. Тав. Сталевіч не падыйшоў з аналізам клясавая дыфэрэнцыяцыі, ня бачыць тых глыбокіх зьмен, якія адбыліся ў Зах. Беларусі, у зьвязку з распластаньнем беларускага сялянства і рашучым соцыялістычным

наступленьем на капіталістычныя элементы ў савецкай весцы, што прыводзіць беларускае кулацтва, гарадскую буржуазію і верхавіны інтэлігенцыі да згуртаваньня вакол дыктатуры польскага фашызму. Выходзячы з сваёй, у корані няправільнае ацэнкі, тав. Сталевіч лічыць, што польскі фашызм, які падрыхтоўвае вайну супроць СССР, ня мае для мэт вайны ў беларускай весцы свае базы. Адсюль атрымліваецца, з другога боку, што ўся беларуская веска можа быць уцягнута ў барацьбу супроць окупанцы польскага імперыялізму і яго вярхоўнае антысавецкае політыкі. ЦК КПЗБ рашуча і неадкладна зрабіў крытыку праяўленьня нацыянал-опартунізму ў аргыкуле т. Сталевіча. Сам тав. Сталевіч у самакрытыцы адхіліў устаноўку свайго першага артыкулу, даў другую, наогул правільную ацэнку, ня бачачы аднаго каранёў сваіх памылак і таго, што яны асабліва небясьпечныя ў даны момант інтэнсіўнага націску кулацкіх элементаў у беларускай весцы і ўзмацненьня падрыхтоўкі вайны супроць СССР.

Неадкладны адпор, які даў ЦК КПЗБ і далейшае выкрыцьцё нацыянал-опартунізму, дзе-б ен не праяўляўся, дае гарантыю, што у КПІІ немагчыма паўтарэньне васількіўшчыны.

Нацыянал-опартунізм быў галоўнаю крыніцаю політыкі рэнегацкае груды Васільківа Бур'янскага (б. прыхільнікаў польскае большасці) у КПІІ Зах. Украіны, які даў ёе, пры абароне і дамаганьні на сваіх памылках, да поўнага шовіністычнага выраджэньня і простага здрадніцтва украінскага камуністычнага руху і Комінтэрну, на паслугу польскага фашызму і імперыялізму.

Наша партыя і КПЗБ, памятаючы аб уроках расколу ў КПЗУ, памятаючы і тое, што „ЦК КПІІ не зьвярнуў увагі на нарастаньне ў кіраваньстве КПЗУ асабліва небясьпечнага опартунізму і не сваячасова распачаў барацьбу супроць яго“ (з паставою IV зьезду), будзе зараз-жа рэагаваць на праяўленьне нацыянал-опартуністычных памылак.

КПІІ павінна таксама даць асабліва рашучы адпор усялякім праяўленьням *польскага* нацыянал-большавізму выключна небясьпечнага сярод польскіх камуністых, якія належаць да пануючай нацыянальнасці.

Некалькі слоў аб прафсаюзнай памылцы.

Адным з важнейшых пытанняў, што стаяць перад КПІІ, зьяўляецца пытаньне прафсаюзнае тактыкі. Увесь ЦК дапусьціў тут сур'ёзную памылку, узяўшы ў пачатку году курс на стварэньне новых, самастойных прафсаюзаў, сярод рабочых галоўных галін вытворчасці (з выключэньнем чыгуначнікаў). Лютаўская прафсаюзная нарада нашае партыі прыступіла да канкрэтнае распрацоўкі пляну стварэньня новых саюзаў. Тут партыя прыдзецца перагледзець паставы і выправіць іх у духу дырэктывы ВККІ, бо генэральны курс на стварэньне новых прафсаюзаў адзначае сьвядома на практыцы ўцяканьне ад цяжкасцяў, звязаных з правядзеньнем нашае самастойнае лініі згодных прафсаюзаў, а ў цяперашніх канкрэтных умовах фашыскае Польшчы да стварэньня сапраўды масавых новых саюзаў прывесць і ня можа. Курс на новыя прафсаюзы азначае нямінны ўход рэвалюцыйных сіл са згодных прафсаюзаў, што асабліва небясьпечна цяпер, калі ф. шысцкая дыктатура пры дапамозе ППС спрабуе разграміць ўсе апорныя легальныя масавыя пункты рэвалюцыйнага руху.

Але гэта зусім не азначае, што камуністы наогул супроць набудаваньня самастойных рэвалюцыйных саюзаў. У пэўных спрыяючых умовах (як гэта мела месца ў часе апошніх забастоўкі ў Лодзі, чаго партыя тады аднак не скарыстала)—партыя павінна пайсьці на ства-

раньне новага профсаюзу ў тэй або іншай галіне або ў некалькіх адразу, у залежнасці ад агульнага становішча, у першую чаргу у залежнасці ад ступені уздыму масавае рэвалюцыйнае барацьбы, калі на шырокай забастовачнай хвалі магчыма будзе ахапіць патрэбную колькасць рабочых, для таго, каб новы профсаюз мог быць сапраўды масавым. У даны момант цэнтрам цяжару нашас профработы павінна быць ўмацаванне рэвалюцыйнага крыла ў годніцкіх профсаюзах і правядзенне там тактыкі клясавата адзінства мас у барацьбе супроць фашызму і соцыял-фашызму. Галоўнае лязо нашае барацьбы у профсаюзах, як і ўсюды павінна быць накіравана супроць соцыял фашысцкіх

За кіраўніцтва масамі.

Але самая важная, самая неадкладная, рашучая задача нашае партыі гэта ўмацаваныя работы на буліных прадпрыемствах і чыгуначных вузлах, пашырэнне і ўмацаванне у іх камуністычных ячэек. З гэтых цытадэляў нас ніякая сіла ні можа выкінуць, калі мы ні на хвіліну не паслабім неабходнае ў іх увартае і самааданне работы. Тут павінна весыцца галоўная работа у барацьбе супроць вайны, што надыходзіць, адсюль павінна выходзіць асноўная падрыхтоўка новых забастовачных эканамічных і палітычных боек польскае рабочае клясы. Максымальна разгортваючы і ўмацоўваючы сетку фабрычна-заводскіх ячэек, партыя павінна весці бязупынную і ўзмоцненую наступальную барацьбу супроць соцыял-фашысцкіх і фашысцкіх, за вырыванне з іх рук фабрычных дэлегацый і фабзаўкомаў, перабудоўваючы апошнія у сапраўды масавыя і рэвалюцыйныя арганізацыі усіх заводскіх рабочых, за стварэнне шырокага інстытуту фабрычна-заводскіх рэвалюцыйных упарадкаванняў. У выпадку забастоўкі неадкладна арганізаванне пры удзеле усіх рабочых забастовачных камітэтаў і камітэтаў барацьбы і дабіццё моцнага кіраўніцтва імі на ўвесь час барацьбы.

Адначасова партыя павінна прыступіць да стварэння шырокае сеткі батрацкіх ячэек у маенках і фольварках, вясковых ячэек на отул, а таксама моцных комфракцый у масавых рэвалюцыйных сялянскіх арганізацыях, памятаючы аб тым, што бяз цвёрдае арганізацыйнае базы на весшы, партыя ні зможа зусім забяспечыць правядзенне свае самастойнае палітыкі.

У цяперашні перыяд крызісу фашызму, які нясенняе, перад партыяй стаіць неадкладная задача арганізацыі шырокага руху рабочае клясы, бядняцкага сялянства і працоўных мас прыгнечаных нацыяналізацыяй: камітэты павінна значна ўзмацніць барацьбу супроць падрыхтоўкі вайны супроць СССР, на абарону Савецкага Саюзу, мабілізуючы для гэтае барацьбы самыя шырокія пласты працоўных, партыя павінна прыкласці ўсе намаганні да таго, каб накіраваць разроўненныя эканамічныя забастоўкі ў рэчнішча масавых коардынаваных выступленняў, надаць ім адкрыта антыфашысцкі характар, ператварыць стихійны рух сярод мас у дэманстрацыі і палітычныя забастоўкі, падымань іх на вышэйшую ступень барацьбы супроць фашысцкае дыктатуры.

Перайсці шчыльна да гэтае задачы трэба ў заастрэнай барацьбе супроць ППС і іншых годніцкіх партый у горадзе і на весцы і ў барацьбе супроць усіх праваўленняў опартунізму і прымірніцтва ва ўласных шэрагах, за рашучую бальшавіцкую самакрытыку, ня гледзячы на б фракцыйны падзел, супроць усякіх фракцыйных загушчванняў і супроць абароны опартуністычных памылак, адкуль бы, яны ня выходзілі, у барацьбе за бальшавіцкае адзінства кампартыі.

10 ліпеня 1929 г.

М. Зярніцкі.

Як ідзе праверка і чыстка радоў КП(б)Б.

Да сучаснага моманту (артыкул пісаны ў першых лічбах жніўня месяца) у парадку выканання дырэктыў XVI партконференцыі у нас праведзена праверка кіруючых кадраў, праверка складу праверкомаў, і ў хуткім часе заканчваецца чыстка вайсковых і вясковых ячэек.

Задача гэтага артыкулу на падставе даных ЦКК—падвесці некаторыя ітогі першаму этапу чысткі, каб найбольш поўна скарыстаць вопыт, які мы набылі ў часе праверкі вясковых і вайсковых ячэек, ува ўсёй далейшай працы па праверцы і чыстцы радоў КП(б)Б.

Праверка кіруючых кадраў КП(б)Б.

Праверка кіруючых кадраў КП(б)Б праводзілася камісіяй ЦКК УсеКП(б) на працягу чэрвеня месяца.

Праверка праходзіла пры выключнай зацікаўленасці і актыўнасці партыйных і беспартыйных мас. Гэта актыўнасць адбывалася ў шэрагу выступленняў беспартыйных рабочых і камуністаў, у вялікай колькасці заяў і запытаньняў, якія атрымала камісія ЦКК УсеКП(б), што значна дапамагло камісіі ў сэнсе правільнай ацэнкі таго ці іншага таварыша.

Але ў час чысткі камісія сустракалася таксама з шмат якімі хваравітымі зьявішчамі. У некаторых партыйных арганізацыях недастаткова растлумачваліся задачы і мэты чысткі, галоўным чынам сярод беспартыйных рабочых. Пачэтку, на цэлым шэрагу сходаў прысутнічала нязначная частка беспартыйных рабочых і ня ўсе камуністы. У Гомелі быў выпадак, калі да сканьчэння сход пакідалі сэкратары партыйных ячэек. Здаралася і так, што партыйныя ячэйкі запрашалі на сходы толькі частку беспартыйных рабочых, лічачы, што ня ўсе беспартыйныя могуць прысутнічаць на сходах па чыстцы партыі.

На некаторых правяральных сходах з боку выступаўшых былі адзначаны спробы вазводзіць неабгрунтаваныя абвінавачваньні на правараемага на грунце асабовых разрахункаў, корпаньні ў дробязях і г. д. Гэтыя спробы сустракалі рэзкае асуджэньне на сходах і сваячасова адхіляліся Камісіяй ЦКК УсеКП(б).

З характэрных момантаў праверкі трэба адзначыць, што Камісія спатыкалася з такімі таварышамі, якія давалі няправільныя весткі аб сваім рэволюцыйным мінулым. Асобныя таварышы, якія раней былі ў Бундзе, хацелі свой бундаўскі стаж прадставіць як стаж прабывання ў бальшавіцкай партыі.

Пры праверцы наогул высьвятлялася, што партарганізацыі не ўдзяляюць дастатковай увагі на праверку парт. стажу членаў сваёй арганізацыі.

Вельмі сур'ёзным момантам, выяўленым праверкай, зьяўляецца факт слабага палітычнага развіцця асобных кіруючых работнікаў. Напры-

клад, член ЦК, кіраўнік буйнай гаспадарчай арганізацыі, ня змог адказаць на пытаньне, чаму наша партыя называецца камуністычнай. Другі адказны работнік сыцьвярджаў, што у Беларусі няма сацыяльнай базы для „левага“ ўхілу.

Далей праверка кіруючых кадраў паказала таксама ненармальнасць ва ўсёй сыстэме вылучэння ў кіруючыя партыйныя органы. Партыйныя камітэты і ячэйкі часта высоўваюць таварышоў на кіруючую работу, не цікавячыся, не ведаючы партыйнага мінулага гэтых таварышоў. Вылучэнцам не дапамагаюць часта ў рабоце і пагэтаму ня дзіўна, што камісія сустрэлася з таварышом, членам бюро Акругому, які нават ня ведаў, калі адбываюцца паседжанні бюро Акругому. У Жлобіне Камісія сустрэлася з членам ЦК, працуючым на чыгуны, аб якім мясцовыя рабочыя ня ведалі нават, што ён састаць у кіруючым штабе КП(б)Б.

Асноўныя вынікі праверкі кіруючых кадраў КП(б)Б наступныя.

Усяго падпала праверцы 336 чалавек. Праверка была праведзена на 56 адкрытых партсходах (з выездамі па месцы работы г. т.). На сходах па сумарных падліках удзельнічала звыш 40.000 чал. (з якіх 30—35 % беспартыйных рабочых).

Акрамя членаў ЦК і ЦКК КП(б)Б, Камісіяй ЦКК УсеКП(б) былі правераны таксама члены Бюро АК і Прэзідыумаў АКК і члены вайсковых Парткамісій.

Вынікі праверкі наступныя. З партыі ніхто з правяраных таварышоў ня выключан. Узысканьням-жа падпала 18 т. т. ці 5% правяраных.

Гэтыя дадзеныя сведчаць аб адвальняючым становішчы кіруючых кадраў Камуністычнай партыі (б) Беларусі, што забяспечваюць правільнае правядзеньне генэральнай лініі партыі.

Праверка складаў праверкомаў.

Зараз-жа па сканчэнню праверкі кіруючых кадраў пачата была праверка т. т., вылучаных у Праверкомы.

Аб тым, з якой уважлівасцю партыйцы і беспартыйныя аднесліся да засуджвання вылучаных кандыдатур у праверкамісіі яскрава сведчаць наступныя даныя. У Гомелі на 157 вылучаных у праверкомы таварышоў паступіла 22 адводы, з якіх 18 аказаліся правільнымі, і гэтыя кандыдатуры былі адведзены. У Віцебску з першапачаткова намечаных 77 т. т. ня былі зацверджаны 18; у Воршы было праверана і зацверджана 19 т. т., адведзена 6; у Бабруйску з першапачаткова намечаных 52 у працэсе абгаварвання былі адведзены з складу праверкомаў 11 т. т.

Масавая праверка кандыдатур у праверкомы праводзілася праверкамі АКК на адкрытых куставых сходах ячэйкі з шырокім прыцягненнем у горадзе рабочых, а ў вёсцы — батракоў, беднякоў і сярэднякоў. Так, напрыклад, у Мінску праверка была праведзена на 9-ці куставых адкрытых партсходах (на чыгуны, у казармах, у лягерах, вёсках, дзе прысутнічала 750 партыйцаў і 2801 беспартыйных). У Бабруйску на 9-ці сходах, з іх 2 у лягерах і-крэпасці, 1—куставы ў горадзе, рэшта ў раёнах. Такім-жа чынам праводзілася праверка ў іншых акругах.

Сходы па праверцы праводзілі пры шырокім удзеле беспартыйных мас, працягваюцца вялікую зацікаўленасць да праверкі, акрамя гэта, ход праверкі шырока асвятляўся ў друку. Аднак, у некаторых месцах, у сувязі з тым, што гэта праверка праходзіла ўслед за праверкай кіруючых кадраў КП(б)Б, асобныя сходы праходзілі пры паніжэнні наведваемасці з боку партыйцаў і беспартыйных.

Склад праверкомаў характарызуецца наступнымі лічбамі:

З агульнага ліку 493 сяброў праверкомаў маецца рабочых 411 ці 83 %, пры чым рабочых ад варштату 109 ці 22 %. Пераважная частка сяброў праверкомаў 399 маюць 10-ці гадовы стаж да 1919 г. уключна; 39 т. т. маюць дарэволюцыйны стаж і толькі 17 т. т. (рабочых ад варштату) са стажам з 21—24 г. г. Аб аўтарытэтнасці кандыдатур, зацверджаных у Праверкомы, гаворыць таксама тое, што большая частка іх зьяўляецца сябрамі выбарчых парторганаў: сяброў КК — 103 ч., Парткамітэтаў — 95.

Жанчын у складзе праверкомаў 31 чал.

Як праведзена падрыхтоўчая праца да чысткі партыі.

У сувязі з значнай працай, праробленай у адносінах растлумачэння задач праверкі і чысткі партыі за апошнія паўгода, асабліва пасля XVI партканфэрэнцыі і ў часе праверкі кіруючых кадраў можна лічыць, што асноўныя задачы партыі ў гэтым напрамку як сярод партыйцаў, гэтак і беспартыйных мас — у агульным усвоены.

Аднак, у радзе мейсц, дзе праведзена нязначная растлумачальная праца, праверкомам прыйшлося сустрэцца з незразуменнем задач чысткі партыі. На падставе вопыту правяраных ячэек прыходзіцца канстатаваць зусім слабую працу з боку парткамітэтаў і ячэек па падрыхтоўцы чысткі.

Некаторыя Акругкомы ў часе падрыхтоўчай працы абмежаваліся тым, што заслухалі 1—2 разы на сваіх пленумах даклады і прынялі па іх рэзалюцыі. Канкрэтнай, практычнай дапамогі Кантрольным Камісіям у падрыхтоўцы да чысткі партыі АК не аказалі.

Шмат раённых Камітэтаў КП(б)Б і парт'ячэек таксама слаба рыхтаваліся да чысткі. Так, напрыклад, у Гомельскай акрузе з 11-ці райпартарганізацый толькі ў 2-х была добра праведзена падрыхтоўчая праца да чысткі. У Віцебскай арганізацыі устаноўлены зусім недапушчальныя адносіны да чысткі з боку сакратароў Мінзьянскага Райкому і Вунаўскай вясковай ячэйкі, якія не ацанілі і не прынялі неабходных мер па падрыхтоўцы і арганізацыі чысткі ў сэнсе аказання дапамогі праверкомам, што прывяло да зрыву правяральных сходаў у Вунаўскай ячэйцы. У Магілёўскай арганізацыі ўстаноўлена, што Чачэвіцкім Райкомам ня былі прыняты меры па растлумачэнню задач чысткі партыі сярод батрацтва, беднякоў і сяраднякоў і што з боку Райкома ня было неабходнага кіраўніцтва і практычнае дапамогі ячэйкам у падрыхтоўцы да праверкі і чысткі шэрагаў партыі. У Аршанскай арганізацыі быў факт зрыву аднаго сходу (Загвоздзянскай ячэйкі) з-за няяўкі прадстаўніка Райкому. Гэтакія ж факты ўстаноўлены таксама Бабруйскай АКК (па Бабруйскаму раёну ячэйкі Туркі, Кавалі) і Мазырскай АКК (па Петрыкаўскаму і Каралінскаму раёнах).

Ва ўсіх гэтых выпадках самім праверкомам прыходзілася прымаць шэраг мер да арганізацыі чысткі ў ячэйках і шырокаму азнаямленьню з задачамі чысткі партыі батракоў, беднякоў і актыўу сяраднякоў.

У асобных вясковых партарганізацыях меліся настроі, што, моў, „прыедуць праверкамісіі і яны ўсе зробяць“. Пагэтакі да прыезда камісіі ў райарганізацыях ніякай работы не аказывалася: ня былі падрыхтаваны календарныя пляны чысткі ячэек, не праводзілася і другой падрыхтоўчай работы да чысткі і нават даклады Райкому аб становішчы арганізацый амаль ня былі падрыхтаваны (Ушачы, Улла, Рассоны).

У выніку гэтакіх адносін да чысткі аказалася, што ў значнай колькасці выпадкаў складзеныя Райкомам характарыстыкі ячэек не адка

звалі сапраўднаму становішчу правяраемых арганізацый і яны не змаглі быць скарыстаны праверкамі, як матар'ял.

Напрыклад, Заслаўскі Райком, Менскай акругі, даючы характарыстыку Старасельскай ячэйцы, куды пралезьлі кулакі і заможныя (у ролі камуністаў) і зрывалі ячэйковую работу—аб гэтым у характарыстыцы не упамянуу ніводным словам. „Новадворская ячэйка добра праводзіць работу сярод беднаты“, так гаварыла характарыстыка Райкому, а ў сапраўднасці ячэйка за ўвесь час нічога не зрабіла па гаспадарча-політычнай арганізацыі беднаты. У Траскоўскай ячэйцы п'янства ўвайшло ў сістэму—характарыстыка абыйшла маўчаньнем гэты „вопіюшы“ факт.

У нэрагу ячэек райпартарганізацый, дзе падрыхтоўчая работа не праводзілася, аказаліся таксама не прапрацаванымі інструкцыя ЦКК УсеКП(б) па чыстцы і рашэньні XVI партканфэрэнцыі.

Удзел мас у чыстцы партыі.

Чыстка партыі праходзіць пры шырокім удзеле зацікаўленасых як партыйных, так і беспартыйных мас. Гэта знаходзіць свой адбітак у актыўным наведваньні сходаў і ў шматлікавых выступленьнях па поведзе правяраемых і наведаньню аб іх праверкамі розных матар'ялаў.

Вось, як характарызуецца актыўнасьць беспартыйных па матар'ялах асобных АКК.

Гомельская акруга—Рэчыцкі раён:—„У чыстцы бяруць актыўны ўдзел беднякі і батракі, вялікая колькасьць на сходах сярэднякоў, колькасьць сабраўшыхся на правярачныя сходы не зьмяшчалася ў памяшканьні і сходы пагэтану праводзіліся на свежым паветры. Присутнія праяўляюць асаблівую зацікаўленасьць да чысткі, выступаюць з характарыстыкамі некаторых членаў партыі па 10—15 чалавек, задаюць па 20—30 пытаньняў (як праводзіцца клясавая лінія ў вёсцы, чаму мала батракоў, беднякоў у калгасе, як сярод іх разьмяркоўваецца хлеб, чаму батракоў мала прымаюць у прафсаюз, а сярэднякоў больш). Асабліва доўга трымаюць перад праверкамі сяіў камуністаў, якія займаюць пасады старшынь сельсавету, спажыв. таварыства, старшыню калгаса, сэкратара ячэйкі, настаўніка—камуніста і г. д. Некаторых з іх трымаюць па 1—2 гадзіны. Ня ідуць са сходу да таго часу, пакуль не канчаецца праверка усіх членаў ячэйкі. Сход канчаецца ў 2—3 гадзіны ночы“.

Церахаўскі раён: „Зацікаўленасьць і ўвага да чысткі з боку насельніцтва вялікія. Усе сходы, ня гледзячы на тое, што падбіраліся самыя вялікія ў умовах вёскі памяшканьні, не змаглі зьмясціць усіх жадаючых прысутнічаць. У Пракопцах на сходзе прысутнічала больш 100 ч., у Падабранцы—400 чал., у Леніне—150 чал., у Кузьмінчах—100 чал. Ня было ніводнага сходу, куды не зьявіліся-б сяляне, галоўным чынам, беднота. З некаторых далёкіх вёсак зьяўляліся дэлегацыі беднаты для характарыстыкі прыкладных камуністаў і адводаў дрэнным камуністам. Так, напрыклад, калі правяралі Ленінскую ячэйку з вёскі Завідаўкі, зьявілася 25 чалавек беднаты, якія далі добрыя водзёмы аб адным правяраўшымся камунісьце. Пры чыстцы Кузьмінскай ячэйкі зьявілася з вёскі Плутоўка дэлегацыя для адводу аднаму камуніста, пасыла выключанаму з партыі. Ня гледзячы на тое, што кожны сход працягваўся да 2—3 гадзін ночы, ніхто не пакідаў сходу, і зацікаўленасьць не паслаблялася“.

Па матар'ялах 45 парт'ячэек Мазырскай акругі відаць, што па кожнай правяраемай кандыдатуры задаюцца 10—25 пытаньняў і

выказваецца ад 2 ад 15 чалавек. У сярэднім на кожным партсходзе прысутнічае 100 чалавек. Крытыка накіравана, галоўным чынам, супроць кімуністаў, якія іскажаюць класавую лінію і разлагаючыся, а таксама на сходах даюць належачы адпор падкулачнікам і варожым элементам, спрабуючых скарыстаць чыстку ў сваіх інтарэсах.

Ня ўсюды забяспечылі актыўны ўдзел батрацтва і беднаты—вось адзін з буйных недахопаў чысткі.

Побач з фактамі актыўнага ўдзелу беднаты і батракоў у чыстцы наглядаўся шэраг выпадкаў слабай іх падрыхтоўкі да чысткі. Многія Райкомы нічога не зрабілі дзеля таго, каб удзел батрацтва і беднаты ў чыстцы быў пераважаючым, найбольш арганізаваным.

У радзе такіх месц, дзе бедната і батрацтва аказаліся непадрыхтаванымі да чысткі, яны не маглі даць адпор кулацтву.

Напрыклад, праверачная камісія па Грэскаму раёну Менскай акругі ўстанавіла, што Першамайская сельгасарг не арганізавала ў дастатковай меры беднату, не падрыхтавала яе для дачы адпору кулацкаму элементу, у выніку чаго чыстка прайшла пры недастатковым удзеле беднаты, а таксама на сходах мелі месца вылазкі груп заможнай частцы сумесна з падкулачнікамі і пры няўдалай спробе сарваць сход, калі апошнія дэманстравалі пакінулі яго, бедната ў большасці сваёй заставалася толькі сведкай, не праявіўшы сябе арганізаванаю адзінкаю.

Такія-ж факты мелі месца па другіх ячэйках Грэскага і раду другіх раёнаў Менскай, Аршанскай, Мазырскай і інш. акруг.

Мяркуючы па матэрыялах праверачных камісій у вайсковых частках (Менскай акругі), першыя сходы па чыстцы праходзілі таксама пры актыўным удзеле беспартыйных чырвонаармейцаў і камандзіраў. Асобныя праверачныя сходы працягваліся на 5-6 гадзін. Па асобных кіндыдатурах выступала па 15-20 чал. Радавыя партыйцы і беспартыйная чырвонаармейская маса аказвалі вялікую дапамогу ў працы праверакмісіям.

Бабруйская АКК указвае, што чыстка ў вайсковых частках праходзіць пры вялікай актыўнасці беспартыйных і партыйцаў. На першым сходзе ў 23-м палку прысутнічаў амаль увесь полк. Тут па кіндыдатурах камандзіра палка і палітрука выказалася 36 чалавек, з іх 22 беспартыйных.

Аднак, у наступныя дні чысткі ўдзел партыйнай і беспартыйнай масы на праверачных сходах прыкметна панізіўся (Полацк).

Таму праверкамам прыходзілася праводзіць дадатковую работу па арганізацыі батрацтва і беднаты вакол чысткі.

У дырэктывах ЦКК усім АК, АКК і праверкамам *задача арганізацыі актыўнага ўдзелу беднаты і батрацтва ў чыстцы партый пастаўлена як галоўная задача*, бо там, дзе мы не даб'ёмся сапраўднага, самага актыўнага ўдзелу батракоў і беднаты ў чыстцы, дзе ня будзе вялікага прыцеку іх у партыю там чыстка ня выканала ўсіх пастаўленых задач, там зроблена палова, ці яшчэ менш з таго, што трэба было зрабіць па згуртаванні вакол партыі ўсёй беднаты і батрацтва нашай апоры, на якой грунтуецца наш саюз з сярэдняком.

Аб выступленьнях кулацкіх і класава-варожых элементаў.

Побач з ростам актыўнасці батрацтва і беднаты ў часе чысткі праяўлена надзвычайная актыўнасць з боку кулацтва і класава-варожых элементаў. Няма амаль ніводнага праверачнага сходу, дзе яны ня былі бы пралезці для скарыстання чысткі ў сваіх мэтах.

Вось пэраг фактаў з гэтай галіны.

У Менскай акрузе (Халопеніцкі раён) на сходах па чыстцы пыта-ліся прабрацца лішэнцы, але працоўныя аб гэтым хутка паставілі ў сьведомасьць Праверкома. Вядомы п'яніца, зьняты за злачынствы з пасады старшыні с. савету, Баркоўскі, сумесна з усёй сваёй сям'ёй зьявіўся на сход, каб скомпрамэнтаваць партыю. Да яго длі-чылася група асуджаных за кражу ў каапэратыве. Гэтыя „дзеячы“ прышлі разьлічыцца з работнікамі.

У вёсцы Драчкова, Сьм лавіцкага раёну, пры праверцы партыйна-наставніка т. Лукашэвіча, актыўнага грамадзяка, які вядзе строіую клясавую лінію ў вёсцы—кулакі асабліва тачылі зубы, таму што ён правёў вялікую работу па выяўленьню скрытых аб'ектаў бкладаньня. У праверком кулачэ накіравала цэлую кучу заяў з адвадамі. Абвінавэйцам т. Лукашэвіча аказаўся кулак, які плаціць 110 р. с.-г. падатку і т. п. зьдэмьнты. Провокацыйныя спробы кулацтва былі выкрыты беднягой, батрацтвам і серадняцкім актывам.

У Пухавіцкім раёне кулакі выступалі арганізавана, мелі нават сваё-го адваката і цёмную антысавецкую асобу, які пад дыктоўку кулакоў пісаў дзесяткі наклепаў на асобных членаў партыі, асабліва на стар-шыню Понаськіўскага сельсавету Батрыку, што праводзіла жорст-кую клясавую лінію. Бедната адзіным фронтам выступіла супроць дамагаўняў кулакоў.

У Мазырскай акрузе таксама былі выпадкі арганізаванага вы-ступленьня кулакоў праз сваіх людзей супроць вытрыманых камуніс-таў. На сходзе ў Бесяцкай ячэйцы было пададзена 10 нільмо-вых заяў на камуністаў ісь ка з абвінавачаньнем яго ў п'янстве, вы-ступіла 6 чалавек, з якіх некаторыя гаварылі, што яны сумесна з імі былі гарэлку і патрабавалі выключэньня яго з партыі. Пры праверцы фактаў усе аказалася хлусьнем. У Пстрыкаўскім раёне былі выадкі, калі поп зьбіраў сваіх людзей і абгаварваў з апошнімі—каго трэба выключыць з партыі, а гаварылася іх выключэньні больш вытрыма-ных партыйцаў.

Зьдэдукувае увагу наступны момант з іраныі чыстцы ва Уваравіц-кім раёне Гомельскай акругі. У час правэркі і чысткі Цэрэніцкай ячэйкі у праверкамісію зьявіўся інвалід і грамадзянскі вайны бядняк і пры гэтым кампрамэтыруючы адно партыйна матар'ял. Праз дзень гэ-ты ж бядняк зьявіўся у камісію, заявіў: „выбачайце мне, брытцы, со-рамна мне стала. Ні за што жадаў аклеветаць чалавека“ і расказаў што гэта заява напісана ім пад уплывам кулакоў, якія абяцалі яму за гэта хлеба, грошай і г. д. Другі факт: У часе правэркі аднаго пар-тыйца (там с. ма), ня дрэннага работніка, праводзячага правільна кля-савую лінію, выслашала з абаротай яго адна сялянка. Яна ведала, што кулачэ імкнелася скомпрамэнтаваць правярчэмага гаварыша. Выступаў-шая бяднячка—жонка чырвонаармейца і член сельсавета. У гэту ж ноч у гэтай бяднячцы, бязумоўна, рукамі кулакоў, заламаны воз, пздла-маны атосы і аглоблі.

Неабходна яшчэ зьданавіцца па выключным у сваім родзе факце расправы (злачынства) у Чэрвеньскім раёне (Менск. акр.) вычышчаным з партыі б. старшынёй РайКСУ Чэрвеньскім, забіўшым бядняка-лясь-ніка Кавецкага, з. разаблачэньне Чэрвеньскага у часе чысткі партыі.

Чэрвеньскі—яркі тып скурніка, які прымазаўся да партыі. За двух-гадовую працу сваю аб'ездчыкам Чэрвеньскага лясьніцтва, ён нар. бы-поўна злачынстваў. У пачатку праверком абвесьціў яму толькі вымову за сувязь з цесьцем-кулаком, але потым у камісію паступілі новыя заявы аб яго злачынствах. У выніку Чэрвеньскі быў выключаны

з партыі за хабарніцтва і сувязь з варожым элементам. У пракурора ён прызнаўся ў тым, што выключэнне з партыі ён лічыць дробяззю, а „што пасадыць у турму за хабар вось гэта дрэнна“. У наступны дзень пасля забойства ў Чэрвені партыйны сход, на якім прысутнічала больш 900 чал. беспартыйных рабочых, сялян, чырвонаармейцаў, правільна ацаніў злодзеянні Чэрвеньскага, як антысавецкі і контр-рэвалюцыйны учынак, накіраваны супроць лініі партыі і шырокага развіцця самакрытыкі.

Наконт камуністых-маўчальнікаў, „кругавой парукі“, самакрытыкі ў ячэйках.

Праверка выявіла, што ва многіх ячэйках самакрытыка была слабая рэзюмуга, больш таго, праверкомы спаткаліся з фактамі простага заўважана самакрытыкі, кругавой парукі сярод партыіцаў. Вось некаторыя вельмі характэрныя моманты:

Адзначаны выпадкі, калі партыйцы лічылі патрэбным адмаўчацца, гаворачы, што „раз у нас чысцяць на адкрытых сходах, дык няхай скажуць аб нас беспартыйныя“ (Віцебск, Ліознянскі раён).

У іншых месцах (Аршанскі раён, Староселье, Гомель, Рэчыцкі раён) асобныя партыйцы, прадчуваючы абвінавачванні супроць сябе, прыводзілі на сходы сваіх сваякоў, а апошнія адзіна за другім становіліся на абарону правяраемага.

Слабая актыўнасць, моманты „кругавой парукі“ адзначаны ў Халопеніцкім раёне Менскай акругі, дзе ўчышкі адных камуністых скрываліся другімі і не выяўляліся хваравітыя бакі ячэйкі.

Тое-ж самае адзначана ва Уваравіцкім раёне Гомельскай акругі, дзе камуністы адмаўчаліся ці пераходзілі супроць таго, што было бясспрэчна ўстаноўлена.

У Лепельскім раёне, Полацкай акругі, член партыі Гончарэнкі (начальнік Дэпо) перад чысткай згадаў сваім больш блізкім падначаленым па рабоце рабочым не гаварыць нічога на сходзе пра яго, наладзіўшы праз іх асабістыя пікеты, у выніку чаго ў першы дзень чысткі выступленняў па кандыдатуры Гончарэнкі зусім ня было. Толькі на другім сходзе ўдалося выявіць усе праступкі Гончарэнкі. У Лепельскім вайсковым гарнізоце в Н-ым палку, член партыі з камскладу свайму падначаленаму па службе, таксама члену партыі, зрабіў унушэнне, выклікаўшы ў габінэт, за выступленне супроць яго, назваўшы пры гэтым выступленне таварыша „бабскімі плеткамі“.

Па паведамленьню Аршанскай АКК у некаторых вайсковых ячэйках партыйцы зарапей умаўляліся бараніць адзіна аднаго і, такім чынам, спрабавалі захоўваць недахопы ў ячэйцы і асобных членаў партыі.

Сярод камуністаў вайсковых ячэек Бабруйскай акругі была боязкасць адкрытай чысткі: „давайце зьбярэмся самі і будзем чысціць“, „зачым збіраць на сходах столькі сялян“.

Друк, рабселькоры і чыстка партыі.

У цэнтральных і акруговых газетах (асабліва ў газэце „Палеская Праўда“—Гомель і „Заря Запада“—Віцебск) пытанні чысткі асвятляліся з нумару ў нумар сыстэматычна. Друк асвятляў пераважна ход чысткі, справаздачы аб правяральных сходах, адносіны розных сацыяльных груп да чысткі і г. д. Слабей асвятлены пытанні росту партыі. У рэдкіх выпадках падпадае крытыцы работа саміх правяральных

камісій, правільнасьць іх падыходу, адносіны да работы праверкамісій з боку ячэек і асобных соцыяльных груп.

У шэрагу мейсц канстатавана вельмі слабае асьвятленьне задач і ходу чысткі ў насьценгазэтах. Толькі па прыездзе праверкомаў, з іх дапамогай выпускаліся чарговыя нумары газэт, прысьвечаныя чыстцы партыі. Райкомы партыі не змаглі мобілізаваць вакол пытаньняў правэркі і чысткі вясковых ячэек сьценжораў і сельжораў.

Недахопы ў працы праверкомаў.

Пры правільнай у агуле працы праверкомаў трэба адзначыць асобныя недахопы, якія заўважаны.

Некаторыя праверкомы (напрыклад, Чэрвеньскі) прыступілі да працы ля зусім падрыхтаванымі. Гэты праверком слаба азнаёміўся з станам арганізацыі і падрыхтоўкі яе да чысткі. Не правялі пленуму Райкому, ня вывучылі усіх матэрыялаў і асобных сяброў партыі. Праверком толькі адзін дзень аддаў падрыхтоўцы, у той час, калі ў іншых раснах праверкомы вызначылі на падрыхтоўку 5—6 дзён. У зьвязку з гэтым, калі праверком прыступіў да правэркі першай ячэйкі і сустрэўся з справамі асобных сяброў партыі, праверком ня змог абгрунтаваць свае пастановы па гэтых справах. Хаця дзякуючы ўмяшчальству АКК, усе гэтыя недахопы былі сваячасова выпраўлены і Чэрвеньскі праверком сваю працу скончыў наогул здавальняюча, — мы ўсё-ж на гэтым яшчэ раз застанаўліваемся, каб папярэдзіць іншыя праверкомы ад гэтых памылак.

Асобныя праверкомы недастаткова ўвязваюць працу па чыстцы з правэркай усёе працы ячэек. У выніках праверкомаў няма дастаткова адбітку стану працы ўсёе ячэйкі.

У працы некаторых праверкомаў (Бабруйск і інш. акр.) мела мейсца сьпешка. Тры ячэйкі правяраліся на працягу 5 дзён. Зразумела, што калі на адну ячэйку вызначыць усяго 1—2 дні, праверком ні ў якім разе ня зможа ў сапраўднасьці прыверыць яе. ЦКК у свой час прапанаваў Бабруйскай АКК і АК прыняць меры, каб дырэктывы ў гэтым напрамку выконваліся правільна, а таксама даручана было зараз-жа выправіць практыку працы асобных праверкомаў, дзе гэтыя хібы мелі мейсца.

З іншых характэрных парушэньняў адначым спробы некаторых праверкомаў рабіць палітэкзамены. Адна праверкамісія пыталася ў кандыдата партыі — батрака:

— Якія вы ведаеце легальныя, поўлегальныя і нелегальныя партыі?..

— Што пастанавіў 1-ы кангрэс Камінтэрну?

Другая праверкамісія ставіла правераемым кавэрзныя пытаньні, напрыклад:

— Ці выпіў-бы ты, калі-б табе паднеслі.

Устаноўлены яшчэ асобныя выпадкі (Чавусы, Магілёўскай акр. і інш.), калі праверкомы агалашалі свае вывады на зачыненых сходах ячэек. АКК сваячасова выкрылі гэтыя моманты і, не зацвярджаючы вынікаў, прапанаваў праверномам другім разам выехаць на мейсца і паставіць іх на абгаварэньне адчыненых сходаў ячэек з удзелам беспартыйных.

Віцебскай АКК прышлося сустрэцца з недаацэнкай з боку аднаго праверкому антыпартыйных дзеяньняў партыйца. Так, праверком заставіў у партыі без вынясьня партспінаньняў партыйца, які ня спыніў з 1924 г. опозыцыйнай дзейнасьці, неважаючы на ўсе абяцаньні, якія даваў. АКК адмяніла рашэньне праверкому і выключыла яго з партыі.

Акрамя апошняга прыкладу, незацверджаньне рашэньняў праверкамаў з боку АКК адбываецца ў такіх выпадках:

Калі маюцца няяснасьці, недастаткова абгрунтаваны рашэньні праверкаму (як матывіровачная, гэтак асабліва пастановачная частка); пры несудаведнасьці фармулёвак абвінавачваньня—характару накладзенага спаганьня; пры паступленьні ў АКК новых матар'ялаў і неабходнасьці дадатковага высвятленьня абвінавачваньняў. На першым часе чысткі некаторыя АКК вымушаны былі даручыць асобным праверкамам зноў перапрацоўваць свае прагалы, як складзеныя не адпаведна з інструкцыяй ЦКК УсеКП(б).

Вось найбольш тыпічныя недахопы, заўважаныя ў працы праверкамаў. Іх трэба, зразумела, у інтарэсах найбольш паспяховага правядзеньня генэральнай чысткі партыі, як мага хутчэй зьнішчыць.

Некаторыя лічбовыя паказчыкі аб ходзе чысткі ў акругах.

Прыводзім некаторыя лічбовыя паказчыкі аб ходзе чысткі ў пасабных акругах:

Р а с я	Усяго правер.	Не зьяві- лася	Выкл.	% %	Выгавар	Сярэд. % па акрузе
Халоп. Мен. акр.	90	2	17	18	15	17—18
Чэрвень	113	3	22	20	17	
Астр.-Гарадз.	67	—	17	25	16	
Грэск	91	4	15	16	4	
Копыль	71	2	12	17	12	
Сьмілавічы	120	3	13	10	19	
Заслаўль	62	4	12	19	5	12—13
Межан. р. Віц. акр.	44	—	7	16	13	
Бешанков.	57	—	5	8	7	
Езярышчан.	71	—	12	17	—	
Ліозно	47	—	4	9	—	10
Журав. р. Магіл. акр.	85	2	6	7	21	
Чэчэвіцы	55	1	6	11	2	
Прапойск.	73	7	8	11	8	6
Вайск. яч. Гом. акр.	255	—	17	6	18	
Бабр. акр.	197	9	9	5	7	
Магіл. акр.	137	11	9	7	11	

Адсюль відаць, што сярэдні процант выключэньняў па вайсковых ячэйках хістаецца: у Менскай акрузе паміж—17-18%, Віцебскай—12-13%, Магілёўскай—10%, па вайсковых ячэйках—Гомельск. акрузе 6-7%, Магілёўскай—4-5%, Бабруйскай 6-7%.

Колькасць не зьявіўшыхся на праверку па няўважлівых прычынах налічваецца толькі ў адзіначных выпадках.

Праверка вайсковых ячэек выявіла, што некаторыя партыйцы вельмі слаба політычна падрыхтаваны. Няма правільнага разуменьня кіруючай ролі рабочае клясы. Адзін вайсковы працаўнік гэтак уяўляе сабе сутнасьць правага ухілу: „правы ухіл—гэта буржуі і кулакі“. Выяўлены момант сувязі асобных партыйцаў з чужым элемэнтам, скарыстоўваньне кампалітскладам чырвонаармейцаў на асабовыя патрэбы; вельмі распаўсюджаны п'янкі, маюць мейсца факты недысцыплінаванасьці асобных камуністаў, самавольныя адлучкі і не падпарадкаваньне загадам.

Слаба яшчэ разгорнута самакрытыка ў вайсковых частках. Маюцца моманты запуджвання, боязкасць выказацца. Адзначаны факты недастатковай актыўнасці раёвых чырвонаармейцаў пры абсаварэнні асобных кандыдатур. Калі праходзіў чыстку начальнік палкавой школы, выступала мала, а да чысткі аб гэтай кандыдатуры вельмі многа гаварылася.

Прыцёк у партыю ў сувязі з чысткай.

Пытаньням вярбоўкі ў партыю з боку парткомаў і ячэек, у некаторых выпадках і праверкамаў, не ўва ўсіх месцах зварочвалася дастаткова ўвагі.

Дзякуючы частым указаньням ЦКК за апошні час намяціўся вядомы пералом у гэтым напрамку.

Як на прыклад няўважлівых адносна да пытаньняў росту вясковых арганізацый, можнаказаць, што ў адным з раёнаў Магілёўшчыны, нягледзячы на тое, што на вучоце ў райкоме была значная колькасць вняўленых батракоў і беднякоў, ніводзілі іх на працягу цэлага году ня быў прыняты ў партыю і толькі ў часе чысткі было прынята пры садзейнічаньні праверкома 8 батракоў і беднякоў.

Па матар'ялах праверкомаў відаць, што ў ходзе чысткі, асабліва пасля зключных сходаў, паступае шмат заяў ад батракоў і беднякоў аб прыёме іх у партыю.

У Брагінскім сельсавеце, Гомельскай акругі, батракі сумесна з батрачкамам падалі заяву аб уступленьні ў партыю. У Цярэхаўскім раёне пасля аталашэння вынікаў чысткі, у ячэйку і правертройку паступіла заява (калектыўная) ад 5 беднякоў, з якіх трое былі актыўнымі ўдзельнікамі грамадзянскай вайны і чырвонымі партызанамі, а цяпер актыўныя удзельнікі ў грамадзкай рабоце. Тут, як і ў шматлікіх раёнах, да гэтага часу за цэлы год ня было ніякага росту ў ячэйцы. Некаторыя з гэтых т. т. ужо на працягу году наведвалі сходы ячэйкі, былі блізкімі да партыі, але толькі таму, што ім не хапала аднаго рэкамендацыі, яны не змаглі ўступіць у партыю.

У трох ячэйках Буда-Кашалёўскага раёну падана 18 заяў аб уступленьні ў партыю.

У Асьвейскай арганізацыі (Полацкай акр.) пасля чысткі прынята ў партыю 12 батракоў і беднякоў.

У Беларэчынскім палку (Гомель) на месца выключаных 15-ці—прынята ў партыю 37 чал., з іх 29 рабочых і 8 сялян.

Прыводзім у заключэнне некаторыя цыфры прыцёку па асобных раёнах Мінскай акругі: Чэрвень—выкл. 22, уступіла 34 чал., Сымлавичы—выкл. 13, уступіла—51, Заслаўль—выкл. 13, уступ.—31.

Гэтыя лічбы паказваюць, што прыцёк у партыю пасля чысткі значна перавышае лік вычышчаных у вясковых ячэйках. Пры тым вясковыя ячэйкі за лік вычышчаных папярэдняга лепшымі сіламі з с.-г. рабочых, беднякоў і батракоў.

Першыя папярэднія вынікі чысткі.

Праверка і чыстка вясковых ячэек паказвае, што ў гэтых ячэйках вельмі шмат людзей, якія няздольны, або не жадаюць выконваць паставленыя партыяй абавязкі, або не жадаюць перабудовае вескі. Чыстка паказвае, нааўна тое, наколькі часта недавальняючы склад і работа многіх вясковых ячэек служылі сур'ёзнай перашкодай для правядзення

генэральнай лініі партыі ў весцы, наколькі глыбока часамі ўкараніліся там праваднікі *правага ўхілу* на практыцы.

Значная колькасць з вычышчаных вяла на вёсцы актыўную барацьбу супроць *калектывізацыі*. Прыклады: член партыі з 1917 г., аб'ездчык, адкрыта агітаваў супроць калектывізацыі (Гомельская акруга); сэкратар ячэйкі, які не займаўся сельскай гаспадаркай, пры дапамозе заможнікаў захапіў зямельны участак і потым здаў яго ў арэнду беднаце (Прыпойскі раён, Магілёўскай акругі). Былы сэкратар камсамольскай ячэйкі заяўляў на партсходзе, што „калектывізацыю ў нас можна будзе правесці толькі праз тысячу год“ (Бягомльск. р., Менскай акр.). Другі сэкратар ячэйкі (Расьнянск. р., Аршанскай акр.) ігнараваў усякую работу сярод беднага, займаўся п'янствам, заможны хутаранш, пад відам арэнды, купляў у сялян зямлю і эксплёатаваў іх.

Сярод пасобных работнікаў вясковых арганізацый чысткай выкрыты такія элементы, якія прымалі рашучыя рэзалюцыі аб барацьбе з правым ухілам, а на справе ніякай барацьбы з скажэннямі класовай лініі ў раёне ня вялі („алілюйнікі“).

У Халопеніцкім раёне (Менскай акр.) няма ніводнага калгасу. РК нічога не рабіў па калектывізацыі вёскі. У Заслаўскім раёне (Менскай акр.) партработнікі адной рукой падпісвалі рэзалюцыі аб барацьбе з правым ухілам, а другой дазвалялі рост кулацкіх паселкаў, пранікненне кулакоў у кааперацыю і земляўпарадкаванне праводзілася па прынцыпах сталыпінскай хутарызацыі.

Работа з беднатай у радзе раёнаў адсутнічала ня толькі з прычыны цяжкіх умоў працы на вёсцы, але, галоўным чынам, з прычыны супраціўлення гэтай рабоце пасобных камуністаў, якія праводзілі у сваёй працы адкрыта кулацкую, опартуністычную лінію.

Сэкратар сельскай ячэйкі Астрашыцка-Гарадзецкага раёну (Менскай акругі) даказваў праверкаму, што бедната гэта бандыты і хуліганы, усе яны няпісьменныя і расьці за іх лік партыя ня можа“.

У пасобных ячэйках засьмечанасць і адсутнасць якой-небудзь партыйнай работы на вёсцы было асноўнай прычынай адсутнасці росту і аутарытэту ячэйкі сярод беднага і лепшай часткі сярэднякоў. У Качыкавіцкім раёне (Магілёўскай акр.) беднякі проста з'явілі праверкаму аб мясцовай ячэйцы: „два гады таму назаў была ў нас ячэйка, а цяпер ня ведаем“.

У такіх ячэйках *зажым, праследванне за самакрытыку, кругавая паруха*, — былі звычайным з'явішчам. Сяляне заяўлялі, што „нашы партыйцы ня любяць, каб іх правільна крытыкавалі“. Як толькі што-небудзь скажам, пагражаюць, называюць падкулачнікамі, контр-рэвалюцыянерамі“.

Сэкратар ячэйкі (Менскай акр.) аднойчы нават знішчыў заметку пасценгазеты, у якой апісваліся паводзіны яго і старшыні с. г. таварыства. Мы ужо ня будзем паўтараць тут апісаны вышэй выключны выпадак расправы за крытыку з боку вычышчанага з партыі (Чэрвеньская справа), які між іншым паказвае, якая затхлая атмасфэра ў адносінах крытыкі існавала ў гэтым раёне.

З другіх балючых з'явішч, выяўленых пры чыстцы ў вясковых ячэйках, адзначым шэраг выпадкаў п'янства, бытавога разлажэння, праявы антысэмітызму, рэлігійныя абрады.

Параўнальна высокі процант выключаных з вясковых ячэек як *чужы элемент*. Тут і служышчыя ў Дзянікіна, Калчака, у Пяглюраўскіх бэндах, у Стракалытава, Балаховіча. Выключаны таксама пралезшыя ў партыю, чарнасоценцы, актыўныя ўдзельнікі „Союза русскаго народа“ і т. п. элементы.

У заключэньне, адзначым яшчэ вельмі нізкі *політычны ўзровень* партыіцау у вясковых ячэйках дырэктывы XII зьезду КП(б)Б і XVI партконференцыі у шмат якіх ячэйках не абгаварваліся і на пытаньні аб іх рашэньнях не маглі адказаць.

* * *

Вось найбольш важныя першыя вынікі чысткі вясковых і вайсковых ячэек.

Прэзыдыумам ЦКК КП(б)Б прыняты рашэньні, якія ўлічваюць асноўныя моманты з першага этапу чысткі і намячаюць чарговыя задачы партарганізацыі у далейшай працы па правярцы і чыстцы радыёу КП(б)Б.

А. Хацкёвіч.

Канчатковыя вынікі перавыбараў саветаў Беларусі.

Зграз мы маем ня толькі поўнасьцю сабраныя весткі аб праведзенай перавыбарчай кампаніі, а нават маем падагуленыя вынікі па перавыбарах саветаў амаль ад усіх адпаведных акруговых арганізацый. На падставе гэтых падагуленых матар'ялаў, мы можам у сучасны момант ужо зрабіць поўныя і канчатковыя вынікі перавыбараў саветаў па ўсёй Беларусі, робячы належную ацэнку як станоўчаму, так і адмоўнаму ў гэтай вельмі важнай палітычнай кампаніі.

Перавыбарчая кампанія саветаў у бягучым годзе праходзіла ва ўмовах буйных посьпехаў у гаспадарча-культурным і сацыялістычным будаўніцтве, павышэньня матар'яльна-культурнага ўзроўня рабочых і сялян, росту іх палітычнай сьвядомасьці і актыўнасьці, павялічэньня згуртаванасьці радоў пралетарыяту і асноўных мас сялянства вакол партыі і саветаў. З другога боку, пасьпяхова і цьверда ажыццяўляемая Партыяй і Савецкай уладай лінія рашучага наступленьня на капіталістычныя элементы гораду і вёскі, выклікалі актыўнае супрацьўдзяленьне мерапрыемствам сацыялістычнага будаўніцтва з боку клясава-варожых элемэнтаў.

З самага пачатку падрыхтоўкі да перавыбараў, ва ўмовах вышэй-адзначаных акалічнасьцяў, у поўнай адпаведнасьці з агульнай лініяй Партыі, вызначанай апошнімі Зьездамі ЎсеКП(б) і КП(б)Б, Цэнтральным Камітэтам КП(б)Б былі вызначаны канкрэтныя палітычныя задачы апошняй перавыбарчай кампаніі. Гэтыя задачы канкрэтна фармуліраваныя выражаліся ў тым: каб яшчэ больш актывізаваць пралетарыят і асноўную масу сялянства і яшчэ шчыльней згуртаваць іх вакол лініі партыі для рашучага адпору узросшай актыўнасьці варожых клясавых элемэнтаў і далейшага разгортваньня шырокага наступленьня на кулака і нэпмана; мабілізаваць увагу шырокіх працоўных мас да галоўных пытаньняў сацыялістычнага будаўніцтва — індустрыялізацыі краіны, калектывізацыі сельскай гаспадаркі і ўздому яе ураджайнасьці; яшчэ больш узмацніць саюз рабочае клясы з асноўнай масай сялянства і бядняцка-серадняцкі блок; замацаваць і палепшыць працу груп беднаты, шырока разгарнуць крытыку і самакрытыку недахопаў савецкага апарату, ачысьціць яго ад бюракратычных скажэньняў і бюракратыі, абнавіць і папоўніць сьвежымі кадрамі выбраных і вылучаных рабочых, батракоў і бядняцка-серадняцкага актыву; максымальна павялічыць удзел у кампаніі працоўных усіх нацыянальнасьцяў; рашуча павялічыць удзел жанчын-работніц і сялянак у перавыбарах і ў складзе выбарных савецкіх органаў; узмацніць кіруючую ролю Партыі і партарганізацыі на месцах у перавыбарчай кампаніі саветаў. Што мы маем у агульных выніках перавыбараў?

У выніку сталай напружанай працы, падрыхтоўчая работа да справядліва-перавыбарчай кампаніі і кіраваньне ёю з боку партыйных

органаў з актыўным удзелам усяе арганізацыі забяспечыла выкананьне адзначаных задач гэтае кампаніі шляхам сваечаснага і дастатковага завастрэньня увагі рабочае клясы і ўсіх працоўных наогул па пытаньнях перавыбараў і задач сацыялістычнага будаўніцтва, шляхам абгаварэньня гэтых задач і канкрэтных пытаньняў на шэрагу канфэрэнцый, нарад, пленарных пасяджэньняў і сходаў, мабілізацыі партыйных сіл з цэнтру, акруг і раёнаў для практычнай работы па правядзеньню і кіраўніцтву кампаній на месцах. Вялікая работа прароблена партарганізацыяй у таліне падбору кандыдатур у новы склад саветаў і па вылучэньню. Ёсьспрэчна, з самага пачатку кампаніі шырока была мабілізавана увага працоўных гораду і вёскі вакол чарговых задач сацыялістычнага будаўніцтва праз друк, палітасьветныя установы, настаноўку справаздач вышэйшых органаў улады непасрэдна перад працоўнымі масамі, праз складаньне і абгаварэньне наказаў, якія ў пераважнай большасьці зьяўляюцца канкрэтнымі плянамі ажыццяўленьня генэральнай лініі партыі на ўмовах кожнага раёну і савету. Паўней і значна лепш, чым у мінулую кампанію, праведзена праца па арганізацыі вясковай беднаты і батрацтва, а таксама па падрыхтоўцы працоўных жанчын і моладзі шляхам правядзеньня спецыяльных нарад, сходаў і канфэрэнцый гэтых груп выбаршчыкаў. У значнай частцы раёнаў сходы беднаты і жанчын праводзіліся па два разы—перад справаздачамі саветаў і перад выбарамі іх амаль на кожным выбарчым участку. Адзначаныя сходы праходзілі пры высокай актыўнасьці ўдзельнікаў, якая даходзіла ў сярэднім да 13 проц. выступаўшых на сходах беднаты, 12 проц. на сходах моладзі, 10 проц. на сходах жанчын і г. д.

Дэцэнтралізацыя справы распрацоўкі наказаў, перанесенай у гэтую кампанію у раёны, дала магчымасьць, побач з поўным адбыткам агульнай палітычнай лініі і задач партыі, дастаткова ўлічыць мясцовыя ўмовы, трапавы і патрэбы працоўных мас. Канкрэтная распрацоўка на месцах наказаў выклікала вялікую зацікаўленасьць выбаршчыкаў і садзейнічала іх актывізацыі.

Камсамол у гэтую перавыбарчую кампанію праявіў вялізарную актыўнасьць, непасрэдна ўдзельнічаючы і дапамагаючы партарганізацыям і савецкім органам у скліканьні сходаў беднаты, жанчын, моладзі, батрацтва, агульных справаздачных і перавыбарчых сходаў, у складаньні сьп.саў выбаршчыкаў і асоб пазбаўленых выбарчага права. У шэрагу месц, асабліва ў гарадох, камсамольскія арганізацыі (камсамолк) дапамагалі забяспечыць больш поўны ўдзел працоўных жанчын у перавыбарах, у прыватнасьці шляхам арганізацыі дагляду за дзяцьмі на час сходаў.

Прафсаюзы ў гэтую кампанію прымалі сапраўдны ўдзел у перавыбарах саветаў, арганізуючы вакол правядзеньня кампаніі і яе гэтага гарадзкі і вясковы пралетарыят. Асаблівай увагі заслугоўваюць новыя формы кіраўнічай сувязі рабочае клясы з сялянствам праз пасылку для ўдзелу ў справаздачна перавыбарчай кампаніі на вёсцы робітніцкіх брыгад. За увесь час перавыбараў каля тысяч чалавек гарадзкіх рабочых пабывалі на вёсках, на сходах, прымаючы актыўны ўдзел у вырашэньні задач перавыбараў.

Разам з гэтым, як дасягненьне, трэба адзначыць вялікую самадзейнасьць гарадзкога пралетарыяту наогул, якая выражалася ў арганізацыі мітынгаў-пераклічак і саборніцтваў паміж гарадамі на лепшае правядзеньне перавыбараў.

—Справаздачная кампанія гэтага году адзначалася больш выразнай настаноўкай перад выбаршчыкамі палітычных задач і канкрэтных

момантаў работы саветаў ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва. Сістэма шырокага прыцягнення да справаздачнасці ня толькі саветаў, але і радавых членаў апошніх, ведамственных устаноў, грамадзкіх арганізацый і вышэйшых органаў улады, зрабіла кампанію сапраўдным аглядам шматміліянных працоўных мас усяго нашага сацыялістычнага будаўніцтва, значна павялічыла іх актыўнасць і зацікаўленасць агульна-палітычнымі задачамі краіны і працы саветаў, дапамагла выяўленню недахопаў у працы савецкага апарату і дзелавых прапаноў для яго палепшання ў шматлікіх выступленнях і рэзалюцыях справаздачных сходаў. Канкрэтным вынікам рэагавання працоўных на бяздзейнасць і недавальняючую працу паасобных сваіх дэпутатаў было адкліканне звыш трохсот такіх дэпутатаў яшчэ ў часы справаздачнай кампаніі і да яе пачатку, як у горадзе, так і асабліва на вёсцы.

На справаздачных і выбарчых сходах мы наглядалі нябывалую актыўнасць усіх груп насельніцтва. Вялізарнейшую актыўнасць у гэтую перавыбарчую кампанію праявілі гарадзкія пралетарыят, батрацтва і асноўныя масы сялянства, цалкам падтрымліваючы лінію партыі і мерапрыемствы Савецкай улады. У запатрабаваннях гэтых груп у большасці рэзалюцый і наказах адзначалася неабходнасць узмацнення барацьбы з бюракратызмам і скрыўленнем клясавай лініі ў савецкім апарате, палепшання сацыяльна-культурнага абслугоўвання працоўных. Гэта маса выбаршчыкаў пад кіраўніцтвам партарганізацый давала рашучы адпор усім варожым элементам ва ўсіх іх праяўленнях з пачатку і да канца перавыбарчай кампаніі, ня гледзячы на спробы кулацкага тэрору, накіраванага супроць вясковых грамадзкіх работнікаў.

Працоўнае насельніцтва нацыянальных меншасцей актыўна ўдзельнічала ў справаздачна-перавыбарчай кампаніі нароўне з асноўным насельніцтвам данай мясцовасці. Пры гэтым адзначаецца павялічэнне ўдзела на справаздачныя і перавыбарчыя сходы па шэрагу нацыянальных саветаў да 80 і больш процантаў; працоўная жанчына нацыянальных меншасцей удзельнічала ў перавыбарах месцамі да 75 проц. Яшчэ ў большай меры, чым у мінулую кампанію, выявілася групуванне нацыянальных меншасцей па клясаваму, а не па нацыянальнаму прызнаку. Як правіла, паміж караным насельніцтвам і нацыянальнымі меншасцямі ў перавыбарчую кампанію былі добрыя ўзаемаадносіны, хаця ў паасобных мясцох яшчэ меліся шовіністычныя настроі і нацыянальная замкнутасць, што было ужо рэдкім з'явішчам. Практычна ажыццяўляючы нацыянальную палітыку ў перавыбарах арганізаваны новыя нацыянальныя саветы: 2 польскіх, 1 украінскі, 1 яўрэйскі і 1 літоўскі.

Вясковая інтэлігенцыя, асабліва настаўніцтва, у пераважнай сваёй частцы, актыўна дапамагала рабоце па правядзенні кампаніі і выступала сумесна з бядняцка-серадняцкай часткай выбаршчыкаў супроць часамі наступаючага кулака. Аднак, некаторая частка настаўніцтва і асабліва іншых катэгорый вясковай інтэлігенцыі засталася ў кампаніі паслунай, абмежаваўшыся фармальным удзелам і баючыся пакрыўдзіць заможных і кулака. У асобных выпадках асобы вясковай інтэлігенцыі выступалі за адно з кулацка-заможніцкімі групуваннямі і часам нават становіліся на чале апошніх.

Клясава-варожыя элементы—вясковае кулацтва, клерыкалы ўсіх нацыянальнасцей і інш.—яшчэ значны час да пачатку кампаніі перавыбараў распачалі з свайго боку падрыхтоўку шляхам таемных сходаў, нарад, індывідуальнай і групавай агітацыі, подкупу, спайвання і іншых сімах разнастойных метадаў. У некаторых мясцох з лютасцю на свае бяссьлібле, як адзначалася вышэй, гэтыя элементы становіліся нават

на шлях тэрору, што выразілася ў шэрагу выпадкаў пагроз, нападаў, забойстваў, падпалаў, меўшых месца ў час справаздачнай і выбарчай кампаніі.

Кулакі, нэпманы і ім памагатыя так званыя „быўшыя людзі“ у час перавыбараў выступалі супроць палітыкі наступлення на кулака, супроць работы з беднотой, супроць калектывізацыі сельскай гаспадаркі і наогул супроць усяе палітыкі Саветскай улады ў яна антысаветскай контррэвалюцыйнай форме, а часамі пад выглядам абароны бядняцка-серадняцкіх інтарэсаў.

Аднак, усе гэтыя спробы клясавага ворага ў большасці выкрываліся і знаходзілі рашучы адпор з боку бядняцка-серадняцкага блеску і ўсяе саветскай грамадзкасці.

Паўней, чым у мінулыя кампаніі, былі выяўлены і пазбаўлены выбарчых правоў усе непрацоўныя і варожыя пралетарскай дыктатуры элементы, прычым увагуле процант пазбаўленых выбарчага права ў статунку да ўсяго насельніцтва старэй 18 год, павялічыўся толькі нязначна: на сельсаветах з 1,4 да 1,9 проц., на месчачковых—з 14 проц. да 14,8 проц., на неакруговых гарсаветах—з 12,8 да 13,8 проц. і на акруговых гарсаветах з 8 да 9,1 проц., што сведчыць аб правільнасці ў асноўным праведзенай ў гэтым напрамку работы. Аднак, нягледзячы на гэта, мы маем у гэтай справе на месцах шэраг індывідуальных памылак, якія зараз выпраўляюцца.

Пры перавыбарах саветаў усе працоўныя, асабліва пралетарская частка выбаршчыкаў гораду і вёскі, зноў больш, чым у мінулыя кампаніі, удзельнічалі на сходах. Агульным процант зукі на перавыбары, у параўнанні з мінулай кампаніяй, павялічыўся ад 46,3 да 58,7 проц. на сельскіх саветах, ад 49,6 да 63,5 проц. на месчачковых і ад 62,4 да 71,1 проц. на гарадзкіх саветах. Пры гэтым яўка батракоў і сельгасрабочых на сельскіх мясцовасцях у сярэднім дасягае 70 процантаў, а яўка рабочых у гарадох—да 79,2 проц.

Асабліва значна павялічылася ў гэтую кампанію актыўнасць працоўных жанчын, у прыватнасці на сельсаветах, дзе яўка дасягнула 42,4 проц. супроць 26,4 проц. у мінулыя перавыбары.

Гэтыя дасягненні абумоўлены гэтай выключнай увагай справе актывізацыі працоўных жанчын у гэтую перавыбарчую кампанію, радам спецыяльных мерапрыемстваў, як назсобныя жаночыя сходы і сходы камбінавання з падзелам тэрміну зукі выбаршчыкаў аднаго сям'і на дзве чаргі і масавай падрыхтоўчай працы ўсіх арганізацый. Падрыхтоўка кандыдатур у перавыбарах мела выключнае значэнне. Вось гэтаму вышкі: Кандыдатуры, падрыхтаваныя партарганізацыямі і шырока абавораныя на сходах беднаты і іншых масавых арганізацый, пры поўным захаванні дэмакратыі на выбарах, прайшлі прыкладна на 80 проц. у вёсцы і на 90,95 проц. у горадзе. Пры гэтым меўшыя месца правалы ў значнай частцы тлумачыліся недастатковай увагай мясцовых арганізацый да падбору кандыдатур. Таму зусім слушна, што гэтакія кандыдатуры тут-жа на сходах звычайна змяняліся лепшымі кандыдатурамі з беднякоў, партыянаў і камсамольцаў. Выпадкі-ж правядзення кандыдатур заможных замест рэкамендаваных паглядаліся ў кампаніі толькі як рэдкія з'явішчы.

У поўнай суадпаведнасці з вызначанай агульнай характарыстыкай, у вышкі пасляхова праведзенай падрыхтоўчай работы і справаздачнай перавыбарчай кампаніі ў складзе сельскіх, месчачковых і гарадзкіх саветаў маюцца, у бок папешвання іх складу, значныя змены:

1. Павялічэнне ў агульным складзе саветаў і рэвізійных камісій, а таксама і ў кіруючым складзе гэтых органаў, рабочых, батракоў і

беднаты: процант беднаты, аслабаненай ад падатку ў агульным складзе сельсаветаў павялічыўся з 22,8 да 37,5 проц., сельгасрабочых і батракоў—з 1,1 да 2,7 проц., астатніх рабочых—з 1,4 да 1,7 проц., у складзе старшын сельсаветаў—процант беднякоў, аслабаненых ад падатку, павялічыўся з 22,1 да 37,8 проц., сельгасрабочых і батракоў—з 0,5 да 3,9 проц., астатніх рабочых—з 1,4 да 2,3 проц.; у складзе рэвізійных камісій процант беднаты, аслабаненай ад падатку, павялічыўся з 20,4 да 31,8 проц., рабочых і батракоў—з 3,6 да 4,2 проц., у агульным складзе месцачковых саветаў процант сельгасрабочых і батракоў павялічыўся з 0,1 да 4,2 проц., астатніх рабочых—з 1,3 да 19,8 проц.; у складзе неакруговых гарсаветаў процант рабочых з вытворчасці павялічыўся з 26,1 да 31,1 проц.; у складзе акруговых—з 28,8 да 34,0 проц.

Па нацсаветах, як дасягненне трэба адзначыць павялічэнне ў ліку выбарных сялян процанту аслабаненых ад падатку: па яўрэйскіх саветах—з 18,75 да 50 проц., па польскіх—з 24,5 да 45,9 проц. і расейскіх—з 26,1 да 37,3 проц.; адсутнасць плацячых звыш 10 рублёў на едака па яўрэйскіх (супроць 18,7 проц. у мінулым складзе) і змяншэнне гэтае групы з 26,1 да 19,2 проц. па латыскіх саветах; павялічэнне процанту батракоў і с.-г. рабочых ад 0,6 да 3,8 проц. па польскіх саветах, ад 0 да 1,4 проц. па яўрэйскіх, ад 0 да 0,8 проц. па расейскіх саветах і павялічэнне процанту іншых рабочых ад 0 да 0,8 проц. па польскіх, ад 22,1 да 32,4 проц. па яўрэйскіх і ад 0 да 1,4 проц. па расейскіх саветах.

2. Уцягненне новых кадраў працоўных у склад нізавых саветаў і кіруючыя пасады ў апошня (выбраных першы раз членамі сельсаветаў—70,5 проц. і старшынямі—34,9 проц.).

3. Павялічэнне ў складзе сельсаветаў абсалютнага ліку членаў КП(б) і ЛКСМ (з 4,372 да 7,397) і процанту камуністых і камсамольцаў у складзе прэзідыума сельсаветаў (з 33,6 да 39,2 проц.), старшын сельсаветаў (з 35,7 да 57,0 проц.), павялічэнне процанту камуністых і камсамольцаў у гарсаветах акруговых—з 57,6 да 60,5 проц. і неакруговых—з 36,1 да 40,3 проц.

4. Дастаткова забяспечана ў саветах прадстаўніцтва працоўных усіх нацыянальнасцей БССР з павялічэннем іх абсалютнага ліку ў складзе сельскіх і месцачковых саветаў.

5. Значнае павялічэнне колькасці працоўных жанчын у агульным і кіруючым складзе саветаў (па сельскіх саветах з 7,2 да 19,7 проц. і ў складзе старшын сельсаветаў з 0,8 да 7,0 проц.; па месцачковых саветах з 12,3 проц. да 26,1 проц.; па гарсаветах акруговых—з 17,1 да 25,3 проц. і неакруговых—з 12,7 да 22,3 проц.).

6. Большае ўцягненне працоўных на сталую работу ў саветах шляхам пашырэння, як агульнага складу сельскіх і месцачковых саветаў, так і складу прэзідыумаў гэтых саветаў і рэальных органаў улады. Вось асноўныя паказальнікі становішча ў перавыбарах саветаў.

Але побач з дасягненнямі, якія мы мелі ў перыяд перавыбарчай кампаніі, неабходна адзначыць і недахопы.

Найўнасьць фактаў недавучоты некаторымі партыйнымі і камсамольскімі арганізацыямі абвастрэння класовай барацьбы, недастатковай увагі справе арганізацыі беднаты і ўзмацнення бядняцка-серадняцкага блеку, зусім недастатковае выкаманьне дырэктывы аб правядзенні папярэдніх сходаў бядняцка-серадняцкага актыву. Пры падрыхтоўцы і правядзенні кандыдатур наглядаліся ў асобных выпадках хвасцізм ячэек і няцвёрдасць у адстойванні рэкамендуемых кандыдатур, а таксама асобныя выпадкі парушэння партыйнае дысцы-

пліны і нават блёкаваньне з кулацка-заможніцкімі элемэнтамі павасобных разлажыўшыхся і акулачыўшыхся партыйцаў і камсамольцаў. Разам з гэтым у шэрагу месц наглядаліся выпадкі нядбайных адносін мясцовых арганізацый да справы належнай падрыхтоўкі кандыдатур; недастаткова на мясцох выкананы дырэктывы аб увязцы перавыбарчай кампаніі са справаю агляду груп беднаты, які з гэтае прычыны даў недастаткова станоўчыя вынікі.

Конкурс на лепшую сэкцыю гарадскога савету, лепшы сельскі і местачковы савет з яго камісіямі, які павінен быў быць шчыльна ўвязаны са справаздачна-перавыбарчай кампаніяй, на справе не знайшоў глыбокага адбітку ў гэтай кампаніі і разгарнуўся са значным спазьненнем ужо пасля справаздач саветаў, чым у значнай ступені была страчана яго вартасць і зьменшаны магчымасці сапраўднага і ўсебаковага выяўленьня праз конкурс дасягненьняў і хібаў у рабоце саветаў.

Перавыбары выявілі недастатковую сувязь значнай часткі саветаў і іх дэпутатаў з масай выбаршчыкаў, што знайшло свой адбітак у шэрагу рэзалюцый і выступленьняў на справаздачах саветаў. Недостатковае яшчэ ўцягненьне да справаздач перад выбаршчыкамі радавых членаў саветаў. У шэрагу раёнаў наглядалася няпоўнае выкарыстаньне рэвізійнымі камісіямі іх, пашыраных напярэдадні перавыбарчай кампаніі, правоў у галіне правэркі выкананьня наказаў і дырэктыў вышэйшых органаў і недастатковае справаздачнасьць рэзкамій перад выбаршчыкамі. Разам з гэтым трэба адзначыць недастатковы ўдзел у справаздачна-перавыбарчай кампаніі КСУ і каперацыйных арганізацый.

Пры досыць шырока разгорнутай справаздачнасьці саветаў перад выбаршчыкамі, трэба адзначыць нездавальняючы ў некаторых мясцох зьмест справаздач саветаў, якія не адбывалі выкананьня наказаў у справе задавальненьня мясцовых культурна-гаспадарчых запатрабаваньняў. Асцёбіна недастаткова саветамі ў іх справаздачах былі вызначаны мерапрыемствы і дасягненьні ў пытаньнях гаспадарчага перабудаваньня вёскі на сацыялістычных падставах: капераваньне, калектывізацыя, падняцьце ўраджайнасьці і г. д. Вось галоўных момантаў стаючага і адмоўнага ў выніку кампаніі на перавыбарах саветаў бягучага году.

Што трэба ў асноўным узяць, каб замацаваць лепшыя вынікі перавыбараў і палепшыць працу новых саветаў?

Улічыць і зьмяшчыць усе наглядаўшыся ў гэтую кампанію недахопы, і якіх галоўных несистэматычнасьць працы з вясковай беднотай і недастатковая яе увязка з задачай узмацненьня бядняцка-серадняцкага блёку, слабасьць працы груп беднаты, недастатковасьць гаспадарчай і масавай працы савету, недастатковая сувязь дэпутатаў з масай выбаршчыкаў праз сыстэматычную справаздачнасьць, неразгорнутасьць працы камісій сельскіх і местачковых саветаў.

Трэба ў самы бліжэйшы час распрацаваць шэраг канкрэтных мерапрыемстваў па ажыўленьню масавай і практычнай работы саветаў у напрамку замацаваньня і яшчэ большага разьвіцьця ўзросшай палітычнай актыўнасьці рабочых і асноўнай масы сялянства, арганізуючы гэтыя масы на справе практычнай работы саветаў, іх камісій і сэкцый, забясьпечваючы за масамі ўдзел у вырашэньні шгодзенных практычных задач сацыялістычнага будаўніцтва. Трэба дабіцца ўсімі вызначанымі партыйнай мерамі і сродкамі, каб саветы зрабіліся сапраўднымі арганізуючымі асяродкамі працоўных гораду і вёскі вакол выкананьня гаспадарча-культурных задач плянадовага пляну разьвіцьця народнае гаспадары і сацыяльна-культурнага будаўніцтва. У адносінах сельскіх

саветаў трэба, каб задачы сацыялістычнага перабудавання вескі, калектывізацыі сельскай гаспадаркі, пашырэння пасеўнае плошчы, уздыму ўраджайнасці *былі асновай гаспадарчай работы*, гуртуючы вакол гэтых вузлавых пытанняў сацыялістычнага будаўніцтва ўсю масавую працу саветаў.

Ні адзін раз ужо пісалася і гаварылася, што бюджэты зьяўляюцца неабходнай матэрыяльнай базай раз'ортвання гаспадарча-культурнай дзейнасці і масавай арганізацыйнай работы саветаў. Зроблена-ж вельмі мала. Тут патрэбны рашучы пералом. Неабходна зараз-жа ў гэтым годзе перавесці больш буйныя сельскія саветы на самастойныя бюджэты, ужыць канкрэтныя мерапрыемствы па належнаму афармленню самастойнасці ўжо існуючых сельскіх і месцачковых бюджэтаў і палепшанню бюджэтаў гарадзкіх саветаў.

Мы маем у выніку перавыбараў павялічэнне процанту няпісьменных у складзе сельскіх саветаў з 1,9 да 4,5 проц. Гэта тлумачыцца тым, што ў склад саветаў увайшло больш батракоў, беднаты і жанчын, з якіх шмат няпісьменных. Наша задача на мясцох зараз-жа безадкладна ўзяцца за ліквідацыю няпісьменнасці сярод членаў сельсаветаў дзеля таго, каб яны праз паўгода змаглі быць хаця-б элементарна пісьменнымі для актыўнай працы ў саветах. Разам з гэтым арганізацыйна замацаваць і палітычна выхаваць уцягнутыя ў выніку апошняй кампаніі сьвежыя кадры працоўных, асабліва рабочых, батракоў, жанчын і працоўных нацменшасцяў, не пакідаючы ніводнага дэпутата савету без практычнай работы і без дапамогі ў яго рабоце з боку больш падрыхтаваных савецкіх працаўнікоў. Широка скарыстаць арганізаваныя ў гэтых мэтах цэнтральныя і мясцовыя (акруговыя і раённыя) курсы па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы нізавых савецкіх работнікаў.

Рашуча і сістэматычна ачышчаць савецкі апарат ад пралезшых класавых чужых і абюрэакраціўшыхся элементаў. Пашыраць практыку адклікання неадпавядаючых дэпутатаў па ініцыятыве саміх выбаршчыкаў у працягу штодзённай работы саветаў. Пры правядзенні чысткі савецкага апарату накіраваць на гэтую справу ўсю ўвагу саветаў з тым, каб праз саветы былі прыцягнуты да чысткі самыя шырокія масы працоўных гораду і вёскі.

Улічваючы значнае абнаўленне (70,5 проц.) і пашырэнне складу нізавых савецкіх органаў, неабходна мабілізаваць інструктарскія сілы і практыкаваць выезд адказных работнікаў для інструктавання і наладжвання работы ў нізавых саветах. Не забываючыся ажыццяўляць задачу вылучэння, трэба сістэматычна прыцягваць рабочых, работніц, батракоў, батрачак і бядняцка-серадняцкі актыў усіх нацыянальнасцяў на кіруючую работу у савецкі апарат наогул і асабліва замест вычышчаных і адклікаемых, безадкладна арганізаваўшы справу выхавання і падняцця кваліфікацыі вылучэнцаў у мэтах далейшага працоўвання іх на кіруючую работу. Яшчэ раз трэба падкрэсліць, што складанне нактаў з удзелам шырокіх працоўных мас і нізавых работнікаў дае станоўчы палітычны і дзелавы эфэкт. Наказы выбаршчыкаў з практычнымі дадаткамі ляглі ў аснову практычных плянаў работы саветаў. Няма сумненняў ў тым, што гэтыя наказы дадуць найлепшыя вынікі пры іх уважлівым і поўным выкананні з боку саветаў і іх пасобных дэпутатаў. Таму трэба зараз-жа наладзіць сістэматычную справаздачнасць аб выкананні наказаў і прынятых дадаткаў выбаршчыкаў, правярку гэтага выканання рэвізійнымі камісіямі сельскіх і месцачковых саветаў.

Ажыўленне дзейнасці саветаў, уцягненне рабочых і асноўных мас сялянства ў працу саветаў ёсць такая задача, якую трэба вырашаць

са усеі увзжлівасцю, удзеля патрэбныя сілы і сродкі. Толькі далейшае ажыўленне і ўзмацненне работы саветаў з уцягненнем новых кадраў рабочых, батракоў і беднаты ня толькі забяспеча ажыўляўленне правільнай партыйнай лініі, але дасць магчымасць ачысціць апарат ад бюрократычных пакрыўленняў і прымазаўшыхся антысавецкіх варожых элементаў.

Ва ўмовах абвастрыўшайся класавай барацьбы і рашучага сацыялістычнага наступу на капіталістычныя элементы нам трэба падняць работу саветаў на больш высокі ўзровень забяспечваючы саветам сапраўдную актыўную кіруючую ролю ў справе практычнага ажыўляўлення сацыялістычнага будаўніцтва ў горадзе і ў вёсцы.

А. Некрашэвіч.

На новым этапе.

I.

Неабходнасьць беларусізацыі стала зразумелай амаль усім. Толькі хіба дзе-ні-дзе ў цёмным кутку, захаваўшыся ад дняўнога сьвятла, чыраючыся, тымі загінаю ў падполье расейскі або іншы шовіністы. Усе радзей і радзей можна пачуць анекдот пра беларусізацыю на кшталт армянскага альбо яўрэйскага даваеннага якасьці. Беларусізацыя вольна ці ня вольна прызнана нават ворагамі яе. Партыя за апошнія гады правяла вялікую растлумачальную працу сярод працоўных сутнасьці нацыянальнае політыкі і яе асаблівасьцяй у БССР. Побач ішла праца і па беларусізацыі апарату. На сёньняшні дзень большасьць устаноў і арганізацый перавялі сваю працу на беларускую мову. Няхай гэтая беларусізацыя яшчэ носіць часта павярхоўны характар, няхай яшчэ й на сёньняшні дзень мы сям там бачым рэцыдывы, няхай часта якасьць гэтай беларусізацыі надта нізкая, але факт застаецца фактам. Першы этап, чарнавы, так сказаць, этап скончаны. Партыя ўступае ў гэтай справе ў новы больш высокі, але й больш складаны перыяд ажыццяўленьня нацыянальнае політыкі.

Гэты этап таксама зьяўляецца вельмі складаным і мае цэлы шэраг асаблівасьцяў. Першая з іх гэта тое, што апошні час характарызаваўся цэлым шэрагам фікту працу беларускага шовінізму і нацыянальна-дэмакратызму. Усім вядомыя факты ізагінальнай дыскусіі, артыкулы ў „Полымі“ і шэраг ім падобных выразна пра гэта сьведчаць. На даным этапе беларускі шовінізм зьяўляецца найболей небясьпечным і партыя тут дала рашучы адпор. Аднак тут трэба адразу прадбачыць і другі бок справы. Шовіністыя ўсіх іншых колераў сьліваюцца да таго, каб расцэньваць гэты адпор партыі беларускаму шовінізму і нацыянальна-дэмакратызму, як сыгнал к адбою, як адступленьне ад справы беларусізацыі і як пачатак расправы з „белорусским засильем“. З другога боку рашучая настаўка партыяй пытаньня аб найбольшай небясьпецы на даным этапе якраз беларускага шовінізму і нацыянальна-дэмакратызму побач з рашучым і адначасовым, правядзеньнем беларусізацыі, прынясла некаторую няяснасьць у галовах з аднаго боку тых сяброў партыі, якія ў агуле слаба разьбіраюцца ў складаных пытаньнях правядзеньня нацыянальнае політыкі, а з другога нібы дала права ізноў такі вялікадзяржаўна настроеным элементам у нашай партыі (а іх, на жаль, яшчэ ня так мала, як здаецца гэта на першы погляд) затрубіць, пакуль што пацыху можа, адбой ад беларусізацыі. І, трэцяе, гэта тэндэнцыя элемэнтаў першага парадку атакаваць і другога—рэвізаваць усю ранейшую працу КП(б)Б па правядзеньню беларусізацыі пад знакам таго, што нібы ўсё, што зроблена партыяй, дагэтуль носіць па сябе адбітак нацыянальна-дэмакратызму. Вось к прыкладу, нейкі А. Н. у № 180 „Комсомольской Правды“, галопаючы праехаўшы па Беларусь і па ўсёй політыцы партыі, піша: „Этими успехами белорусский национал-демократизм обязан вовсе не своим способностям. Отнюдь нет“

Его возвышение объясняется скорее тем, что ни партийная, ни комсомольская организации не были своевременно мобилизованы на борьбу с наглагольным классовым врагом"... і далей „пролетарские массы Белоруссии не имеют возможности пользоваться боевым оружием современности—самокритикой. Критиковать здесь решается не всякий" (падкрэслена ўсюды аўтарам). Як бачыце, уся партыя, камсамол абвінавачаны ў прымірэньстве да нацыянал-дэмакратызму! Вывад аўтара можна заставіць на яго сумленьні і полемізаваць з ім проста ня варта, бо кожны, хто ведае становішча на Беларусі, ведае і тую рашучую неперемірную барацьбу, якая вядзецца КП(б)Б з праявамі нацыянал-дэмакратызму ўсіх колераў і ня толькі з учорашняга дня. Ну, а вывад у нашага героя зусім вядомы „Просвещение. Язык (!), Литература, Наука, Театр, Печать, Книгоиздательство"... усё прасякнута нацыянал дэмакратызмам, бо, бачыце, яно у тэй ці іншай меры беларусізавана. Другога вываду зрабіць нельга.

Усе гэта ў агульным комплексе ставіць перад усёй партыйнай арганізацыяй, перад усімі працоўнымі задачу рашучага, упартага правядзеньня беларусізацыі, бязьлітаснай барацьбы з рэцыдывамі, з спробамі барацьбу партыі з нацыянал-дэмакратычнымі элементамі ўсіх колераў і на даным этапе з нацыянал-дэмакратызмам беларускім, у першую чаргу, расцэньваць як рэзію палітрэды партыі ў справе правядзеньня нацыянальнае палітыкі і адной з найбольш важных частак яе—беларусізацыі.

Другою асаблівасьцю гэтага этапу трэба лічыць тое, што ў выніку посьпехаў соцыялістычнага гаспадарчага будаўніцтва ў чарне скончаны першы пэрыяд культурнага будаўніцтва. Партыя вырашыла за гэты час тры задачы, якія ёй патрэбна было вырашыць не як задачы будаўніцтва ўжо пролетарскай культуры, а як задачу сканчэньня таго, што затрымлівалася ў сваім разьвіцьці палітыкай царызму¹⁾.

Беларусізавана школа, апрацавана тэрміналёгія амаль ва ўсіх галінах, значна узбагацілася мова, узрасла пераважна фармальнае якасьце літаратуры, утвораны беларускі тэатр. Гэты этап скончыўся арганізаванай Беларускай Акадэміяй Навук. Уступленьне ў новы пэрыяд, больш высокі, культурнага будаўніцтва адбываецца пры аб'ёсраным клясычным змаганьні. Вораг, кулак у вёсцы і нэпман у горадзе, выбіваемы з сваіх пазыцый пасьпяховым соцыялістычным будаўніцтвам, спрабуюць даць бой партыі не найбольш слаба забясьпечаных вучастках фронту, на фронце культурнай рэвалюцыі. Маскіруючыся нават формальным прызнаньнем марксысцкай мэтодольгіі, адбываючыся ў авечую скуру, вораг усе-ж імкнецца працягнуць ва ўсе галіны культурнага будаўніцтва варожыя нам ідэі, альбо проста-на-проста аношлівае, прыводзіць к мянчанскаму, як кажуць, знаменаталю ўсю палітыку партыі. Гэтая небясьпека прарываў на фронце культурнага будаўніцтва ўзрастае яшчэ й таму, што нідзе ў іншай галіне нашага будаўніцтва ня прыходзіцца нам рабіць справу рукамі чужых людзей, як на фронце культурнай рэвалюцыі. Вось-жа гэтыя абставіны і вымагаюць цяпер як ніколі рашуча паставіць задачу ажыццяўленьня ўжо дадзенага раней партыяй лёзунгу: „Уся КП(б)Б на чале культурнага будаўніцтва“. Болей

¹⁾ В. Кнорын па гэтай пытаньню піша: „Беларусь да рэвалюцыі яшчэ не змагла афарміцца як сучасная буржуазная нацыя, і перажывалі толькі процэс такога афармленьня, знаходзіліся на ступені буржуазна-дэмакратычнага нацыянальнага „адраджэньня“—самавызначэньня“ і далей „Партыя міжнароднага пролетарыяту, такім чынам, стала завяршальнікам тэй часткі работы беларускага нацыянальнага „адраджэньня“—самавызначэньня, якая мела сапраўды рэвалюцыйна-дэмакратычны і нацыянальна-вызваленчы характар". (В. Кнорын „За культурную рэвалюцыю" БДВ 1928 г., стар. 68—69)

таго. Задачы будаўніцтва беларускай *пролетарскай* культуры вылучаюць як адну з актуальнейшых задач, задачу *актыўнага* непасрэднага ўдзелу пролетарыяту ў гэтым будаўніцтве. Гэта зусім зразумела. Але зразумела й тое, што сапраўдным кіраўніком культурнага будаўніцтва пролетарыят будзе тады, калі ён дасканала будзе знаёмы з усёй папярэдняй беларускай культурай. Адсюль задача ва ўпор, рашуча, па большавіцкі паставіць справу азнаямленьня ўсіх працоўных у першую чаргу рабочых, з беларускай культурай, прыцягненьне пролетараў да актыўнага ўдзелу ў гэтым будаўніцтве. Для вырашэньня гэтай задачы павінна быць мабілізавана ўся сыстэма культурна-масавай працы і у першую чаргу працы профсаюзаў.

II

Такімі двума асаблівасьцямі характарызуецца даны пэрыяд. З іх і выцякаюць тры асноўныя задачы, якія мы павінны паставіць для вырашэньня на бліжэйшы час.

Першай з іх, бязумоўна, павінна быць сканчэньне беларусізацыі апаратаў усіх устаноў і організацый. Вызначаныя для гэтага тэрміны, адсрочкі ды інш. даўно ўжо мінулі. Мінулі нават для такіх акруг як Гомельшчына, што нядаўна далучаны да БССР. Але калі праслчыць за нашымі газэтамі дзе ня так ужо багата зварочвалася ўвагі гэтаму пытанню, нават за апошнія 2-3 месяцы, дык пабачым, што яшчэ ня ўсюды выконваецца дырэктыва партыі і ўлады аб беларусізацыі. Яшчэ ў гэтай справе часта мае месца альбо тупы бюрократызм, альбо, што яшчэ горш, наўмыснае ігнорыраваньне дырэктыў, пад рознымі так званымі „аб'ектыўнымі“ прычынамі, а па сутнасьці ўсе гэта зводзіцца да пасунага супраціўленьня політыцы партыі. Трэба справу паставіць так, каб невыкананьне плянаў беларусізацыі расцэнывалася як простае парушэньне дырэктыў партыі, наўмыснае лжывалічэньне цяжкасьцяў і без таго цяжкай справе ажыццяўленьня нацыянальнай політыкі. Тут трэба даць каму сьлед па руках і справу скончыць як сьлед і ў тэрмін.

Сканчэньне пераводу ўстаноў на беларускую мову павінна быць звязаным з задачай пачэпшаньня *якасьці* беларусізацыі. Што тут небяспечна, даводзіць ня прыходзіцца. Усе гэтыя „скляпеньні бюджэту“, „абрабаваньне коняй“, „крыніцы ад дзвярэй“, „Астраханскія вуроки“ і сотні ім падобных, што фігуруюць у нашым дзелаводстве, газэтах яшчэ і сёньня, выразна пра гэта сьведчыць. Яны сьведчаць яшчэ і пра тое, што вялікарускі шовініст, што прысьмірэў пакуль што, сям там у апарце проста ні проста здэкеуецца наўмысьле над беларускай мовай, бо ідыётам, круілым ідыётам трэба ня быць, каб дупкаць такія памылкі. І ня проста тупым бязгледзьдзем нясе часта ад гэтых памылак. Стары царскі чыноунічы апарат і з расейскай мовы змог утварыць спэцыфічна-канцэлярыскі сурогат, недаступны для разуменьня амаль больш нікога, акрамя гэтага-ж чыноуніцтва. Небяспэкі ўтварэньня спэцыфічна-канцэлярыскай беларускай мовы, недаступнага разуменьню шырокіх колаў працоўных ні у якім разе нельга недаацэньваць. І з гэтай небяспэкай патрэбна павесіць рашучую барацьбу.

Вырашэньне нацыянальнага пытаньня у БССР, акрамя шэрагу іншых цяжкасьцяў, ускладняецца яшчэ і тым, што тут з прычыны гістарычна склаўшыхся ўмоў існуе пэўны разрыў паміж горадам і вёскай. У той час калі вёска мае большасьць беларускага насельніцтва, горад як у агуле, так і ў сваёй рабочай частцы складаецца з іншых нацыянальнасьцяў. Тая-ж частка беларусаў рабочых усёй

папярэдняй палітыкай царызму даволі значна зрусіфікавана. Прыкладам могуць быць, ну хача-б рабочыя чыгуначнікі, дзе русіфікатарская палітыка заставіла настолькі моцны след, што правядзеньне беларусізацыі там яшчэ і цяпер сустракаецца з значнымі цяжкасцямі. Паміж тым на пролетарыяі Беларусі ускладзена вельмі адказная задача кіраўніцтва сялянствам у справе перабудовы на аграмаджаных сацыялістычных падставах усёй вёскі, і вось намячаецца небяспека некааторага разрыву паміж горадам і вёскай, што значна больш цяжкай робіць задачу пролетарскага кіраўніцтва. Гэты разрыв тым болей небяспечны ў цядэрашні момант абгостранага клясавога змаганьня. Сутнасьць-жа гэтага разрыву ў тым, што беларус-селянін, які захаввае сваю мову нават у гады нацыянальнага панскага альбо царскага ўціску, цяпер атрымаў неабмежаваныя магчымасці для свайго культурнага разьвіцьця, а разам з тым разьвіцьця і замацаваньня сваёй мовы, што стала мовай дзяржаўнай. Ужо неўзабаве ў актыўнае будаўніцтва ўступіць новае пакаленьне, якое прайшло савецкую беларускую школу, выхавана на беларускай культуры. А ў гэты час пролетарскі горад і рабочая свая маса астаецца ў справе беларусізацыі, справе аўладаньня беларускай мовай, беларускай культурай. Гэта сурьезная справа, што беларускі кутак у гэтай справе пачынае прымяняць тактыку, пакуль што можа і ў завуляванай форме, утварэньня адзінага нацыянальнага беларускага фронту. Усе гэта вымагае рашучай пастапоўкі пытаньня аб глыбокай і сталай рабоце па беларусізацыі сярод рабочай клясы, бо гэта адзіны спосаб памяншэньня ахарактарызацыі вышэй разрыву, спосаб аслабленьня кулацкіх пазыцыяў у вёсцы. Пакуль што на гэтым участку працы ня ўсё добра. Беларусізацыя з большага парадная. Сталай, упартай працы тут не вядзецца. Задача ў тым, што «іхраз трэба стаць пытаньнем аб тым, каб беларусізацыя была ня модай, не надворна-паказаным бокам, ня шнільдай, *трэба, каб яна ўвайшла ў быт, у культуру*». (Кнорын «За культурную рэвалюцыю» ст. 73). Інакш ні беларусізацыя апаратаў (часта толькі праз машыністак), ні падвортні паказаны бок не вырашаюць справы. *Пакуль ня будзе беларусізацыя ўся праца саюжных культурна асьветных устаноў, уся рабочая кляса, датуль нельга лічыць зробленую працу замацаванай, датуль будзе небяспека рэцыдываў, датуль пытаньне беларусізацыі павінна стаяць адным з першых у парадку нашай работы.* Жорсткай барацьбой з усімі праявамі беларускага шовінізму і нацыяналізму, як аброі клясавата ворага, рашучым наступленьнем у справе беларусізацыі, пераходам усёй работы на правядзеньню яе на вышэйшую ступень ахарактарызуецца даны перыяд. «Цяпер трэба, каб беларусізацыя уваходзіла ў быт, у культуру»... Перад намі усімі, перад нашай партыяй, профсаюзам і савецкай уладай, перад усімі культурнымі працаўнікамі тут стаяць самыя шырокія задачы. Трэба гэтыя задачы вырашыць на тэставому, як арганізатарам і практыкам вялікай Кастрычнікавай Рэвалюцыі. Бо «няма ў сьвеце такой цяжкадэлі, якую ня мог-бы ўзяць бальшавік-рабочы» (Сталін).

НА МЯСЦОХ

Н. Клябанаў і Міхайлаў.

Аб чым гавораць вынікі праверкі ходу соцыялістычнага спаборніцтва па Гомель- скай акрузе.

(Па матар'ялах абсьледваньня АК і АПБ на 25.VI.29 г.).

Спаборніцтва між заводамі, раёнамі, цэхамі, майстэрнямі і асобнымі рабочымі павінна быць прадметам стараннай арганізацыі і уважлівага вывучэньня з боку профсаюзаў і гаспадарчых органаў.

(З адозвы XVI партконференцыі).

З часу пачатку разгортваньня соцыялістычнага спаборніцтва на прадпрыемствах Гомельшчыны прайшло ўжо досыць многа часу, што дазваляе зрабіць некаторыя папярэднія вывады як па пытаньнях абавязацельстваў, прынятых дагавораў, так і па пытаньнях арганізацыі і вывучэньня гэтай працы з боку профэсыянальных і гаспадарчых арганізацый.

З другога боку мы маем закончанае першае паўгодзьдзе гаспадарчага пляну прамысловасьці, вынікі якога абавязваюць нас на канкрэтных фактах асобных прадпрыемстваў завастрыць увагу як профэсыянальных, так і гаспадарчых арганізацый, а таксама ўвагу рабочых мас для таго, каб зрабіць тое, што было прапушчана, для ўзмацненьня змаганьня на тых адсталых вучастках працы, якія могуць парушыць выкананьне вызначаных плянаў.

Падрыхтоўчая праца і папулярызацыя задач спаборніцтва ў масах.

Пачаткам спаборніцтва па акрузе трэба лічыць другую палову сакавіка—зварот АК ЛКСМ, АК, АВК і АПБ. Ужо ў першых чыслах красавіка па больш буйных прадпрыемствах пачалі адбывацца мітынгі і сходы, гутаркі з рабочымі ў цэхах падчас перапынкіў на абед. На фабрыках „Днепр“, „Герой Працы“ былі выдадзены спецыяльныя адозвы ад імя мясцовых партыйных і профарганізацый, якія былі пашыраны сярод рабочых. На правядзеньнях у гэты час канфэрэнцыях, як на фабрыцы „Днепр“ і „Х Кастрычнік“, фанерным заводзе, сьвязе харчаўнікоў, Акрэзьдзе АПБ, былі прыняты адозвы да ўсіх рабочых і работніц па пытаньню аб соцыялістычным спаборніцтве.

У выніку паказаных мерапрыемстваў можна лічыць, што асноўныя масы рабочых усвоілі значэньне соцыялістычнага спаборніцтва і працягваюць вялікую зацікаўленасьць. Разам з тым, на асобных прадпрыемствах, напрыклад, „Пролетар“, фабрыка „Труд“ і іншых дробных прадпрыемствах растлумачальная праца праведзена слаба. Так, напрыклад, на заводзе „Пролетар“ для гэтага былі скарыстаны 30-хвілінны перапынак на абед, або на заводзе „Труд“ на агульным сходзе рабочых, дзе абгаварвалася пытаньне аб спаборніцтве, адначасова

стаялі пытанні: 1) справязка ЦРК, 2) выбары уважанага, 3) справязка аб выкананні прапаноў напярэдніх сходаў; 4) рознае з чаго відно, што дэлавой прапрацоўкі ня магло быць і пытаньне фактычна былі зьведзены на нішто.

Значна слабей усвоена значэньне сацыялістычнага спаборніцтва паасобнымі групамі рабочых, і, галоўным чынам, вясковай часткай як тых, якія знаходзяцца на прадпрыемствах „Везувій“, „Днепр“, так і на сезонных працах. Гэтыя групы рабочых і работніц пры гутарках з імі выявілі незразуменьне сутнасьці правадзімых мерапрыемстваў і гэта, галоўным чынам, тлумачыцца тым, што ў растлумачальнай працы быў агульны падход да ўсіх рабочых.

Усё гэта гаворыць за тое, што, ня глядзячы на праведзеную растлумачальную працу, уся рабочая маса і, галоўным чынам, новыя кадры і да гэтага часу ня усвоілі сутнасьці спаборніцтва, з чаго вынікае, што папулярнасьць працы трэба ня спыняць, накіроўваючы яе на растлумачэньне сутнасьці спаборніцтва сярод паасобных груп рабочых і работніц, мобілізуючы іх увагу на кола задач, выплываючых з 5-х гадовага пляну народнай гаспадаркі.

Настроі рабочых мас і іх адносіны да спаборніцтва.

Прыведзеныя намі даныя, як вынікі ходу спаборніцтва па частцы прадукцыйнасьці працы, зьніжэньне сабекошту працулаў, павялічэньне выработкі прадукцыі гавораць за тое, што рабочыя масы да пытаньня спаборніцтва адносяцца з усёй сур'ёзнасьцю і праяўляюць найвялікшую ініцыятыву і энтузіязм.

Побач з гэтым мы маем факты, калі з боку паасобных рабочых на заводзе „Пролетар“ і „Інтэрнацыянал“ мелі месца рэзаворы аб тым, што ў выніку павялічэньня прадукцыйнасьці працы будзе зьніжэньне расцэнак, таму ня трэба гнацца за павялічэньнем выработкі, ці на шчацінай фабрыцы з боку некаторых рабочых мелі месца такія разважаньня: „добраахвотна павялічэньне норм не зьяўляецца добраахвотным у поўным сэнсе слова, а павялічыць іх прышлося, быццам, добраахвотна, таму што іх усё роўна павялічвалі б прымусовым парадкам. Мы былі дуракамі, павялічваючы прадукцыйнасьць працы, не павялічвалі б прадукцыйнасьць працы, у нас-бы ня зьменшалі расцэнкі“.

Аналёгічныя зьявішчы мелі месца і ў шэрагу іншых прадпрыемстваў.

Трэба адзначыць, што ў большасьці гэтыя зьявы ідуць ад адсталых груп рабочых і работніц і з другога боку, ня было належнага кіравніцтва і быў дапушчаны ператбіт у справе ініцыятывы па зьніжэньню расцэнак („Двигатель“).

З боку партыйных і грамадзкіх арганізацый, няма адпаведнага рэагаваньня на гэтыя моманты.

Адсюль задача — скарыстоўваючы ініцыятыву рабочых і правільна яе накіроўваючы, трэба адначасна ўзмацніць змаганьне з правамі нездаровых настрояў, шляхам растлумачэньня, кіравніцтва працай і катэгарычнай забароны бюрократычнай рэглямэнтацыі згары.

Арганізацыйныя формы і мэтады спаборніцтва.

Асноўнай формай правядзеньня спаборніцтва ў нашай акрузе зьявіліся сацыялістычныя дагавары, якія заключаны былі ўсімі прадпрыемствамі, уступіўшымі ў спаборніцтва, пры чым гэтыя дагавары заключаліся як унутра прадпрыемства, між цэхамі („Днепр“, Ілалесдрук,

шчацінная фабрыка), так з іншымі прадпрыемствамі акругі, іншых гарадоў, падшэфнымі вайсковымі часткамі і вёскамі.

Па шэрагу прадпрыемстваў арганізаваны ўдарныя (узорныя) брыгады моладзі, у якія ўключаюцца і дарослыя рабочыя.

Па ініцыятыве саміх рабочых па шэрагу прадпрыемстваў зніжаны расцэнкі, напрыклад, Палесдрук, шчацінай і швэйнай фабрыках 4%, чыгунцы 3-і вучастак цягі—група рабочых па выкліку рабочых экапажнай групы, якая знізіла расцэнкі на 5%—знізіла на 7%; на заводзе „Х Кастрычнік“ група рабочых па загатоўцы экспартных скрынь, пераканаўшыся на факце у высокіх расцэнках на сваёй працы, падала заяву аб зніжэнні расцэнкі на 7%, абяцаючы ўзяць за кошт гэтага прадукцыйнасьць працы. Аналягічны выпадак мы маем на заводзе „Пролетар“. Сярод рабочых на будавальных работах практыкавалася вывешванне дошак з адзнакай руху выработкі, дэманстрацыя якасці працы з паказаннем па чыёй віне і г. д.

Асноўнымі недахопамі ў гэтай часці зьяўляецца слабая папулярнасць сярод рабочых і ўдзел іх у заключэнні дагавароў і выклікаў, так, напрыклад, 3-й вучастак цягі Заходніх чыгунак, атрымаўшы адказ Жлобіна, не давёў да ведама рабочых і маса аб гэтым ня ведае. Назіраецца зацяжка, а часам нават больш месяца („Днепр“), дзе дагавор заключаўся больш 3-х месяцаў.

Як добры вопыт, трэба адзначыць вылучэнне на шчацінай фабрыцы „лягучых“ брыгад, для праверкі прынятых на сябе абавязацельстваў па дагаворах і перыядычнай справаздачнасці аб ходзе спаборніцтва па заводах „Днепр“, „Герой Працы“ і Палесдруку.

На шэрагу прадпрыемстваў вакол узорных брыгад не ствараецца грамадзкая думка. Зусім слаба разгортваецца спаборніцтва ўнутры прадпрыемстваў, так паміж варштатам, брыгадамі, досыць часта заключэнне дагавароў трымае парадны характар.

Замацаваўшы існуючыя формы, неабходна цэнтр цяжару перанесці ў цэх, на варштаты з тым, каб у справу спаборніцтва былі ўцягнуты ўсе рабочыя.

Кіраўніцтва партыйных і профорганізацый.

Партыйныя арганізацыі, галоўным чынам гарадзкія райкомы, калектывы і ячэйкі—калі ў першы час абмяжоўваліся абгаварэннем і зацвярджэннем плянаў і мерапрыемстваў, вызначаных комсамольскімі арганізацыямі, за тым узмацнілі штодзённае кіраўніцтва, даючы аднаведны кірунак спаборніцтву. Добрускі райком з першага дня спаборніцтва распрацаваў канкрэтныя мерапрыемствы, там жа паасобна ячэйкі распрацавалі такія-ж пляны. Горрайком склікаў гарадскую нараду профэсыйнальных, гаспадарчых і парт-працаўнікоў. Партколектыў заводу „Двигатель Революции“ гэтае пытанне паставіў на нарадзе партарганізатараў з партчасткай „ударных“ груп. Амаль усе горрайкомы Добруша ўжо правялі праверку ходу спаборніцтва.

Аднак, трэба адзначыць, што амаль ва ўсіх прадпрыемствах сацыялістычнае спаборніцтва ня стала цэнтральным зьвязном у сваёй працы. Вельмі мала займаюцца гэтым пытаннем (ад выпадка да выпадка), абмяжоўваюцца агульнымі устаноўкамі. Так, напрыклад бюро ячэйкі фабрыкі „Труд“ пасля абмеркавання гэтага пытання выносіць рэзолюцыю: „партактыву прыняць актыўны ўдзел у правядзенні сацыялістычнага спаборніцтва“.

Ячэйка шчацінай фабрыкі за ўвесь час спаборніцтва толькі адзін раз абгаварвала гэтыя пытанні на пасяджэнні бюро партячэйкі.

Цэхавыя ячэйкі заводаў „Днепр“ і „Х Кастрычнік“ абмяжоуваліся устаноўкамі і у штодзённай прэцы не правяраюць выканання далейшых імі-ж дырэктыв.

У шэрагу прадпрыемстваў мы маем дрэнныя адносіны камуністэх да спаборніцтва. Так, на Добрускай фабрыцы паасобныя члены парты замест таго, каб быць ініцыялянтамі ў гэтай справе, выступалі супроць узняцця прадукцыйнасьці праца. На бровары ў Нова-Беліцы камуністы Каганюскі і Фрыдлянцэр выступалі супроць арганізаванай узорнай брыгады з мотывам, „што гэта пірушкае пролетарскую солідарнасьць“. На шчэцінскай фабрыцы з боку паасобных камуністэх былі заявы, што солідарнасьць спаборніцтва праводзіцца на вагніі скуры і іншыя падобныя заявы. Ячэйкі ў гэтых выпадках сваячасова і як трэба не рэагавалі.

Слабы падрыхтаваны да спаборніцтва актывісты профактыў. На некаторых прадпрыемствах члены праўленняў саюзу, фабкомаў мала арыентуюцца ў пытаннях спаборніцтва і досыць часта шэраговыя рабочыя ў гэтым пытаньні ідуць наперадзе актыву. На заводзе „Пролетар“ да апошняга часу фабком у спаборніцтве амаль ніякага ўдзелу ня прымаў.

Вытворчыя камісіі і нарады не перабудаваліся.

Адным з галоўных недахопаў зьяўляецца тое, што вытворчыя камісіі і нарады, якія павінны зьяўляцца асноўнымі кіраўнікамі спаборніцтва, да гэтага часу не прыстасавалі сваю працу да задач спаборніцтва. Гэта сьведчыць усё таварышы, якія прымалі удзел у абсьледваньні прадпрыемстваў. На 3-м вучастку цягі нават у вылучаным штабе па спаборніцтве (між іншым ён быў вылучан пры габілёўцы начальніка вучастку) не ўвайшоў прадстаўнік вытворчай камісіі і да гэтага часу вытворчыя камісіі і нарады пытаньнем спаборніцтва не займаліся. Такое-ж становішча на заводзе „Днепр“ і „Х Кастрычнік“. Да гэтага часу гэтым пытаньнем яшчэ займаюцца вылучаныя ў іх тройкі па спаборніцтве. У Добрушы на цэхавых вытворчых нарадах пытаньні спаборніцтва ня ставіліся, ня гледзячы на тое, што яны не адзін раз ставіліся на цэхавых агульных сходах.

Уся праца па спаборніцтве ня ўвязваецца з праведзеным вглядам вытворчых нарад. Шэраг рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў, якія праводзіцца, праходзяць без удзелу ў іх рабочых і без абаварэньня на вытворчых нарадах. Так, напрыклад, на фабрыцы „Везуві“, у макальным аддзяленьні апаратным парадкам была праведзена рацыяналізацыя макавынага аддзяленьня. Вытворчыя камісіі ня ужываюць патрэбныя меры да правядзеньня ў жыццё арыянтных прапаноў і не інфармуюць рабочых аб ступені выкананьня.

Трэба адзначыць, што ВКК, для якіх поле дзейнасьці магло-б зараз яшчэ больш узмацніцца, амаль зусім не прыцягваюць жыцця. У шэрагу прадпрыемстваў штабы і тройкі яшчэ існуюць і у профработнікау ёсьць сумневыя наконт іх роспуску і узяцця ўсяго кіраваньня проф-арганізацыяй праз вытворчыя нарады. Гэта сьведчыць аб тым, што многія разумеюць яшчэ гэтую працу, як чарговую кампанію.

Комсамольскія ячэйкі адыйшлі крыху ў бок.

Як і па ўсяму Саюзу і ў нашай акрузе ініцыятарамі ў соцыялістычным спаборніцтве быў комсамол. На ініцыятыве комсамольскіх райкомаў і ячэек рабочая маса ўступіла ў спаборніцтва. З комсамольцаў былі арганізаваны узорныя брыгады, групы і г. д. Яны, безумоўна,

вельмі многа далі. Пераход саборніцтва ў рукі прафганізацыі не азначае, што комсамол павінен адыйсці ў бок, а ён павінен быў прадаўжаць замацоўваць дасягненні і быць пастаянным актыўным удзельнікам. На справе мы маем некаторае паслабленне. У шэрагу прадпрыемстваў комсамольскія ячэйкі адыйшлі ў бок—мы сваю справу зрабілі. „Увага з боку комсамольскіх ячэек паслабла. З боку пасобных партгачэек таксама праяўляюцца ненормальныя адносіны. Так, напрыклад, на заводзе „Двигатель Революции“ некаторыя партыйцы лічылі, што выклікаць на саборніцтва дарослых рабочых павінны толькі дарослыя рабочыя“. Партгачэйкі не ўцягваюць комсамольскія ячэйкі ў гэтую працу, досыць часта ігноруючы іх. Гэта павінна быць безадкладна ўхілена.

Гаспадарчыя арганізацыі не перабудавалі сваёй працы.

Ужо першыя вынікі разгортвання сацыялістычнага саборніцтва паказваюць, што гаспадарчыя арганізацыі не перабудавалі свае пляны да тэй інтэнсіўнасці працы і ўзмацнення тэмпу работы, які выяўлены пад час саборніцтва. Рабочыя характэрызуюць гэтае становішча наступным чынам: „мы уздымаем прадукцыйнасць працы, выконваем узятая на сябе абавязальства, а з боку гаспадарчых арганізацый ня ужываюцца меры да стварэння патрэбных умоў для нормальнага разгортвання саборніцтва“. Гэта зусім слушныя заявы. Усюды ў выніку павялічэння выработкі з'яўжаецца няувязка ў працы паміж цэхамі. На заводзе „Пролетар“ заводакіраўніцтва прызначала рабочым сьлясарнаму цэху зрабіць больш павольны тэмп сваёй працы, бо другі цэх не спраўляецца.

На Добрускай фабрыцы пасля павялічэння хуткасці самачэрнак (палярова-дзелальных машын) сярэдняя сутачная выработка іх павялічылася на 50 %. У сувязі з гэтым трэба было прыстасаваньне іншых аддзелаў да павялічэння іх многа выработкі самачэрнак. Гэтага справай не заняліся і ў выніку стварыліся залежы ў колькасці 600 тон паперы на суму 275 000 р. Гэта пры наяўнасці паляровага тольду і пры неабходнасці мобілізацыі ўнутраных рэсурсаў прамысловасці.

На лесазавадзе „Соцызм“ адсутнічалі ўвязкі паміж цэхамі, што прыводзіць да затрымак у вытворчасці. Тое самае мы маем і на запалкавай фабрыцы „Х Кастрычнік“. Амаль на ўсіх прадпрыемствах адсутнічаюць канкрэтныя пляны рацыяналізацыйскіх мерапрыемстваў. У шэрагу мясцоў павялічыліся прастоі па тэхнічных прычынах. Гэтае становішча становіцца небяспечным зьявішчам і калі ня ухільце ўсе гэтыя недахопы, яны могуць прывесці да больш адмоўных вынікаў.

Як зусім недаўмысальнае зьявішча, трэба адзначыць, што досыць часта гаспадарнікі ня толькі ня ужываюць меры да наапраўленьня ініцыятывы, але досыць часта аказваюць процідзеянне. Характэрным гут зьяўляюцца наступныя факты: на фабрыках „Днепр“ і „Везувій“ гаспадарнікі давалі да ведама мас аб немагчымасці выканання вытворчых праграм. На фабрыцы „Днепр“ гаспадарнікі пры падтрыманьні вытворчай камісіі прапанавалі замацаваць існуючую зараз у зьземным аддзяленьні норму выработкі, якая на 30% зьяўляецца ніжэй, чымся ў ськавіку і красавіку. Рабочыя самі ў гэтых выпадках павінны былі адхіляць такія ўстаноўкі. Гэта сьведчыць аб разбегцы паміж энтузіязмам і ініцыятывай рабочых мас і прыстасаваньнем працы з боку гаспадарчых органаў.

Інжынерна-тэхнічныя сілы ў працу ня ўцягнуты.

Інжынерна-тэхнічныя сілы да гэтага часу яшчэ не ўцягнуты ў актыўны ўдзел у сацыялістычнаму спаборніцтву. На Добрускай фабрыцы быў праведзены вечар спаткання рабочых з інжынерна-тэхнічным персоналам, але гэта таксама яшчэ ня дало практычных вынікаў працы. Галоўнае заключаецца ў тым, што інжынерна-тэхнічныя сілы узялі на сябе яшчэ дадатковае абавязанцельства ў справе праяўлення ініцыятывы.

Сацыялістычнае спаборніцтва ня стала цэнтрам у нашай культурна-масавай працы.

Посля перахода сацыялістычнага будаўніцтва залежаць і ад таго, наколькі пытаньне спаборніцтва, вытворчага выхавання стануць цэнтрам ва ўсёй правадзімай намі культмасавай працы. Усе нашы культурна-асветныя арганізацыі, галоўным чынам, рабочыя клубы, павінны дапамагчы рабочаму стаць актыўным свядомым удзельнікам сацыялістычнага спаборніцтва.

У гэтых адносінах менш за ўсё зрабілі нашыя клубы, куткі, інтэрнаты, зусім слаба і ў некаторых мясцох („Везуві“, „Дзень“) зусім не адбываюць у сваёй працы пытаньня вытворчасці. Абмежаваньне праведзенымі сходамі ў парадку мітынгу і гутарак ня будучь менш адназначных вынікаў, калі гэта ня будзе замацавана ў штодзённай культурна-масавай працы. Трэба атэмаць, як добры прыклад, Добрускую фабрыку, якая працу клуба прыстасавала да умоў спаборніцтва, шляхам правядзеньня вечароў, прысьвечаных сацыялістычнаму спаборніцтву, вывешчваньня плакатаў і плакатаў сваёй вытворчасці, правядзеньня вечароў сустрэчы з інжынерна-тэхнічным персоналам, настаноўкай у клубах дакладаў на вытворчыя тэмы і г. д.

Савецкія ўстановы абмежаваліся „агульнай устаноўкай“.

У справе сацыялістычнага спаборніцтва не малое поле дзейнасьці сьць і ў працы савецкіх устаноў. Змагаючыся за ўзмаценьне працоўнай дысцыпліны, раньня адзіцыя і арату, дачыныя абыходны з павелічваньнямі, хуткасьць і гібкасць працы апарату павінны былі стаць асноўным стрыжнем у спаборніцтве установах. Аднак, профарганы і партарганы савецкіх устаноў да гэтага часу далей слоў, агульных устаноў і вынікаў не дачыны. Старшыня Рэчыцкага мясцоваму працаўладарства на пытаньне, што вам зроблена ў гэтых адносінах? адказаў: „мы дадлі агульную ўстаноўку“. Пасобныя ўстановы спрабуюць разгарнуць спаборніцтва абжэнікамі згары.

Колгасы, саўгасы і вёска яшчэ не раскачаліся.

За выключэньнем пасобных саўгасаў і колгасаў мала зроблена ў справе ўцягненьня у спаборніцтва ўсяго сацыялістычнага сэктару вёскі і менш за ўсё спаборніцтва ў бядняцкіх, сярэдняцкіх гаспадарках. Расійскія камітэты партыі і вясковыя партыячэйкі да гэтага часу не прыступілі да канкрэтнай прапрацоўкі гэтага пытаньня і выкананьня партдырэктыў аб разгортваньні спаборніцтва ў вёсцы. Зусім гэтай справай не зьямаюцца профсаюзыныя арганізацыі і шэфствуючыя прадпрыемствы гораду.

Практыка правядзеньня спаборніцтва ў некаторых саўгасах дала станоўчыя вынікі. Г. к. саўгас „Родні“, Буда-Кашэлеўская раёну, па

выкліку саўгаса „Пірэвічы“, Бабруйскай акругі, пашырыў плошчу яравога кліну на 3⁴ гектараў, вытворчасць працы на аднаго рабочага ўзьялася з 0,99 гектараў да 0,34 гектараў. Зусім зжыты працулы. Саўгас „Уравічы“ пашырыў яравы клін за кошт цаліны—раскарчоўка на 6,5 гектара, выкарчаваны лугавыя ўзгодзьдзі 11 гектараў. Прадукцыйнасьць працы павялічылася. Слаба праводзіцца растлумачэньне спаборніцтва сярод рабочых саўгасаў і амаль зусім адсутнічае растлумачальная праца ў весках на бядняцка-сераднякіх сходах. Нічога ня зроблена ў гэтых раёнах па колгасах.

У весцы, такім чынам, гэтую справу трэба яшчэ разварушыць.

Друк і насыценгазэты ў спаборніцтве.

Трэба адзначыць, што ў большасці прадпрыемстваў насыценныя і друкаваныя газэты адыгралі вялікую ролю у прыцягненьні ўвагі рабочых мас і асьвятленьні станюўчых і адмоўных момантаў. На заводзе „Пролетар“, „Днепр“, „Голас Швэйніка“, газэта Палесдруку цалком прысьвечана соцыялістычнаму спаборніцтву. На шчаціннай фабрыцы за поўгода было выдадзена 7 лістовак, спецыяльна прысьвечаных соцыялістычнаму спаборніцтву і 3 насыценных газэты. „Палеская Прауда“ пытаньнем спаборніцтва звяртала досыць увагі; выдаюцца некалькі раз на тыдзень цэлыя старонкі. Аднак, на некаторых прадпрыемствах насыценгазэты маўчаць і не адбіваюць гэтае пытаньне.

Першыя вынікі спаборніцтва ў лічбах і фактах.

Узьятая актыўнасьць рабочых мас у соцыялістычным спаборніцтве, ня гледзячы на шэраг буйных педыхопаў, аказала свой уплыў на ўзьянцце прадукцыйнасьці працы, палепшаньне працоўнай дысцыпліны і зьніжэньне сабекошту. Прывядзем некаторыя даныя.

Узьянцце прадукцыйнасьці працы і павялічэньне выработкі прадукцыі на Добрускай фабрыцы выражаецца ў павялічэньні выработкі ў суткі з 37 да 45 тон у сярэднім у суткі. Вытворчасць працы узьялася на 3,21%; на лесазаводзе „Соцыялізм“ на 5,93%; на бровары Нова-Беліца на 20%; на заводзе „Чырвоны Хэмік—31%; на фабрыцы „Труд“ у сакавіку выканана вытворчая праграма на 100%; на шчаціннай фабрыцы прадукцыйнасьць працы на 10%; на фабрыцы „Чырвоны Кастрычнік“ у сакавіку на аднаго чалавека выработка дасягала 16,8 кідаграм, а у красавіку—20,4 кілаграма. На швэйнай фабрыцы рост прадукцыйнасьці па выработцы сюртукоў на 41%, штаноў—25%. Адстаюць у гэтых адносінах фабрыкі запалак.

Зьніжэньне сабекошту. У гэтай частцы ёсьць таксама некаторае дасягненьне. Так, напрыклад, на фабрыцы „Труд“ сабекошт зьніжан у красавіку на 9%, а ў маі масяцы на 11%, зьніжэньне, галоўным чынам, адбывалася за кошт рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў. На фабрыцы „Прасьвет“ на 5,92%, на Добрускай фабрыцы—6,80%, лесазаводзе „Соцыялізм“ на 5,46%. На заводзе „Двигатель Революции“—2,6%, фабрыцы запалак „Кастрычнік“ 11,4% (замест прадугледжаных прамфінпланам 17,53%), лесазаводзе „Коліруд“ 6%, у агульнай суме эканомія за першае паўгодзьдзе дае 330.474 руб.

Становішча працоўнай дысцыпліны.

Кожнае прадпрыемства, якое ўступіла ў соцыялістычнае спаборніцтва, узяло ня сябе „колектыўную адказнасьць перш за ўсе за ўзмацненьне працоўнай дысцыпліны“, за стварэньне соцыялістычнае куль-

турное прицы у вытворнасьці. Гэтым самым кожнае прадпрыемства абавязалася безадкладна ліквідаваць прагулы па няўважлівых прычынах, весці рашучую барацьбу з слязьненнямі, дачасным уходам, дарэчным хатэльнім, непадначаленьнем і ігнорваньнем указаньняў гаспадарчых органаў.

Даныя, якія сабраны намі па 21 найбольш буйных прадпрыемствах па пытаньнях аб прагулах паказваюць, што фактычнае выкананьне гэтага абавязальства наступнае. Пры агульным зьніжэньні прагулаў у параўнаньні з 1928 г., якія у першым квартале 1929 г. складалі 2207 рабочых дзён, або 0,39%, а за красавік месяц 449 дзён, ці 0,20%, пры чым на асобных прадпрыемствах прагулы па няўважлівых прычынах маюць нават некаторы рост, напрыклад, завод „Колтуд“ да 1928 г. прагулы складалі 0,40%, а за першы квартал 1929 г. 0,43%, завод імя Томскага—0,16%, 0,24%, фабрыка „Труд“ 0,31%, 0,32%, шчацінная фабрыка—0,23, 0,44%, Палесдрук—0,44%, 0,59%, і г. д.

Калі ўзяць даныя аб прагулах за красавік месяц і супаставіць іх з першым кварталам 1929 г., то мы атрымаем стабільнасьць прагулаў на фабрыцы „Дзюпр“ 0,38% і заводу „Чырвоны Хэмак“ 0,1%, фабрыцы цукерак 0,01% і павялічэньне на шчацінявай фабрыцы—0,44% да 0,69%.

З гэтага трэба зрабіць вывад, што абавязальства безадкладнага рашучага зьнішчэньня прагулаў па няўважлівых прычынах намі яшчэ ня выканана, хоць у параўнаньні з мінулымі годамі, дзе гэтыя прагулы складалі 0,5%, мы маем рашучы зрух у бок узмацненьня працоўнай дысцыпліны.

Трэба прызнаць, што вынады слязьнення на працу ці дачасных уходаў, а таксама хатэлія без патраб па вытворнасьці у сучасны момант сацітуюць рэдкае выключэньне, якое падпадае жорсткаму прасьледваньню з боку саміх рабочых.

Многія месца па шэрагу прадпрыемстваў пераглядаюць правы ўнуранага распарадку у бок зьнішчэньня ўзаконеных 10 ці 15 хвілін спазьненьня зьяўляюцца ледзь і доўгам сьведомых адносін да працы на прадпрыемстве. Трэба думаць, што гэтыя адносіны да працоўнай дысцыпліны суадзюць яшчэ больш змацаваныя у другім паўгодзьдзі бюджэтнага году, канчаткова зьнішчыўшы ўсе адмоўныя факты.

Пры значным зьмяншэньні прагулаў па няўважлівых прычынах, мы адначасова маем нязначнае павялічэньне прагулаў наогул. Так, напрыклад, з 13% ці 275 632 рабочых дзён у 1928 г. да 9,1% ці 52 571 раб. дзён у першым квартале 1929 г. і 7,8% ці 17 131 рабочых дзён у красавіку бягучага году. Гэта сьведчыць аб тым, што гэтым вучасткам гаспадарчых органаў не займаліся. Профорганы і рабочыя не вывучалі прычын такога вялікага проціту працы рабочага часу, не сталізвалі прычыны гэтага зьявішча. Вытворчыя камітэі і вытворчыя парадкі разам з гаспадарчымі органамі павінны цвёрда і ясна пачаць прычыны гэтых прагулаў з тым, каб іх максымальна скараціць.

Такое становішча, калі мы знаходзімся досыць даўгі перыяд без тэхнічнай інспэкцыі, трэба прызнаць у вялікай ступені ненормальным. Фактычнае становішча тэхнікі небясьпечнасьці на прадпрыемствах ні ў якім выпадку не дазваляе нам заставацца надалей у такім становішчы. Інспэкцыя працы павінна ў сьмі кароткі тэрмін пакладнаці вывучэньнем становішча тэхнікі небясьпечнасьці на прадпрыемствах, бо па недыходах, якія адносяцца да прычын пагубленьня гэтых абавязальстваў, прагулы досыць частыя.

У аднолькавай ступені і санітарная інспэкцыя павінна больш рану-ча ажыццяўляць свае мерапрыемствы, бо па шэрагу прадпрыемстваў і да гэтага часу няма элементарна-неабходнага.

Паміма гэтых афіцыйных прагулаў, трэба катэгарычна настаіваць перад гаспадарчымі органамі аб фіксацыі прагулаў па прычынах прастою як прадпрыемстваў, так раўна і цэхаў ці паасобных рабочых.

Гэтыя прагулы, ня гледзячы на шматлікія паказаньні, ня ўлічваюцца гаспадарчымі органамі, хоць яны складаюць таксама вялікі процант і патрэбна стараннае вывучэньне для іх папярэджаньня.

Завастрыць увагу на недахопах.

Аднак, трэба адзначыць і асабліва завастрыць увагу ўсіх організацый на тое, што партыйныя дырэктывы ў адносінах 7% зьніжэньня сабекошту паасобных прадпрыемствах ня выкананы, а ў сярэднім па акрузе за першае паўгодзьдзе 1928-29 гаспадарчага году мы маем зьмяншэньне толькі на 3,65%. У некаторых прадпрыемствах ёсьць нават некаторае павялічэньне сабекошту („Везуві“ на 0,94%, „Днепр“ на 0,42%). Асабліва патрэбна самую сур'езную увагу зьвярнуць на якасьць прадукцыі, так, на фабрыцы „Гэрой працы“ і швэйнікаў, фабрыцы „Труд“ і інш. з-за пагоні за колькасьцю значна пагоршылася якасьць прадукцыі.

На фабрыцы „Труд“ у выніку дрэннае якасьці прыйшлося пера-рабляць 140 пар абутку.

Ненормальным зьяўляецца тое, што ў большасьці прадпрыемстваў рост зарплат пераганяе рост вытворчасці, рост прадукцыйнасьці працы ці нязначна перавышае зарплату. Так, на фабрыцы „Гэрой Працы“ у першым паўгодзьдзі вытворчасць працы ўзрасла на 3,2%, зарплата на 9,3%. На заводзе „Адраджэньне“ прадукцыйнасьць узрасла на 1,1%, рост зарплат на 2,4%; на заводзе „Двигатель Революции“ у першым паўгодзьдзі 1928-29 г. прадукцыйнасьць працы перавысіла ўзровень прадукцыйнасьці за 27—28 г. на 8%, пры росьце зарплат на 11 процантаў.

Такім чынам, партыйныя і ўрадавыя дырэктывы ў адносінах росту зарплат і прадукцыйнасьці працы выконваюцца зусім слаба.

Некаторыя вывады.

Вакол спаборніцтва ўзрасла актыўнасьць рабочых мас, і вялікае імкненьне на выкананьне задач, якія стаяць перад краінай у галіне соцыялістычнага будаўніцтва. У адпаведнасьці з гэтым профсаюзы і гаспадарчыя організацыі не перабудаваліся і не прыстасавалі сваю працу да разгортваньня ініцыятывы ў соцыялістычным спаборніцтве. Партыйныя організацыі яшчэ ня ў поўнай меры падышлі да кіраўніцтва сыстэматычнага, камуністыя ў паасобку яшчэ не сталі пачынальнікамі спаборніцтва.

Пытаньні спаборніцтва ня сталі цэнтрам цяжару ва ўсёй права і змаі культурна-масавай працы.

Яшчэ няма канкрэтных мерапрыемстваў на замацаваньне першых вынікаў прыняцця ўсіх мер да ўхвалення маючых месца недахопаў.

На ўхваленне гэтых недахопаў павінна быць мобілізавана ўвага ўсіх організацый.

Сухараў.

Больш увагі вылучэнню.

У сучасны момант адбываецца вялікая перабудова шэрагаў партыі савецкага коопэрацыйнага, гаспадарчага і профсаюзнага апарату. Таму цяпер як ніколі востра стаць пытаньне аб вылучэньні стварэньні рэзэрву вылучэнцаў і праца з вылучэнцамі.

Між тым, рэзэрву вылучэнцаў амаль зусім няма. Таму ў сувязі з чысткай партыі і савецкага апарату сустракаюцца вялікія цяжкасьці пры замене вычышчаных. Ачыстка ўносіць цэлую рэволюцыю ў апарат. Вылучэньне новых працаўнікоў асабліва зьяўляецца цяжкім для нясконных організацый. Там пры падборы вылучэнцаў назіраецца некаторая тэндэнцыя вылучаць або няогуча больш здольных і падрыхтаваных. Мала ўлічваецца іх сацыяльнае становішча. Таму сярод вылучэнцаў значная прапастаўка служачых, заможных і нават кулацкіх элементаў.

Для гэтага часу вылучэньства па Ёдскаму раёну абмяжоўвалася пераважна партыйцамі і ў некаторым ступені комсамольцамі. І амаль зусім не праводзілася за кошт багатай ініцыятыўнасьці. Глумачыцца гэта тым, што нам слаба вылучаць беспартыйнага актыўнага; ён не знаходзіцца ў нас на вучоце, як рэзэрв для вылучэньня. Нядаўна былі праведзены перавыбары ўсіх організацый і мы не атрымалі вылучыць абноўлены актыў. У зьвязку з адсутнасьцю рэзэрву вылучэнцаў, вылучэньне адбываецца па меры патрэбы, пасьпеху. Таму бываюць няудачы. Некаторыя ячэйкі праяўляюць «месьнічаства», стаюцца прысунуць сваіх, а некаторыя пад выглядом вылучэньня старуюцца пазбавіцца ад нечужаданых для сябе таварышоў.

Вылучаным таварышам нядаўна ўмацаваньня па іх пасадах, куды іх паставілі ў складаных умовах напружанай працы і сацыялістычнаму будаўніцтву.

Заняцця сур'ёзным абучэньнем і нова вылучанага актыўнага ў умовах сельскага раёну амаль немагчыма. Калі хто з вылучаных і займаецца тэарэтычным вучобам, то вобмацкаў, сам самотужным спосабам выбірае шляхі і мэтады сваёй вучобы. Так, напрыклад, рабочы-вылучэнец дырэктар лесзаводу вывучае тэхнолёгію дрэва для спецыяльнаму падручніку без усякага кіраўніцтва з боку, раней даваў наасобныя тлумачэньні тэхнічны кіраўнік, але цяпер ён сядзіць у Допры. Другі рабочы, вылучаны старшынёй рабкопу, ня можа паехаць на акруговыя коопэрацыйныя курсы таму, што на гэты час ня было каму здаць справы коопэратыву.

Селянін-партыец тав. Саучанка, высунуты старшынёй сельска-гаспадарчай крэдытовай коопэрацыі, зусім ня вучыцца гэтай справе, таму ня мае практыкі, і, блючыся п'яваліцца, ня прымаецца часам і гават за выгудную опэрацыю. З беднотай мае сувязі, так ён зрабіў тры дэклады аб працы таварыства і з сходах беднаты, але ў ячэйцы дэклады яго ня ставіліся.

Пры адсутнасці адпаведных ведаў вылучэнец у першы час стараецца усё ахапіць адразу. Прымае на сябе многа непасрэдных операцыйных функцый, бо ня ўмее кіраваць сваімі падначаленымі. Таму ён страшэнна перагружаны сваёй асноўнай працай. Справа даходзіць да таго, што ня мае часу прачытаць газету.

Звычайна вылучэнец зьяўляецца партыйным актывістам і бязлітасна нагружаецца парт-абавязкамі, што паглыбляе яго загружанасць, робіць больш цяжкім для яго выкананне асноўнай працы і абучэнне справе, на якую яго паставілі. Гэта ня значыць, што вылучэнцаў зусім ня трэба скарыстоўваць на агульнай парт-працы, але неабходна больш уцягваць у грамадскую працу новы актыў, вызваляючы вылучэнцаў.

Ёсць і іншага парадку з'явішчы, калі таварыша вылучаюць без улічэння яго нахілу і супроць жадання вылучэнца. Вылучэнец застаецца бяз працы. Асабліва калі за ім няма назірання і кіраўніцтва. Спэцы, бачачы ў вылучэнцах сваіх конкурэнтаў, імкнуцца не дапусціць іх да працы і не перадаюць сваіх навыкаў, імкнуцца пры скарачэнні штатаў зусім пазбавіцца ад іх. Такім чынам, усе рабочыя вылучэнцы Ёабруйскага вучастку Лесбелу „былі засунуты“ назад на свае прадпрыемствы.

Цяжка справіцца з працай вылучэнцаў і ў тым выпадку, калі яго ставяць на кіруючую працу, бо навучаючыся ў беспартыйных сітуацыях і іншых апаратных працаўнікоў у гэты-ж час трэба імі кіраваць. Тут адбываецца захаванае змаганне, хто кім павінен кіраваць. У першы час часта бывае, што ні кіраўнік (вылучэнец) кіруе апаратам, а апарат кіруе ім. Партыйныя, гаспадарчыя і профсаюзныя арганізацыі пазіны дапамагаць вылучэнцу падбіраць лепшы апарат.

Такое становішча прымае зацяглы характар у тым выпадку, калі ні профсаюз, ні парт-ячэйка (ці райком) не дапамогуць адпаведным чынам і кіраўніцтвам. Нярэдкі выпадкі, калі паасобныя партыйцы, ня кажучы ўжо аб беспартыйных, нават перашкаджаюць, прапудуючы не падначаленне, рвацтва, ня выконваюць загадаў, умешваюцца ў адміністрацыйныя функцыі, карыстаючыся слабасцю новага адміністратара. Профарганізацыі часам цягнуцца ў хвасце мас, не аказваюць адпаведнай дапамогі гаспадарніку у наладжванні кіраўніцтва прадпрыемствам і ўзьяняцці працоўнай дысцыпліны.

Об'ектыўныя цяжкасці у коопэрацыйнай працы (безгавар'е) шкодныя несвядомыя элементы тлумачаць як няўменне працаваць вылучэнца, падрываюць яго аўтарытэт, кажучы: „пакуль працаваў стары працаўнік, усяго хапала, а як паставілі вылучэнца, нічога ня стала ў коопэрацыі“. У сапраўднасці-ж вылучэнцы, ня глядзячы на ўсе цяжкасці, паляпшаюць працу.

Важны момант, як прымае справы вылучэнец і як знаёмяць яго з справамі яго падначаленых. Цяпер часам вылучэнцам прыходзіцца прымаць справы пасля выхрышчання гнойніка, ці што-небудзь нахштат гэтага. У такіх выпадках ня толькі разладжана справа, але ніякай няма прыемлемасці ў сэнсе перадачы хоць якой-небудзь практыкі. Адзін вылучэнец скардзіцца: „Пры прыёме лясніцтва спэц стараўся падсунуць на подпіс розныя ведамасці без праверкі“.

Вышэйстаячыя органы і асобы гэта ведамства, дзе працаваў вылучэнец, мала клапацяцца аб тым, каб навучыць вылучэнца зразумець „мудрасць“ кіравання. Дырэктар даў указанні як працаваць толькі першы дзень, а затым гаворыць: „ты дзесятнік, улада твая і рэб і як ведаеш“. Старшыня рабочата коопэратыву расказвае, што ў ячэйцы дапамагаюць, але часам гавораць: ды што ты ня можаш зрабіць, ні што... Вылучэнец заўсёды скардзіцца: „з боку ячэйкі прад'яўляюцца

грубыя патрабаваньня выкананьня абавязкаў, ня ўлічваючы умоў працы вылучэнца. Гавораць, што трэба зрабіць, але ня скажуць як". Пасьля вылучэньня старыя працаўнікі апарату разьехаліся, працы многа. Наўкола вылучэнцы, якія не напрактыкованы ў працы. Няма з кім параўнаць. Карыстаючыся стабасьцю заўкому, адміністрацыя дапускае парушэньне інтарэсаў рабочых. Цяжкасьці бываюць у сувязі з вялікай канцэляршчынай і няўменьнем яе весьці.

Вылучэнец у першы час у сваёй працы ня можа праявіць адпаведнай ініцыятывы і настойлівасьці ў пастаноўцы пытаньня перад партыйнымі органамі і ведамствам начальствам. Патрэбна асабліва ўважлівасьць і чуласьць да вылучэнца, калі ён за чым-небудзь зьвяртаецца. Трэба часцей заслухоўваць яго даклады ў партыйных органах.

Б. Шпітальнік.

Патрэбен рашучы пералом.

(Мазыр).

Перавыбары савецкіх парт'ячзек, якія скончыліся нядаўна, і праведзенае абследаванне іх работы да пачатку перавыбараў паказалі, што асаблівага пералому ў іх рабоце па практычнаму праламленьню дырэктыў ЦК КП(б)Б (сьнежань 1928 году) няма.

„Ажыццяўленьне лёзунгу самакрытыкі—гаворыцца ў рашэньні сакратарыяту ЦК КП(б)Б—у практычнай працы савецкіх ячзек павінна быць накіравана, у першую чаргу, на барацьбу з бюрократызмам і іншымі недахопамі апарату, на безбаязьнае ўскрыццё і сваечасовую ліквідацыю гэтых недахопаў, мабілізуючы дзеля гэтага актыўнасьць усіх членаў партыі, камсамольцаў і беспартыйных супрацоўнікаў. Шырока скарыстаць для гэтага друк, насыценныя газэты, сходы, супрацоўнікаў, асаблівую ўвагу ўзяўшы на ўзмацненьне працы эканомкамісій і эканомнарад, як асноўнай арганізацыйнай формы ўдзелу масы служачых у справе паляпшэньня працы савецкага апарату“.

У рашэньнях XVI усесаюзнай партканфэрэнцыі, па пытаньню аб выніках і бліжэйшых задачах барацьбы з бюрократызмам, гаворыцца: „Савецкія ячэйкі павінны стаць актыўнымі барацьбітамі ў справе паляпшэньня дзяржаўнага апарату і зьнішчэньня ўсялякіх праяў бюрократызму, згуртоўваючы членаў партыі, якія працуюць у дзяржаўным апарате, на падставах партыйнасьці і адпору разлагаючаму членаў партыі ўздзейнічаньню чыноўнічых элемэнтаў“.

Як-жа вось гэтыя дырэктывы знайшлі сваё практычнае праламленьне ў працы савецкіх парт'ячзек горада Мазыра. Яшчэ ў лістападзе месяца 1928 году, інструктар ЦК КП(б)Б у сваіх вывадах па абследаваньню работы савецкіх ячзек адзначыў, што пытаньне барацьбы з бюрократызмам у працы ячзек не набыло яшчэ тэй актуальнай значнасьці, якую трэба было яму адвесці; што ў настановах ячзек па справздачах бюро значыцца: „вясьці рашучую барацьбу з бюрократызмам“, у радзе выступленьняў партыйцаў на сходах адзначаецца: „што ў нас ёсьць бюрократызм“, але аб тым, як вясьці барацьбу з бюрократызмам, як у гэтую справу ўцягнуць шырокія масы, ні адна парт'ячэйка не прапрацавала.

Ячэйка Акрывіканкому пачала была праводзіць „барацьбу“ з бюрократызмам. Была вылучана камісія, якая правяла абследаваньне ў аб'яднаемых ячэйкай установах, як апарат адносіцца да наведвальнікаў, як іх абслугоўваюць, знайшлі рад недахопаў і распрацавалі практычныя мерапрыемствы. Камісія прадставіла матар'ял на зацьвярджэньне бюро ячэйкі. Бюро ячэйкі зацьвердзіла матар'ял і.... прышыла да справы.

Самы характар пытаньняў, разгледжаных на пасяджэньнях бюро і на агульных сходах ячзек, гаворыць таксама аб тым, што пытаньні

барацьбы з бюрократызмам, паляпшэньні апарату не стаялі ў цэнтры ўвагі іх працы.

Вось характарыстыка разгледжаных пытаньняў у 3-х савецкіх ячэйках:

Назва ячэйкі	Дзе разгля- далася пы- таньне (бюро яч. сход.)	Характар разгледжаных пытаньняў									Організацый- нае пы- таньне
		Унутры-пар- тыйныя ра- боты	Масавая ра- бота	Профработа	Рэацыяналіза- цыя апарату	Барацьба з бюрократыз- мам	Самакрытыка	Работа з вы- лучэнцамі	Канспірацый- ная работа	Нацпалітыка	
Ячэйка АВК	На бюро .	—	—	1	—	1	—	—	—	—	18
	Сходзе.	1	—	1	—	1	—	—	—	—	7
Ячэйка Ка- апарат.	На бюро .	—	—	2	2	—	—	1	3	—	20
	Сходзе.	4	—	1	1	—	—	—	2	—	6
Ячэйка Вай- скова-мід- нiйская	На бюро .	1	—	4	—	—	—	—	—	—	14
	Сходзе.	4	—	—	1	—	—	—	—	—	5

Як бачым, з прыведзенай характарыстыкі разгледжаных ячэйкамі пытаньняў месцай працы зусім не зьялі, аб барацьбе з бюрократызмам разгледжана толькі адно пытаньне ячэйкай АВК, якое было прышыта да справы.

Пытаньнямі разгортваньня самакрытыкі, як ужо выдаць з прыведзе-най характарыстыкі разгледжаных пытаньняў, ячэйкі не знайшлі на-трэбным зьмяшчаць, гэта мела свай адбітак у аб'яднаных імі установах. Як агульнае зьявішча, самакрытыка ва ўстановах не разгорнута. Супра-цоўшкі устаноў баяцца крытыкаваць „начальства“, некаторыя не крытыкуюць з прычыны бязьлітасьці за сваю „сакуру“ і па гэтаму ствараецца „абывацельская“ спайка для сваёй калектыўнае сама-абароны.

Вось як некаторыя партыйцы кіраўнікі ацэньваюць самакрытыку ва ўстановах. Сакратар партыячэйкі на запітаньне „ці есьць у вас вы-падкі зьжыму самакрытыцы“, адказаў: „Калі у нас няма крытыкі, дык няма і зьжыму.. Мы будзем адказваць за самакрытыку тады, калі будзе за што. Маса не крытыкуе, значыць у нас усё добра“. Некато-рыя датаварваюцца да таго, што „той, хто ня хоча працаваць, дык яму і даецца, што ўсё дрэнна, ён і крытыкуе“. Адын адказны кіраўнік уста-новы партыі выразіўся так: „У нас (трэба лічыць на Мазыршчыне Б. Шпiтальнiк) няма чыстага пратэтарства (тэй ці іншым рабочым купляе сабе хатку) і па гэтаму у нас есьць абывацельшчына ў самакрытыцы“...

Памыляецца сакратар ячэйкі, гаворачы, што „не крытыкуюць таму, што ўсё добра“. Не крытыкуюць таму, што баяцца крытыкаваць, ба-яцца гаварыць аб памылках свайго „начальства“, нарэшце, баяцца крытыкаваць, дзякуючы тэй атмасфэры, якая існуе яшчэ і дагэтуль у некаторых установах. Узяць хоць-бы такі прыклад, як кіраўнікі ўста-ноў—партыйцы рэагуюць на зьявішчаемыя заметкі ў насьценгазэтах. Яшчэ дагэтуль з насьценгазэтамі не жадаюць лічыцца, на іх глядзяць як на штосьці нiкчэмнае, лішняе і непатрэбнае; нездарма насьценга-зэты ва ўстановах (за маленькім выключэньнем) хварэюць на адну хваробу—яны выходзяць тады, калі набліжаецца вялікае сьвята.

Мы ўжо праводзім чыстку савецкага апарату. Трэба было, каб савецкія парт'ячэйкі стварылі шырокую грамадскую думку навокал гэтага пытання, падняць на ногі ўвесь актыў, мабілізаваць насценгазеты для падрыхтоўкі, асьвятленьня гэтых пытанняў і рашучага разаблачэньня чужых, разлажываюцца элемэнтаў. Нават і тут не хапіла „пораху“, нават і ў гэтым пытаньні не праяўлена ніякай ініцыятывы і самадзейнасьці, не гаворачы ўжо аб тым, што цэлы рад кіраўнікоў устаноў ня лічылі патрэбным прыцягваць да складаньня характарыстык на асоб, якія падлягаюць чыстцы, камісіі садзейнічаньня. Калі ўгледзецца ў самыя гэтыя характарыстыкі, выходзіць, што няма каго чысьціць.

Пры правярцы і высьвятленьні, што некаторыя кіраўнікі устаноў слаба знаёмы з сваімі апаратамі. Калі аднаму кіраўніку ўстановы задаў пытаньне аб якасным складзе апарату, ён адказаў: „У зьвязку з тым, што характарыстыкі адасланы ў РСІ і копіі не засталіся, не магу сказаць нічога аб апаратах“. Гэтае незнамства з сваім апаратам тлумачыцца тым, што цэлы рад адказных работнікаў-кіраўнікоў адарваны ад сваіх супрацоўнікоў, не наведваюць сходаў, каляктываў і не жадаюць перайсьці нават у той профсаюз, які на профкарце аб'яднае ўстанову.

Трэба адзначыць, што з боку ячэек ня была зьвернута дастатковая ўвага да работы эканомкамісіі і нарад і прыцягненьню шырокіх саюзных мас да гэтай работы. Характэрныя заявы былі ў АВК, аддзела аховы здароўя, дзе эканомкамісіі больш жыва працуюць, аб тым, што паасобныя партыйцы і цалкам парт'ячэйкі не дапамагаюць ім у працы. Тымчасам, адносіны раду кіраўнікоў да пастаноў эканомнарада няўважлівыя. Ячэйкі не займаюцца падвядзеньнем вынікаў выкананьня дырэктывы аб зьніжэньні адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў на 20%, тымчасам, як у большасьці устаноў гэтая дырэктыва ня была выканана.

Некалькі слоў аб вылучэньні і рабоце з вылучэнцамі. Прастойка вылучэнцаў з рабочых і сялян у ўстановах нязначная і зусім мала жанчын (работніц і сялянак). Ячэйкі стала работай па вылучэньні не займаліся, за выключэньнем *фармальнага* вызначэньня кандыдатур, калі АК прысылае нумэрацыю пасад для вылучэньня. Наадварот, дапамогі належнай у працы маючымся вылучэнцам ячэйкі не аказвалі, на што некаторыя вылучэнцы скаргіліся ў свой час.

Праведзеная характарыстыка работы савецкіх ячэек досыць красамоўна гаворыць за тое, што трэба зрабіць рашучы пералом у іх працы: што трэба работу іх накіраваць на выкананьне асноўных дырэктыў партыі. Трэба, каб савецкія партыйныя ячэйкі займаліся сталымі работай па перавыхаваньню асабістага складу ўстаноў і вялі рашучую барацьбу з усялякамі праявамі бюрократызму, цяганьня, чыноуніцтва і г. д. У дырэктывах ЦК КП(б)Б аб рабоце савецкіх ячэек было адзначана: „ЦК асобна падкрэсьлівае важнасьць працы па перавыхаваньню асабістага складу савецкіх устаноў і прапануе партарганізацыям павесіці барацьбу з настроямі недацэнкі і ігнараваньня некаторымі ячэйкамі масавай і выхаваўчай работы сярод беспартыйных супрацоўнікоў устаноў“.

Практычнае праламленьне гэтай дырэктывы неабходна асабліва ў сучасны момант, калі мы прыступаем да чысткі савецкага апарату, калі ў апарат увальнецца новая маса вылучэнцаў, і асабліва таму, што пры пасьпелых новых работнікаў (з рабочых асабліва) у савецкія ўстановы мы чуем такія разважаньні: „чаго я пайду ў савецкую ўстанову працаваць, — не хачу быць бюкратам“.

Адной з вялікіх прычын слабай работы савецкіх ячэек зьяўляецца шматколькаснасць аб'яднаных устаноў адной ячэйкай (10—15 устаноў), што не дае магчымасці ячэйкам канцэнтраваць сваю увагу на асноўных момантах работы і больш стала прывіраць і кіраваць работай устаноў.

Неабходна, каб дырэктыва ЦК. у якой сказана „пераглядаць сетку савецкіх ячэек з мэтай раз'укрупнення тых з ячэек, якія абслугоўваюць шмат устаноў“—была на месцах выканана Гэта палегчыць работу, гэта дасць магчымасць падняць адказнасць кожнай парт'ячэйкі за выкананне пастаўленых перад ёю партыяй задач.

Мар'ясіна.

Абсьледваньне работы сярод яўрэйскіх працоўных мас у Бабруйскай акрузе.

Яўбюро ЦК КП(б)Б было праведзена абсьледваньне работы сярод яўрэйскіх працоўных у Бабруйскай акрузе з мэтай правэркі правядзеньня тых дырэктыв, якія былі дадзены ЦК КП(б)Б па лініі работы сярод працоўных яўрэяў.

Бабруйская акруга зьяўляецца адной з самых вялікіх акруг, маючых вялікую колькасць насельных пунктаў з компактнай масай яўрэйскага насельніцтва. Умовы, пры якіх працякае работа, надзвычайна цяжкія. Уцягненьне новых кадраў яўрэйскіх рабочых у прамысловасць, асабліва ў тую галіну, дзе да рэвалюцыі іх ня было; уцягненьне ў сельскую гаспадарку такіх груп, якія да рэвалюцыі не займаліся вытворчай працай; абвастроная клясавая барацьба, падтрыманая клерыкальнымі элементамі і якая праяўляецца ў цэлым шэрагу шовіністычных выступленьняў—усе гэта моцна ўскладняе работу сярод яўрэйскіх працоўных мас.

Ня гледзячы на ўсе гэтыя цяжкасьці, абсьледваньне паказала, што гэтыя галіны работы праходзілі пад пунктам гледжаньня выкананьня тых дырэктыв, якія былі дадзены ЦК КП(б)Б у адпаведных рашэньнях, што датычацца работы сярод яўрэйскіх працоўных мас.

У сваёй рабоце Акруговы Камітэт Партыі завастрыў пытаньне большавізацыі яўрэйскіх рабочых, вядучы пры гэтым барацьбу з рэшткамі ўплыву дробна-буржуазных партый: Бунду і розных сьіанісцкіх груп, а ў сувязі з завастрэньнем клясавай барацьбы і адкрытай вылазкай клясавога ворага, што праявілася ў цэлым шэрагу адкрытых антысэміцкіх і шовіністычных выступленьняў, узмацнілася работа па інтэрнацыянальным выхаваньні мас. Побач з гэтым, вядзецца і выхаваўчая работа з рэшткамі троцкісцкай спозыцыі і права-опартуністычнымі ўхіламі, якія маюць яшчэ мейсца сярод яўрэйскіх рабочых, асабліва сярод новае яе часткі.

Увязка работы сярод яўрэйскіх працоўных з агульнай партработай.

Работа сярод яўрэйскіх працоўных унядрылася ў агульную работу Акруговага Камітэту Партыі і стала часткай яе. Апрача агульных пытаньняў, што датычаць таксама нацыянальных меншасьцяў (інтэрнацыянальнае і антырэлігійнае выхаваньне працоўных), у плян работы Акругома ўваходзіць яшчэ цэлы шэраг пытаньняў, якія датычаць выключна яўрэйскіх працоўных мас. Кіраўніцтва гэтай работай з боку Акругому праз Яўбюро носіць плянавы, сыстэматычны характар. Але, калі ў гэтай галіне ў Акругома маюцца значныя дасягненьні, дык гэтага нельга сказаць пра рэчы. Рэчныя Камітэты абгаварваюць асобныя пытаньні, шмат увагі зварачваюць асобным эканамічным пытаньням, але няма агульнага кіраўніцтва і агульнай устаноўкі, як весці гэту

работу, выходзячы з агульных дырэктыў партыі па нацыянальнаму пытанню, прыстасоўваючы іх да мясцовых умоў. І як відаць з справаздач, месцачковыя ячэйкі мала зварачваюць увагі політычнаму выхаванню яўрэйскіх працоўных мас, часта гэтая праца нават не знаходзіць там свайго адбітку.

Эканомічнае становішча яўрэйскіх працоўных мас.

У Бабруйскай акрузе праведзена вялікая работа па ўцягненню яўрэйскіх працоўных і дэклісаванай беднаты ў прамысловасць, а вельмі ў тым галіны, дзе да рэвалюцыі ня было яўрэяў. Гуты „Акцыбр“ і „Комінтэрн“ маюць ужо каля 20% яўрэйскіх рабочых. Уцягненне пэўнае колькасці яўрэйскіх рабочых на гэтыя гуты мае значэнне ня толькі ў тым, што праводзіцца інтэрнацыяналізацыя гэтай галіны прамысловасці, але і тое, што разрашыла ў большай меры пытанне аб беспрацоўі сярод моладзі цэлага раёну. Значная колькасць яўрэйскай працоўнай моладзі вырвана з дрэбна-буржуазнага акружэння, улішыся ў агульную пралетарскую сям'ю.

Ія глядзячы на гэтыя дасягненні, прыходзіцца усё-ж падкрэсьціць, што ў кравецкай і шавецкай прамысловасці, гэтых спрадвечных профэсій яўрэйскіх рабочых „черты оседлости“, у пераважным ліку працуюць яўрэйскія рабочыя, а чыгуначныя майстэрні слаба прыймаюць рабочых-яўрэяў на сталую работу.

Дырэктыва ЦК па гэтым яшчэ недастаткова выканана.

Другая значная група яўрэяў-працоўных—гэта саматужнікі. За апошні час ёсць значны рост па ліні коопэравання саматужнікаў. Нямалым амаць ншодчага мястэчка, нават вёскі, дзе ня былі створаны тая ці іншыя арцелі. Усяго па акрузе 157 арцеляў, якія ахапляюць каля 3000 саматужнікаў. Характар гэтых арцеляў вельмі рознастанны, часам яныносяць саматужна-рамеўніцкі характар, і прыцуюць выключна на мясцовы рынак, другія-ж даюць свой тавар Сампрамслоу альбо коопэрацыі. Некаторыя дасягненні ёсць і па ліні ўцягнення вялікай колькасці саматужнікаў беднякоў-адзіночак. У цэлым шэрагу мястэчак саматужнікі амаль поўнасьцю ахоплены прамкоопэрацыяй, за выключэннем (малым) тых, якія па свай кваліфікацыі, альбо старасці самі не жадаюць ісьці ў арцель. Палепшылася добра здавальненне арцеляў справнай, яна праходзіць больш плянамерна з меншымі перабоямі. У некаторых арцелях, прауда, вельмі нямногіх, ёсць механічныя рухавікі і побач з тым, адбылося ўзбуйненне шмат арцеляў, ёсць, нават, такія, у якіх працуюць звыш 100 чал.

У сувязі з дырэктывамі ЦК аб чыстцы арцеляў ад кулацкіх і спекулягійных элементаў, соцыяльны склад іх поўна змяніўся. Беднякам, якія ня маюць матчымасьці унесці пай, выдаецца дапамога з Крэд-Прамысловага Т-ва, альбо праз Камітэты ўзаемадапамогі.

Соцыяльны склад арцеляў наступны:

Саматужнікаў	1877 чал.	альбо 69 проц.
Сялян	238 „	8,3 „
Рабочых	412 „	14,9 „
Служачых	138 „	5,1 „
Непр. элем.	76 „	2,7 „

У сувязі з палепшаньнем агульнага становішча значна павялічыўся заробтак саматужніка. Але ў залежнасьці ад галін прамысловасці ён вельмі дыфэрэнцыраваны. Члены такіх арцеляў, як цательная, крух-

мальная, смалакурная зарабляюць ад 50 70 руб. у месяц. часам, нават і таго менш, члены кравецкіх, шавецкіх і скураных зарабляюць 80—120 р. у месяц. Самы нізкі заробтак у арцелі „Спарты“ (Глуск), дзе 60 проц. членаў арцелі зарабляе каля 20 р. у месяц.

Такі рост саматужна-прамысловых арцеляў мае і свае адмоўныя бакі. 40 проц. усіх арцеляў гэта — кравецкія і шавецкія, якія будуцца на дэфіцытнай сыравіне. Такім чынам, некаторыя перабоі ў здавальненні іх сыравінай вельмі хваравіта адбываюцца на усёй сетцы. Толькі 60 проц. падаюць на рэшту галін, прычым тыя арцелі, якія будуцца на мясцовай сыравіне, як смалакурныя, цагельныя, крухмальныя і інш., маюць вельмі прымітыўнае абсталяванне, нізкі заробтак і у большасці сваёй неаднолькавы сацыяльны склад. У гэтых арцелі часцей пападае непрацоўны элемент, скарачоныя служачыя і людзі без усялякай кваліфікацыі, часам, нават, з імкненнем эксплеатаваць бяднейшую частку сяброў арцеляў. Усё гэта дрэнна адбываецца на далейшым іх развіцці.

У пэрыяд соц. саборніцтва, калі партыя і пролетарская грамадзкасць звярочвае шмат увагі падняццю прадукцыйнасці працы і якасці прадукцыі, неабходна констатаваць, што па галіне сампрак-коопэрацыі зроблена вельмі мала. Нізкая кваліфікацыя саматужнікаў, стары паношаны інвэнтар, а. галоўнае, дрэнныя цесныя памяшканні, зьяўляюцца моцнымі тормазам у правядзенні мерапрыемстваў, звязаных з палепшаннем і патаеннем вытворчасці.

Трэцяя група працоўных меншая колькасна, але характэрная тым, што яна ў большасці сваёй перайшла, параўнаўча нядаўна, на вытворчую працу. Гэта—яўрэйскае сялянства.

Работа па землябудуніцтву працоўных яўрэяў пачынае развівацца з 1924 г., з дня выдання ЦВК БССР дэкрэту аб землянадзяленні працоўнага яўрэйскага насельніцтва. У 1924 годзе была арганізавана с.-г. арцель з 10 сямействаў у Бабулічах і Старабінскае мэліярацыйнае т-ва—з 31 сям'і, якое прыступіла да мэліяравання балота, якое цяпер дае ўраджай ў 160—170 п. з гектару. На наступныя гады мы маем гэткую дынаміку росту с.-г. арцеляў і пасёлкаў.

Год	Усяго гек-тар	Кол. гек. пад арц.	Пат. на сям'ю	Лік сям'яў	Лік арц.
1925	2751	2465	286 г.	142	14
1926	1474	948	526 „	65	„
1927	393	205	188 „	30	3
1928	1098	878	220 „	103	14

Адсюль мы бачым, што асабліва моцныя тэмпы работы па ўцягненню яўрэйскіх працоўных мас быў у 1925 годзе. Тлумачыцца гэта тым, што тады яшчэ было шмат годных, вольных для рассялення зямельных рэсурсаў, якія паступова зьмянішаюцца і далейшы працэс землянадзялення і земляўпарадкавання цесна звязан з працэсам мэліярацыі зямель альбо асваеннем няўдобных вучасткаў, што патрабуюць раскарчоўкі, альбо грунтоўнага палепшання. Яўрэйскае насельніцтва ў большасці сваёй гарадзкое, няпрывыклае да сельска-гаспадарчай

працы, селіцца з вялікімі цяжкасцямі на гэтыя яшчэ неасвоенныя вучасткі. Вялікім тормазам у гэтай справе з'яўляецца і тое, што рэзультаты патрачанай працы на лясных мэліярацыйных вучастках могуць быць толькі пасля 2—3, а то і больш гадоў інтэнсіўнай працы.

Местачковая бедната, якая пераходзіць на сельскую гаспадарку, ня мае сродкаў, а, значыцца, і магчымасці пражыць такі доўгі тэрмін без усялякай дапамогі. Крэдыты, якія адпущаюцца, могуць быць скарыстаны толькі на будаўніцтва і на сельскую гаспадарку.

Да прыкладу, у 1929 годзе адпущана некалькі дачных вучасткаў у 3772 гект., і толькі на адным з іх арганізаван, пакуль-што адзін калгас з 9 сямей.

Разьвіццё сельскай гаспадаркі сярод юрэй-кіх працоўных мас ішло, у большай частцы, па шляху калектывізацыі. Усяго на Бабруйскай акрузе мела 53 юрэйскія калгасы, 12 пасёлкаў і 8 каленій. Сацыяльны склад калгасаў вельмі стракаты. Звесткі па калгасах, арганізаваных у 1928-29 г., паказваюць нам наступнае:

Усяго сямействаў	Саматужні	Стан	Возчыкі	Раб. нах	Дробн. гандл.	Інш.
62	12	20	16	2	9	3

Гэта табліца паказвае, што большая частка членаў калгасаў гэта—працоўны элемент. Пя глядзячы на гэта, цяжучасць у калгасах вельмі вялікая. Гэта тлумачыцца тым, што мейсцы незалежы ўважліва адносяцца да падбору членаў калгасаў, а часам, хоць нязначнае, але ж налічча варожых элементаў адмоўна адбіваецца на усяй рабоце і на яго далейшым разьвіцці.

Пя глядзячы на гэта, што ў Беларусі разьвіццё малочных прадуктаў і садова-агародніцкай вытворчасці звяртаецца шмат увагі у самых арцелях і пасёлках гэтыя галіны настаўлены вельмі слаба. Садова-агародныя вучасткі скарыстоўваюцца пад другія культуры, а малочная гаспадарка вядзецца яшчэ прымітыўным спосабам.

Урэшце, апошняя група гэта бедната, якая складаецца з двух катэгорый: а) бедната працоўная, што мае якую-небудзь профэсыю і пэўныя заняткі. Сюды адносяцца малаземельныя сяляне, саматужнікі-беднякі і некваліфікаваныя рабочыя і інш.; б) дэклісаная бедната, якая ня мае ніякай прафэсыі, жывучы на выпадковы заробтак працоўнага і непрацоўнага характару і на сродкі, што атрымліваюцца з Амэрыкі. Да гэтай катэгорыі належаць былыя працоўныя элементы, якія цяпер страцілі свой заробтак, зруйнаваныя дробныя гандляры, карабейнікі, латошнікі, усялякія дробныя камісіянеры, дробныя мясьнікі, возчыкі. Становішча гэтых груп вельмі цяжкае, яны ня маюць ніякіх заняткаў і нават ніякіх перспэктыў на працу. Значная частка гэтай групы таксама пазбаўлена выбарчых правоў.

Праца сярод беднаты вядзецца па лініі уцягненьня ў вытворчасць, саматужную прамысловасць і ў сельскую гаспадарку. Аднак, пытаньне аб уцягненьні беднаты ў вытворчую працу яшчэ ня вырашана, нават і у такіх мясцовасцях, дзе праведзена вялікая работа па лініі саматужна-прамысловай каапэрацыі і па гаспадарчаму ўпарадкаваньню мястэчак.

Асабліва цяжкае становішча гэтых груп у мястэчках. Праблема мястэчка у Бабруйскай акрузе стаіць вельмі востра, з прычыны таго, што іх у акрузе да 40 рознага тыпу. Па адміністрацыйнай лініі пункты, дзе ёсць компактная маса яўрэйскага насельніцтва, могуць быць разлучаны на наступныя катэгорыі: а) 4 пункты з гарадскімі саветаі, б) 7 — з месцічковымі саветаі, в) 29 пунктаў сельскага тыпу. Па свайму сацыяльна-эканамічнаму стану усе гэтыя мястэчкі могуць быць размеркаваны наступным парадкам:

- а) мястэчкі сам.-рамесніцкага характару;
- б) мястэчкі сельска-гаспадарчага тыпу;
- в) мястэчкі змешанага тыпу;
- г) мястэчкі саматужна-рамесніцкага і гандлёвага тыпу.

У мястэчках першага тыпу густая сетка прамыслова-саматужных арцеляў, якія працуюць ня толькі для коопэрацыі, але і абслугоўваюць мясцовы рынак, выконваючы заказы з тавараў заказніка. Іх вытворчасць носіць большай часткай рэмесніцкі характар. Да мястэчкі сельска-гаспадарчага тыпу належаць такія, дзе насельніцтва з большага займаецца сельскай гаспадаркай, толькі нязначная частка яе мае яшчэ і дадатковыя заняткі.

Трэцяя група — тыя мястэчкі, дзе роўналежна праводзіцца земляна-адзяленне і развіццё саматужных промыслаў, пры чым, зямельныя вучасткі, адведзеныя насельніцтву, не вялікія; яны разлічаны на тое, што сельская гаспадарка павінна тут мець выключна інтэнсіўны характар і, нарэшце, апошні тып, дзе побач з развіццём саматужна-прамысловых арцеляў, вельмі развіты і гандаль.

Зусім з боку ад усіх гэтых тыпаў мястэчак стаяць і такія, дзе моцна развіты адходныя заняткі, а само мястэчка не мае ніякіх перспектыв для свайго развіцця і ідзе да павольнага вымірання.

Пры эканамічным аглядзе мястэчак неабходна заставіцца на тых, якія па пастанове Саўнаркому падлягаюць гаспадарчаму ўпарадкаваньню. Яшчэ ў 1927 годзе была пастанова Саўнаркому Беларусі аб гаспадарчым упарадкаваньні м. Глуск. Да гэтага часу значны эфэкт у гэтай працы маецца па лініі саматужнай коопэрацыі.

Ня глядзячы на тое, што некаторыя арцелі, згодна зацверджанага пляну, яшчэ не арганізаваны, плян ня толькі выканан, але і перавышаны. Адчынены новыя арцелі, папоўніліся і пашырыліся існуючыя, павялічылася заробатная плата.

Зусім іншае ў галіне сельскае гаспадаркі. Адведзены спачатку вучастак для арганізацыі яўрэйскага каліасу аказаўся нягодным. Другі вучастак, дадзены пасля, яшчэ не ачышчаны і дасюль ад карчоў, з прычыны таго, што сваячасова ня былі адпушчаны карчавальныя машыны.

Асабліва востра стаіць пытаньне з моладзьдзю. У Глуску каля 500 чал. моладзі, з якое толькі нязначная частка занята ў розных саматужных арцелях, а рэшта ўся беспрацоўная. Пры адсутнасці прадпрыемстваў, якія маглі-б уцягнуць гэтую моладзь, становішча яе чым далей, тым усе больш пагаршаецца. Пры правядзенні гаспадарчага ўпарадкавання ня зьвернута ўвага на політычны бок гэтага пытаньня. Не праведзена растлумачальная праца, якая павінна была-б даць яскравае ўяўленне аб мерапрыемствах савецкай улады, якія вядуць да паляпшэння становішча мястэчак. Слаба праведзена работа з беднотай, якая-б растлумачыла значэнне гаспадарчага ўпарадкавання, адсюль бярэцца у значнай частцы гэтай групы індывідуальнасць да пытаньня і пэсымізм.

Да гаспадарчыя будаўніцтва другіх мястэчак прыступлена толькі ў гэтым годзе, але характар і тэмп працы вельмі слабы.

Ня глядзячы на тое, што многія мястэчкі за апошні час, дзякуючы цэламу шэрагу мерапрыемстваў па лініі сельскай гаспадаркі і па лініі сампрамкоопэрацыі, трохі ўзмацніліся, становішча ў мястэчках усё-ж не пакідае усё яшчэ заставацца цяжкім. Ні сампрамкоопэрацыя, ні сельская гаспадарка ня можа ўцягнуць усю тую групу людзей, якая ня мае пэўных заняткаў, якая адчувае патрэбу ў працы.

Культурнае і школьнае будаўніцтва.

Культурнае і школьнае будаўніцтва на яўрэйскай мове пачынаецца зараз-жа пасля аслабавання Беларусі ад белапалікаў.

Да рэвалюцыі школ на яўрэйскай мове ня было ня толькі ў Бабруйскай акрузе, але ва ўсёй Беларусі. Прыхадзілася будаваць усё з пачатку і рось тут і пачынаюцца усё цяжкасьці будаўніцтва.

Адсутнічаньне аб'явак прыстасаваных памяшканьняў і вучэбных прыдат вельмі перашкаджае правільнай арганізацыі школьнай справы. Але прэвізіяне вырашэньне нацыянальнага пытаньня дало магчымасьць часткова перамагчы гэтыя цяжкасьці і разгарнуць сетку культурных устаноў на яўрэйскай мове для абслугоўваньня яўрэйскіх рабочых і працуючых мас. Широка разгорнута сетка устаноў сацыяльнага выхаваньня і ва ўсіх пунктах, дзе найбольшы маса яўрэяў-працуючых, ёсьць тата і тата і тыя школы. У сучасны момант ужо не стаяць так востра пытаньне аб пашырэньні сеткі, але замест гэтага высоўваецца пытаньне аб унутраным росьце школ. Занадта вялікая колькасьць аднакамплектных і 2-х камплектных школ (каля 40% усяго ліку) не дае магчымасьці нармальна пасяліць навучаньне на яўрэйскай мове, але пры нязначнай колькасьці 7-х годак траціцца пэрспэктыва далейшага навучаньня на роднай мове.

Сацыяльны склад дзяцей у яўрэйскіх школах наступны:

Р.б.	Сяч.т.	Сяч.жач.	Саматужнікаў	Гандляроў	Іншых
1.55	949	748	2337	581	669

Ёсьць і некаторае паліпшаньне ў матэрыяльным забясьпечэньні школ павялічэньне здавальненьня кніжкамі, прыстасаваньне школамі да вучэбнага гаспадаў, дзе-ні-дзе пабудова новых школьных будынкаў, але ў большасьці сваёй, матэрыяльнае становішча, у якім знаходзяцца яўрэйскія школы, вельмі дрэннае, істотна востра стаяць пытаньне з памяшканьнямі. Школы знаходзяцца ў зусім няпрыстасаваных памяшканьнях, што горадна адбіваецца на прадукцыйнасьці працы.

Але калі ёсьць тыя ці іншыя дасягненьні ў галіне разьвіцьця сеткі устаноў сацыяльнага выхаваньня, дык гэтага ні ў якім разе нельга сказаць у адносінах да другіх галін культурнага будаўніцтва. Сетка палітасветніцкай устаноў вельмі нязначная. Па ўсёй акрузе ўсяго 4 вячэрніх школы (Бабруйск, Слуцак) і 2 групы пры беларускіх школах, а ў іншых мястэчках вячэрніх школ зусім няма. Адсутнасьць гэтых устаноў дрэнна адбіваецца на выхаваньні моладзі і на іх патэтычным разьвіцьці. У між тым вячэрнія школы рабочай моладзі зьяўляюцца толькі адзіным асяродкам, дзе моладзь атрымовуе ня толькі агульныя веды, але і патэтычнае і грамадзкае выхаваньне. Тым самым ня можа быць паралізуна класава-варожым уплывам на яе. Школы рабочай моладзі групуюць навакол сябе комсамольскі асяродок і дуюць магчы-

масьць комсамолу лепш распаўсюджваць свой уплыў на беспартыйную рабочую моладзь.

Кажучы аб культурным будаўніцтве, нельга не закрануць пытаньня аб непасрэдных правадніках культуры, менавіта настаўніцкіх кадраў. Тут становіцца зусім незадавальняючае. Лепшай ілюстрацыяй гэтага тое, што ў сярэдзіне году давялося зьняць некалькіх настаўнікаў з працы за розныя антыграмадзкія і антысавецкія ўчынкі. Бяспрэчна, маецца група і досыць значная, ідэалёгічна ўстойлівая, адданая і блізкая партыі, але яна не перавыхавала ў сваім асяродзішчы тых, якія яшчэ прасякнуты дробна-буржуазнымі настроямі і, нават, рэлігійнымі забонамі.

Масавая работа.

Складанасьць умоў, пры якіх праходзіць сацыялістычнае будаўніцтва, патрабуе надзвычайна вялізарнае паглыбленае масавае работы, прыстасоўваючы яе да розных груп працоўных. Абвостраная клясавая барацьба, якая выклікала шавіністычныя антысэміцкія выступленьні на цэлым шэрагу прадпрыемстваў і саматужных арцеляў, павінны служыць сыналам для самага шырокага разгортваньня масавай работы. Сацыялістычнае будаўніцтва, якое ўсе разгортваецца, мае свой адбітак у пяцігодцы, сацыялістычнае спарбніцтва, якое зьяўляецца справай дзесяткаў тысяч працоўных, павінны знайсьці свой адбітак і ў працы сярод яўрэйскіх рабочых і працоўных мас. Надзвычайна важна, каб у кожным даны момант у масавай працы знайшлі-б адбітак тых задач, якія зьяўляюцца актуальнымі на гэты пэрыяд часу, канцэнтруючы ўвагу працоўных на гэтых пытаньнях. А між тым масавая работа на яўрэйскай мове не адбівае таго палітычнага пульсу, які б'ецца ва ўсім Саўецкім Саюзе. Ні ў калгасах, ні ў саматужных арцелях, у гэтых нізавых ячэйках, масавай работы на яўр. мове не вядзецца. Усе тва пытаньні, якія хваляюць рабочых усяго Саюзу, праходзяць як-бы побач мьстачковых і сялянскіх яўрэйскіх працоўных мас. Гнуткасьць форм і зьместу масавай работы, прыстасаваньне яе да культурнага ўзроўню і запатрабаваньняў розных прапластаваньняў рабочых зьяўляецца ў сучасны момант аднаю з першачарговых задач, а між тым на фабрыках і заводах сярод новых кадраў рабочых не вядзецца работы на яўр. мове і гэтым самым слаба паралізуюцца настроі, навеяныя чужымі варожымі элементамі. Асабліва слаба праводзіцца палітычнае выхаваньне жанчын-саматужніц і сялянак. Усё палітычнае жыцьцё краіны праходзіць як бы побач. Ніякісьменнасьць ня рэдкая зьява сярод гэтых груп працоўных. Нельга не адзначыць і некаторых дасягненьняў у гэтай галіне.

Здавальняюча была праведзена антырэлігійная антыпасхальная кампанія; у некаторых мьстэчках ёсьць значны эфэкт па правядзеньню 2 й пазыкі індустрыялізацыі, а потым яе каляктыўнае захаваньне. Здавальняюча праведзена работа па распаўсюджваньню пэрыядычнага друку. Тыраж газэты „Акция“ у самым горадзе павялічыўся ад 600 да 1000 экз., а ёсьць і мьстэчкі, дзе на кожныя 2—3 хаты выпісваецца адна газэта.

Улічваючы тую барацьбу з усялякімі опартуністычнымі настроямі і контр-рэвалюцыйнымі выступленьнямі розных шовіністых і антысэмітаў, улічваючы якую кампанію газэта правяла і вядзе з уплівам клерыкалізму, такое шырокае распаўсюджваньне газэты зьяўляецца вельмі важным фактарам ў масавай рабоце. Неабходна толькі замацаваць вынікі з тым, каб прыцягваць пачатую ў гэтым напрамку работу

Савецкае будаўніцтва.

Апошнія перавыбары саветаў паказалі, што сярод яўрэйскіх раб. і працоўных прыкмячаецца значнае павышэнне сьведомасці і грамадзкасці і ўзмацненне політычнай актыўнасці. У некаторых мясцовасцях процант наведвання удзельнікамі выбарчых сходаў даходзіў да 90—92%. У сярэднім у кампаніі па перавыбарах саветаў удзельнічала каля 70% асоб, маючых выбарчае права. Апрача удзелу рабочых і працоўных яўрэяў у агульных саветах, у Бабруйскай акрузе менавіта яшчэ 3 нацыянальных саветы. У агуле нацыянальныя саветы сябе апраўдалі і вядуць правільную нацыянальную політыку. Але у рабоце таго ці іншага нацыянальнага Савету маюцца яшчэ вялікія дэфекты. У некаторых выпадках Савет не зрупаваў навакол сябе актыву, а ў іншых выпадках нацыянальны Савет слаба абслугоўвае іншыя нацыянальнасці. Пры перавыбарах саветаў выявілася тая абвостраная класавая барацьба, якая ідзе ў яўрэйскім асяродзішчы. Заможная частка саматужнікаў і сялянства імкнулася зрабіць свой уплыў на сярэдня-бядняцкую масу, выкінуўшы лезунг нацыянальнага адзіства, што знайшло рэзкі адпор ад тых сацыяльных груп, якія блізка стаяць да Савецкай Улады і партыі.

Местачковыя Саветы, у большасці сваёй, не вядуць політычнай выхавальнай працы сярод працоўных. У сваёй масавай рабоце ня ўлічваюцца інтарэсы працоўных розных нацыянальнасцяў. Політычны бок пытання гаспадарчага ўпарадкавання і розных мерапрыемстваў, узятых Савецкай Уладай на пале, шаньне становішча працоўных, знаходзяць слабае асьвятленне ў рабоце местачковага Савету. Што датычыць с.с. дык тым, якія адначасова абслугоўваюць мястэчка і сумежныя вёскі, мала звяртаюць увагі местачковаму працоўнаму насельніцтву, што дае магчымасць некаторым групам тлумачыць, быццам-бы Саветы ня цікавяцца працоўнымі яўрэямі.

Работа сярод моладзі.

Підзвычайна востра стаць пытанне аб моладзі ў некаторых мястэчках. Ёсць такія мястэчкі, дзе налічваецца да 500 чал. моладзі, з якой працуюць у якасці броне ў саматужна-прамысловых арцелях і ахоплены вучобай каля 100 чал., такім чынам каля 400 чал. моладзі ў адным мястэчку не мае ніякай кваліфікацыі. Гаспадарчае ўпарадкаванне мястэчак пакуль-што ня вырашыла гэтых пытанняў. У сувязі з такім становішчам, у большай частцы моладзі на іраюцца цяжкія інструі, а часам і ўпаднікія. Ненормальным трэба лічыць і тое, што ў саматужна-прамысловых арцелях шавенскіх і кравецкіх маецца значная колькасць броне, што ў будучым яшчэ больш павялічыць колькасць саматужнікаў гэтай профэсіі, нават, рабочых у гэтых галінах, дзе і так маецца сбыт рабочых рук. Апрача таго, працуючы па старых прамітыўных спосабах, яны набылі вельмі нізкую кваліфікацыю і, пры немагчымасці стаць у будучым членам арцелі (бо вучняў няма). Ёсць арцелі, дзе маюцца 32 члены і 14 вуч., яны такім чынам асуджаны на бе працоўе. Як выключэнне прадстаўляюць сябе такія мястэчкі, якія маюць недалёка ад сябе якое-небудзь прадпрыемства і тады моладзь у сваёй значнай колькасці ўцягваецца ў прадпрыемства. Сельская гаспадарка яе ня прыцягвае. Тая моладзь, якая па тых ці іншых прычынах папала ў калгасы, глядзіць на сваё пражыванне там, як на часовае з'явішча і пры першым зручным выпадку уцякае адтуль. Апрача агульных прычын, выклікаючых асабліва цяжкія інструі моладзі, яны яшчэ больш ўзмацняюцца адсутнасцю політыч-

нага выхавання і масавай працы на роднай мове. Тая моладзь, якая можа па сваіх ведах узяць удзел у агульна-політычных гуртках, атрымоўвае там тое ці іншае політычнае развіццё, рэшта зусім не абслугоўваецца.

Агульныя заўвагі.

У агульным трэба канстатаваць, што ў Бабруйскай акрузе зроблена вялізарная работа па абслугоўванню юрэйскіх рабочых і другіх працоўных груп. Гэта работа разгортваецца чым далей, тым больш шпаркім тэмпам.

Недахопы, якія ёсць, павінны быць пільна вывучаны, каб у далейшым гэтага ўнікнуць. У сучасны перыяд стаіць задача ўцягнення у вытворчую працу працоўную і дэклісаваную беднату. Гэту задачу можна будзе выканаць, прытрымліваючыся правільнай, ленинскай клясавай лініі. Правільная нацыянальная політыка партыі дае ключ да вырашэння тых цяжкасцяў, якія маюцца ў практычнай штодзённай працы.

Вынікі перавыбараў бюро парт'ячэек.

(Гомельскі горраён).

Перавыбары бюро парт'ячэек пачаліся ў раёне ў канцы красавіка і закончыліся ў першых чыслах мая. Мы ўжо цяпер можам падвесці вынікі гэтай, па сутнасці, вялікай, праробленай працы.

Што зьяўляецца характэрным у працы ячэек на сённяшні дзень? Перавыбары паказалі, што парт'ячэйкі раёну якасна лепш праводзяць сваю працу ў параўнаньні з мінулым. Шэраг кампаній, якія праводзіліся за справаздачны перыод, побач з той вялікай практычнай працай па лініі вытворчасці, культурнай-масавай, „падсьцегвала“ ячэйкі, прымушала іх быць больш гібкімі, лаваротлівымі. Гэтым часткова тлумачыцца ўмоцненне тэмпаў працы партарганізацыі за апошні час.

Справаздачна-перавыбарныя сходы парт'ячэек у асноўным прайшлі пад лёзунгамі, высунутымі ў лістох ЦК КП(б)Б і Акругкому і дырэктыў райкому. Галоўная ўвага згрупоўвалася наўкола трох асноўных пытанняў:

а) Ідэалёгічная трываласць партыйных шэрагаў у барацьбе з правым ухілам, як найбольш небяспечным у даны момант, і прымірэнчымі адносінамі да яго.

б) Гаспадарчага будаўніцтва, тут асабліва вывучаліся пытанні сабескошту, прадукцыі сельскай працы, прадукцыі ілліны, сацыялістычнага спорнаіцтва.

в) Змаганьне з недахопамі ў партірацы, на вытворчасці, масава-выхаваўчай працы, змаганьне з хваравітымі зьявішчамі ў ячэйцы.

Перавыбары выразна гавораць нам адносна ідэалёгічнай трываласці партарганізацыі. *Парт'ячэйкі ў асноўным даюць рашучы адпор розным хістаньням ад лініі партыі.* Аднак, перавыбарныя сходы гавораць нам і аб другім: частка ячэек у пытаннях змаганьня з правым небяспечным абмяжоўваннем дзялячымі і разважаннямі, не вяртаючы канкрэтных фактаў праяў правага ўхілу, прымірэнчым у ячэйках. Значная частка членаў партыі яшчэ ня поўнасьцю ўсвоіла небяспечкі правага ўхілу, ёсьць яшчэ такія асобныя разважаньні: „У нас правага ўхілу няма, таму што ячэйка маленькая“ (ячэйка Поліклінікі). Паасобныя ячэйкі „ўхітрыліся“ ў дакладах бюро, а таксама ў спрэчках не ўкранаць гэтыя пытаньні (Аўтагужтрансарт „Дзінг-тэль“, ДПУ, таксама ў некаторых савецкіх ячэек). Гэтае становішча высоўвае пытаньне адносна ўзмоцненай працы, у першую чаргу над тым, каб кожны член партыі поўнасьцю ўявіў сябе небяспечным правага опартунізму ў нашай партыі і што змагацца з гэтай небяспечкай трэба не „наогул“, у рэзольцыях, на паперы, а канкрэтна, рашуча весці змаганьне з скажэньнямі лініі дырэктыў партыі ў практычнай працы.

Справаздачны перыод характарызуецца пэўным пераломам да частцы лепшага і большага кіраўніцтва парт'ячэк гаспадарчай працы. У значнай частцы ячэк пытанні вытворчасці—цэнтральныя ва ўсёй працы. Гэтым часткова і тлумачыцца маючае месца на сённяшні дзень некаторае палепшанне ў пытаннях працоўнай дысцыпліны, змяншэнне прагулаў і інш. Ячэйкі сталі больш патрабаваць (асабліва пасля прапрацоўкі ліста ЦК Усе КП(б) аб працоўнай дысцыпліне) ад членаў партыі ў адносінах іх узорнасьці на прадпрыемстве. Соцыялістычнае спаборніцтва яшчэ не ахапіла ўсе ячэйкі. У тых ячэйках, дзе справа ў частцы гаспадарчага кіраўніцтва знаходзіцца ў добрым стане, лепш ідзе справа соцыялістычнага спаборніцтва. На фабрыцы—„Комінтэрн“, Палесдрук, шчацінным і скураным заводах удалося на сённяшні дзень дабіцца некаторых станоўчых вынікаў. Побач з пашырэннем соцыялістычнага спаборніцтва на ўсіх прадпрыемствах і ўстановах раёну, неабходна будзе замацоўваць вынікі, не паслабляць увагі рабочых мас да гэтага важнага пытання.

Недахопы ў працы ячэк.

Асаблівымі недахопамі і на сённяшні дзень застаецца слабасць культ-масавай працы. Гэтая праца не здавальняе патрэбнасцяй сённяшняга дня. Галоўная бяда тут—няўвязка выхаваўчай працы з практычнай працай па гаспадарчаму будаўніцтву: рацыяналізацыя, змяншэнне сабекошту, узняццё прадукцыйнасці працы і інш.

На некаторых прадпрыемствах пасля правядзення агляду вытворчых нарад паслабла праца апошніх. На шэрагу прадпрыемстваў па 4—5—6 мес. ня было ніводнае вытворчае нарады (у некаторай частцы гэта тлумачыцца вялікім лікам кампаній, якія правадзіліся ў апошні час). Такое становішча ня можа лічыцца цярпімым. Нельга разгортваць працу па соцыялістычнаму спаборніцтву бяз усякай сувязі з працай вытворчых нарад. Тут найбольш слабае месца ў працы нашых нізавых проф-ячэк, якія безадкладна трэба ўзмацняць.

У справе беларусізацыі заўважаецца зацішша. Некаторая частка членаў партыі яшчэ да гэтага часу ня ўсвоілі значэння беларусізацыі. Беларуская мова ў невыстарчальнай меры вывучаецца ў ячэйках. Слаба наведваюцца гурткі членамі партыі. Вось паасобныя гутаркі: „у нас большасць рабочых—яўрэі і нам патрэбна яўрэйская мова“ (ячэйка „Труд“) ці: у нашым апарце з'яўраюцца на расійскай і яўрэйскай мове, навошта беларусізавацца (ячэйка Акрфінаддзелу). Тут, відаць, патрэбен рашучы пералом у бліжэйшым будучым.

Паасобныя ячэйкі і члены партыі ня праводзяць адпаведнай барацьбы з дробна-буржуазнымі настроямі і інш. адмоўнымі момантамі, якія ёсць сярод паасобных груп рабочых (цярпімыя адносіны, прымірэнства). Пытанні шовінізму, антысэмітызму ня атрымліваюць адпаведнага адпору. У ячэйцы швэйнай фабрыкі ўсё яшчэ ходзяць розныя абывцальскія мяшчанскія анекдоты, прыказкі (часам вушы чырванеюць ад іх), а некаторыя члены партыі лічаць, што страшнага нічога тут няма і не даюць адпаведнага адпору па гэтай лініі.

У шэрагу ячэк слабая партдысцыпліна. Няяўка і значнае спазненне на сходы (швэйная фабрыка, аўтагужтранспарт, ЦРК, хлебзавод і інш.) моманты парушэння фракцыйнай дысцыпліны, няправільная ўплата партузнасаў (ня з усёй зарплаты).

Частка савецкіх ячэк усё яшчэ не падышла ў поўнай меры да асноўнай сваёй працы ў апарце: барацьба з бюрократызмам, рацыяналізацыя, спрашчэнне апарату, змяншэнне ўпраўленчых

выдаткаў (ячэйка ЦРК—не пасьпелі заняцца гэтым пытаньнем, у ячэйцы Акрфа—гавораць аб бюрократызме у Наркамфіне, а мала аб сваім апарате).

Усе гэтыя недахопы і шэраг іншых (у некаторых ячэйках нелады, нетаварыскія ўзаемаадносіны) атрымалі поўны адбітак на сходах. Крытыка і самакрытыка (за некаторым выключэньнем) была дзелавой, грунтоўнай па зьместу. Актыўнасьць высокая. Сярэдні процант выступаўшых з ліку прысутных на сходзе складае 37%. У некаторых ячэйках гэты процант даходзіў да 60 і больш. Сходы нават у невялікіх ячэйках адбываліся ў працягу двух вечароў.

Вынікі перавыбараў.

Вынікі перавыбараў трэба лічыць здавальняючымі. Вось асноўных паказчыкі па вытворчых ячэйках: 91% членаў бюро ячэек—рабочыя, непасрэдна працуючыя ў варштатах—57,5%, сакратары ячэек—91,5%, Склад бюро абноўлен на 56% (пры мінулых перавыбарах 54%), сакратары ячэек абноўлены на 35% (пры мінулых перавыбарах 34%).

Большасьць членаў бюро складаюць маладыя партыйцы (24—26 г. г.) 53%, таксама і склад сакратароў (членаў партыі 24—26 г. г.) 61%. Гэтае становішча ставіць перад райкомам пытаньне адносна сыстэматычнай працы па выхаваньню актыва і ўзмоцненага штодзённага кіраўніцтва працай ячэек. Ня гледзячы на павялічэньне процанту жанчын у складзе бюро ў параўнаньні з мінулым (было 10,9%, цяпер—14%) і сакратароў (было 3,9%, цяпер—17%), аднак, гэта зьяўляецца не-выстарчальным.

У савецкіх ячэйках большасьць членаў бюро складаюць рабочыя—52%, сакратароў ячэек рабочых—65%, па партстажу—тут справа знаходзіцца ў лепшым стане, як у вытворчых ячэйках: членаў бюро 1918 г.—3%, 1927—23 г.—52%, сакратароў ячэек 1918 г.—3½%, 1927—23 г.—69,5%. Склад бюро ячэек абноўлен на 53%, сакратароў ячэек на 26%. Склад опорганізатараў абноўлен на 55% (у мінулым на 75%).

Як на недахоп трэба паказаць на некаторае зьніжэньне процанту наведваньня сходаў: 84%, пры мінулых перавыбарах—86,5%. Гэта тлумачыцца ўходам у адпачынак на шэрагу прадпрыемстваў.

Падрыхтоўчая праца па перавыбарам.

Падрыхтоўчая праца па перавыбараў у асноўным праведзена здавальняюча. У значнай часткі ячэек выдаваліся спэцыяльныя нумары насыценгазэт, праводзіліся гутаркі з рабочымі і г. д. У некаторых ячэйках, у выніку кароткага тэрміну для падрыхтоўкі да перавыбараў і агульнай орыентыроўкі перавыбараў на восень, гэта адбілася на падрыхтоўцы працы. У некаторых ячэйках не створана шырокая грамадзкая думка вакол перавыбараў.

Ня гледзячы на шматлікія ўказаньні РК, некаторымі ячэйкамі няправільна была пастаўлена праца камісіі па праверцы дырэктыў: камісіі выступалі з садакладамі на сходах (ячэйка ДПУ), давалі ацэнкі працы бюро і далейшыя дырэктывы, якія зацьвярджаліся на бюро і выносіліся на сходах (Дзяржмлыны, „Труд“, „Соцыялізм“). Трэба сказаць, што гэтыя памылкі паўтараюцца з году у год, ня гледзячы на тое, што кожны раз ячэйкі інструктуюцца і папэраджаюцца з боку райкому партыі.

Перавыбары бюро ячэек прайшлі ў асноўным здавальняюча. У склад новых бюро ўліўся новы актыв ячэек, які будзе выхоўвацца на практычнай працы. Ячэйкі ідуць на XXII партыйную канфэрэнцыю з новымі дасягненьнямі ў працы.

З Ь М Е С Т

	Стар.
Адошча паслугу ЦК КП(б)Б да ўсіх членаў КП(б)Б	3
Я. Гамарнія. За генэральную лінію партыі і рашучае разгортванне больша- лішкай самакрытыкі	7
Г. Валь. Барацьба з фашызмам і важнейшыя праяўленыя правыя небяспекі ў кампартыі Польшчы	X
М. Зярніцкі. Як ідзе праверка і чыстка радоў КП(б)Б	34
А. Хацкевіч. Канчатковыя вынікі перавыбараў саветаў Беларусі	45
А. Некрашэвіч. На новым этапе	53

Н а м я с ц а х

Н. Клябанаў і Міхайлаў. Аб чым гавораць вынікі праверкі холу сацыялістыч- нага спарорніцтва па Гомельскай акрузе	57
Сухараў. Больш увагі вылучэнню	66
Б. Шпітальнік. Патрэбен рашучы пералом	69
Мар'ясіна. Абсьледваньне работы сярод яўрэйскіх працоўных мас у Бабруй- скай акрузе	73
З. Чухман. Вынікі перавыбараў бюро парт'ячэек	82

Адказны рэдактар—
рэдкалегія.

